

**Bu kitaba sığmayan
daha neler var!**

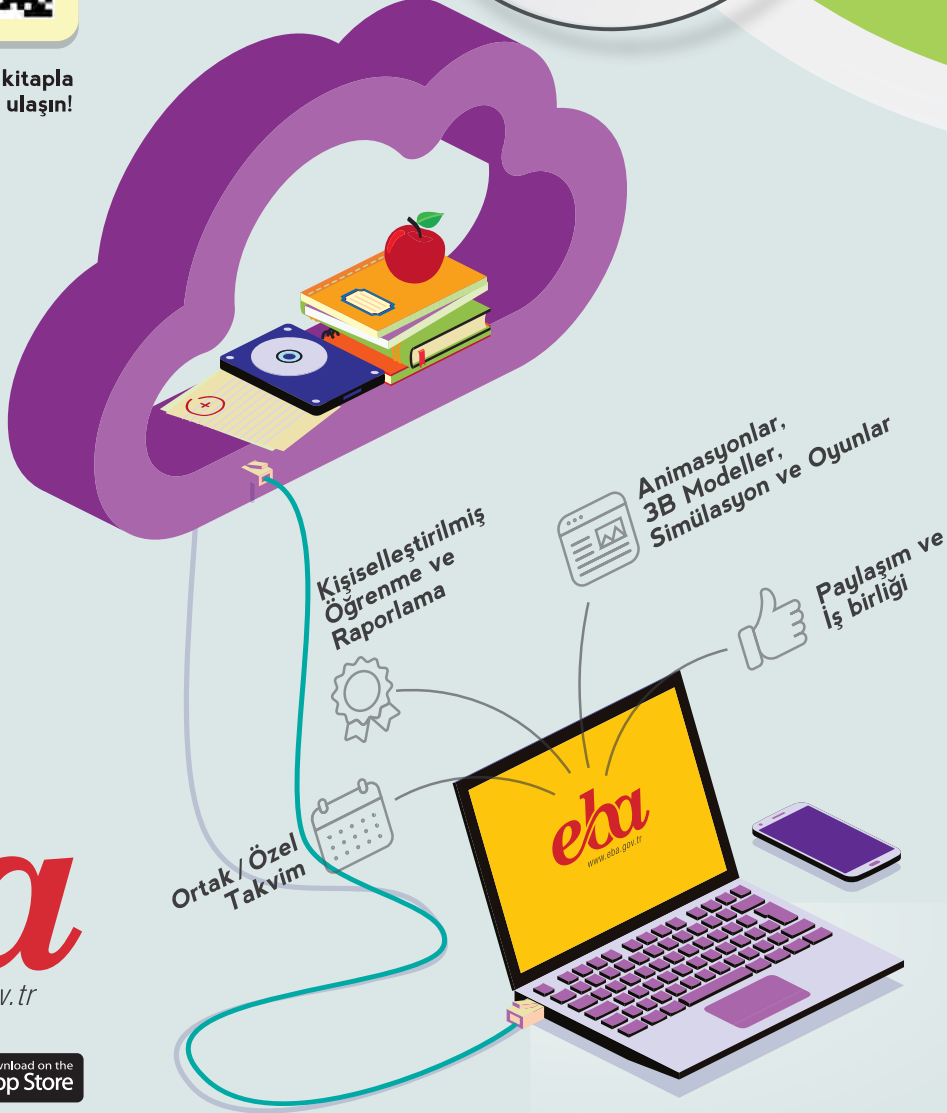
Karekodu okutun, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaşın!

ÖDS

**ÖĞRENCİ/ÖĞRETMEN
DESTEK SİSTEMİ**

<https://ods.eba.gov.tr>

- Konu Anlatımlı Ders Videoları
- Soru Çözüm Videoları
- Ders Anlatım Videoları
- Çoktan Seçmeli Sorular

eba
www.eba.gov.tr

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

ISBN : 978-975-11-6819-1

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5'inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

Adalet Alanı **CEZA VE İNFAZ HUKUKU UYGULAMALARI 11** Ders Materyali

**MESLEKİ VE TEKNİK
ANADOLU LİSESİ**

Adalet Alanı

CEZA VE İNFAZ HUKUKU UYGULAMALARI

11

Ders Materyali

**MESLEKİ VE TEKNİK
ANADOLU LİSESİ**

Adalet Alanı

**CEZA VE İNFAZ HUKUKU
UYGULAMALARI**

11

Ders Materyali

YAZARLAR

İsmail ASLAN

Mehmet Zeki GÜNEŞ

Özge AKSOY

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 8564
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 2456

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı
Hatice Meltem ERGÜT

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Tülay ENGİN

Rehberlik Uzmanı
Fikret ÖTÜNÇ

Görsel Tasarım Uzmanı
Vefa AKSOY

ISBN : 978-975-11-6819-1

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve sayılı 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

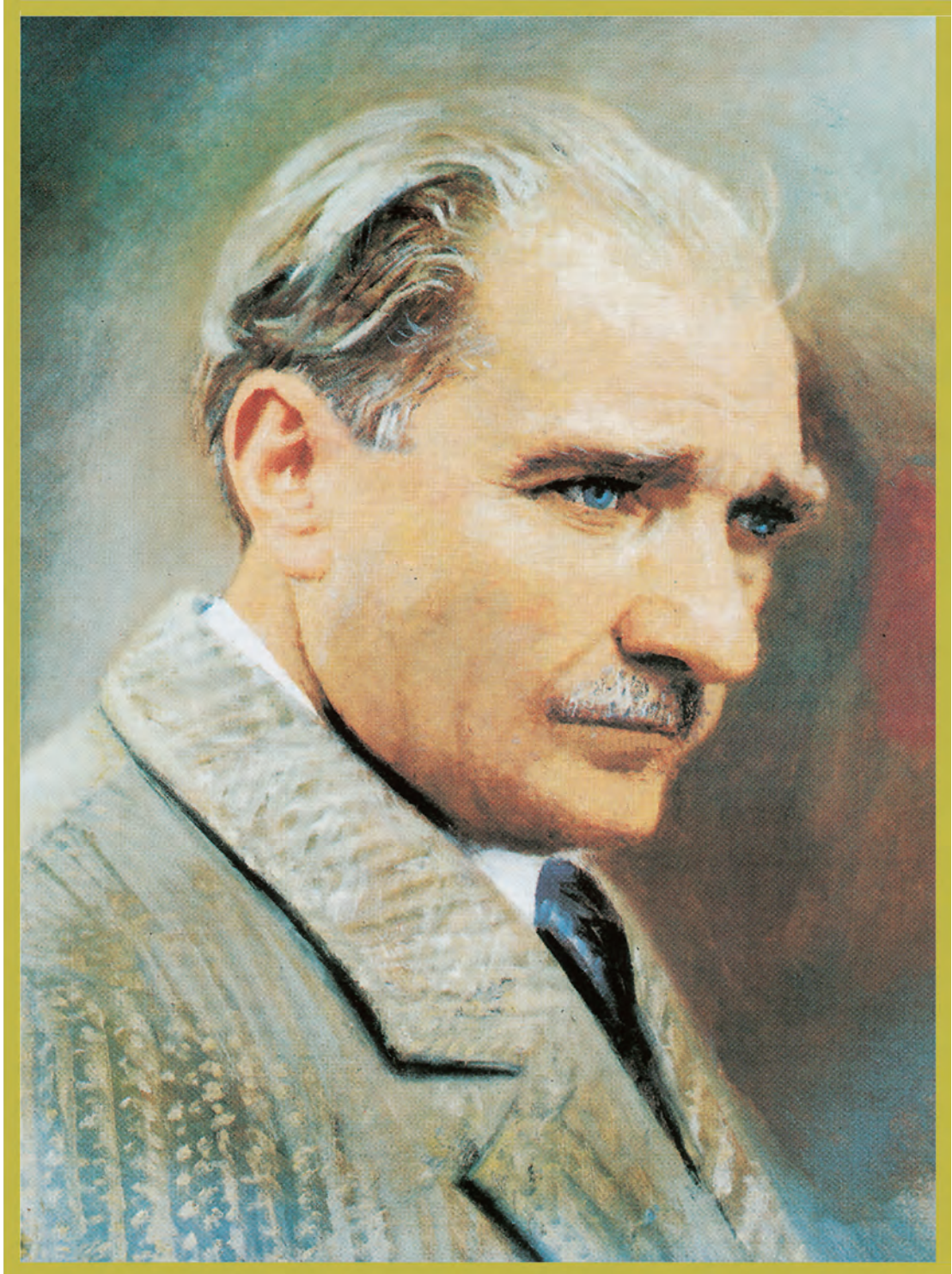
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 13

1

CEZA HUKUKU UYGULAMALARI / 1. Öğrenme Birimi

1.1. CEZA HUKUKU İŞLEMLERİ 16

1.1.1. Ceza Kavramı ve Ceza Hukukunun Kaynakları..... 17

1.1.2. Ceza Hukukunun Türleri 22

1.1.3. Ceza Hukukuna Hâkim Olan İlkeler 23

1.1.3.1. Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi 24

1.1.3.2. Kusursuz Suç ve Ceza Olmaz İlkesi 25

1.1.3.3. Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği İlkesi..... 27

1.1.3.4. Adalet ve Kanun Önünde Eşitlik İlkesi 27

1.1.3.5. Tek Fiile Tek Ceza İlkesi 29

1.1.4. Ceza Kanunu'nun Uygulama Alanı 31

1.1.4.1. Zaman Yönünden Uygulanması..... 32

1.1.4.2. Yer Yönünden Uygulanması 34

1.1.4.3. Kişi Yönünden Uygulanması..... 38

1.1.5. Ceza Kavramı..... 42

1.1.5.1. Ceza Ehliyeti ve Ehliyetsizliği..... 42

1.1.5.2. Cezanın Özellikleri 46

1.1.5.3. Ceza Türleri 51

1.1.5.4. Güvenlik Tedbirleri..... 54

1.1.5.5. Cezaların Toplanması 57

1.1.5.6. Ceza Mahkûmiyetinin Sonuçları..... 59

1.1.5.7. Cezaların Ferdileştirilmesi 60

1.1.6. Ceza Kanununun Sınırlılıkları..... 61

1.1.6.1. Hâkimin Takdir Yetkisi 61

1.1.6.2. Kıyas Yasağı..... 62

1.1.7. Suç Kavramı ve Suçun Unsurları..... 63

1.1.8. Suçlu ve Suçun Ortaya Çıkış Biçimleri..... 67

1.1.8.1. Teşebbüs 67

1.1.8.2. İştirak 67

1.1.8.3. İçtima..... 68

1.2. SUÇ TÜRLERİNE İLİŞKİN İŞLEMLER	70
1.2.1. Suç ve Suçun Ortaya Çıkış Nedenleri.....	72
1.2.1.1. Klasik Teori.....	72
1.2.1.2. Psikolojik ve Biyolojik Teoriler.....	73
1.2.1.3. Sosyolojik Teori.....	73
1.2.1.4. Etkileşimci Teori.....	73
1.2.2. Suç Türleri	74
1.2.2.1. Hareketin Sayısına Göre Suçlar	74
1.2.2.2. Hareketin Süresine Göre Suçlar	75
1.2.2.3. Hareketin Şekline Göre Suçlar	75
1.2.2.4. Sonucun Zarar mı Tehlike mi Olduğuna Göre Suçlar ..	76
ÖZ DEĞERLENDİRME	78
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	79

2

İNFAZ HUKUKU UYGULAMALARI / 2. Öğrenme Birimi

2.1. İNFAZ HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI İLE İNFAZIN TEMEL İLKELERİ VE İNFAZ SİSTEMLERİ UYGULAMALARI	86
2.1.1. İnfaz Hukukunun Temel Kavramları.....	86
2.1.1.1. İnfazın Tarihsel Gelişimi	88
2.1.1.2. İnfazın Amacı.....	94
2.1.1.3. İnfaz Hukuku Kurallarının Zaman Bakımından Uygulanması	95
2.1.2. İnfaz Hukukunun Temel İlkeleri	95
2.1.2.1. Hukuk Devleti İlkesi	95
2.1.2.2. İnsan Onurunun Dokunulmazlığı İlkesi	96
2.1.2.3. Eşitlik İlkesi.....	96
2.1.2.4. Sosyal Devlet İlkesi.....	97
2.1.3. İnfaz Sistemleri Uygulamaları.....	99
2.1.3.1. Müşterek Hapis (Topluluk Sistemi)	99
2.1.3.2. Pensilvanya (Hücre) Sistemi.....	99
2.1.3.3. Karma (Auburn) Sistemi.....	100
2.1.3.4. Dereceli Sistem.....	100
2.1.3.5. Çağdaş Sistem.....	101
2.1.4. İnfazın Konusu ve Koşulu	103
2.1.4.1. Kesin Hüküm Kavramı.....	103

2.1.4.2. İnfaz İşlemlerinde Uygulanacak Sıra ve İşlemlerin Usulü	103
2.1.4.3. İnfazın Dayanakları ve Kimin Tarafından İzleneceği .	106
2.1.4.4. İlamın Havale Edilmesi ve Kayıt	106
2.1.4.5. Kuruma Alınma ve Kayıt İşlemleri.....	107
2.1.5. İnfaz Hâkimliği İşlemleri	108
2.1.5.1. İnfaz Hâkimliği Kavramı	108
2.1.5.2. İnfaz Hâkimliklerinde Görevli Personeller.....	108
2.1.5.3. İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri.....	108
2.1.5.4. İnfaz Hâkimliğine Şikâyet Usulü.....	109
2.1.5.5. İnfaz Hâkimliğince Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar .	109

2.2. İNFAZ KURUMLARININ TÜRLERİ, İDARESİ VE PERSONELİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER..... 112

2.2.1. İnfaz Kurumlarının Türleri.....	112
2.2.1.1. Ceza İnfaz Kurumlarının Kuruluş ve İdaresi.....	114
2.2.1.2. Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	121
2.2.1.3. Açık Ceza İnfaz Kurumları	124
2.2.1.4. Çocuk Eğitim Evleri	126
2.2.1.5. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri	127
2.2.1.6. Ceza İnfaz Kurumlarının Kapasitesi	130
2.2.2. Ceza İnfaz Kurumunun İdaresi ve Görevleri.....	131
2.2.2.1. Ceza İnfaz Kurumunun İdaresi ve Ceza İnfaz Kurum Görevlileri.....	133
2.2.2.2. Ceza İnfaz Kurumu İdaresi Personellerinin Görevleri	133
2.2.2.3. Ceza İnfaz Kurumunda Çalışan Diğer Personeller.....	134
2.2.2.4. Ceza İnfaz Kurumunda Çalışan Diğer Personellerin Görevleri	135

2.3. İNFAZ TÜRLERİ, İNFAZI ENGELLEYEN NEDENLER, İNFAZIN MUHAKEMESİ VE DENETLEME İŞLEMLERİ 146

2.3.1. İnfaz Türleri.....	149
2.3.1.1. Adli Para Cezaları	150
2.3.1.2 Hapis Cezaları ve İnfazı	151
2.3.1.3. Özel İnfaz Şekilleri	158
2.3.1.4. Hapis ve Adli Para Cezaları	159
2.3.2. İnfazı Engelleyen Nedenler.....	160

2.3.2.1. Hükümlünün İstemiyle Cezanın İnfazının Ertelenmesi	160
2.3.2.2. Askerlik Nedeni ile İnfazın Ertelenmesi	162
2.3.2.3. Hapis Cezası İnfazının Ertelenemeyeceği Durumlar	163
2.3.2.4. İnfazı Sona Erdiren Hâller	164
2.3.3. İnfazın Muhakemesi ile Denetlenmesi İşlemleri	165
2.3.3.1. İnfazın Muhakemesi	166
2.3.3.2. İnfazın Denetlenmesi	168
2.4. CEZA İNFAZ KURUMLARI VE İŞ YURTLARININ BELGE VE DEFTERLERİNE AİT İŞLEMLER	170
2.4.1. Ceza İnfaz Kurumlarında Tutulması Gereken Defterler (Kayıtlar)	170
2.4.2. İş Yurtlarına Ait Belge ve Defterler	173
2.4.2.1. İş Yurtlarının Kuruluş Amacı	173
2.4.2.2. İş Yurtları Organları	173
2.4.2.3. İş Yurtlarının Teşkilat ve İdaresi	175
2.4.2.4. İş Yurdu Personeli	175
2.4.2.5. İş Yurtlarında Uygulanacak Güvenlik Tedbirleri	180
2.4.2.6. Hükümlü ve Tutukluların Çalıştırılmalarının Genel Esasları ile Ücretleri	181
2.4.2.7. İhale ve Muhasebe İşlemlerine Dair Usul ve Esaslar	183
2.4.2.8. İş Yurtları Kurumu Bütçesinden Yapılacak Harcamalar	183
2.4.2.9. İş Yurtlarında Kullanılan Fiş ve Makbuzlar	184
2.4.2.10. İş Yurtlarında Tutulması Zorunlu Olan Defterler	185
2.4.2.11. İş Yurtlarında Kapasite ve Duruma Göre Tutulması Gerekli Defterler	187
ÖZ DEĞERLENDİRME	192
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	193
CEVAP ANAHTARI	199
SÖZLÜK	199
KAYNAKÇA	201
GÖRSEL KAYNAKÇASI	205

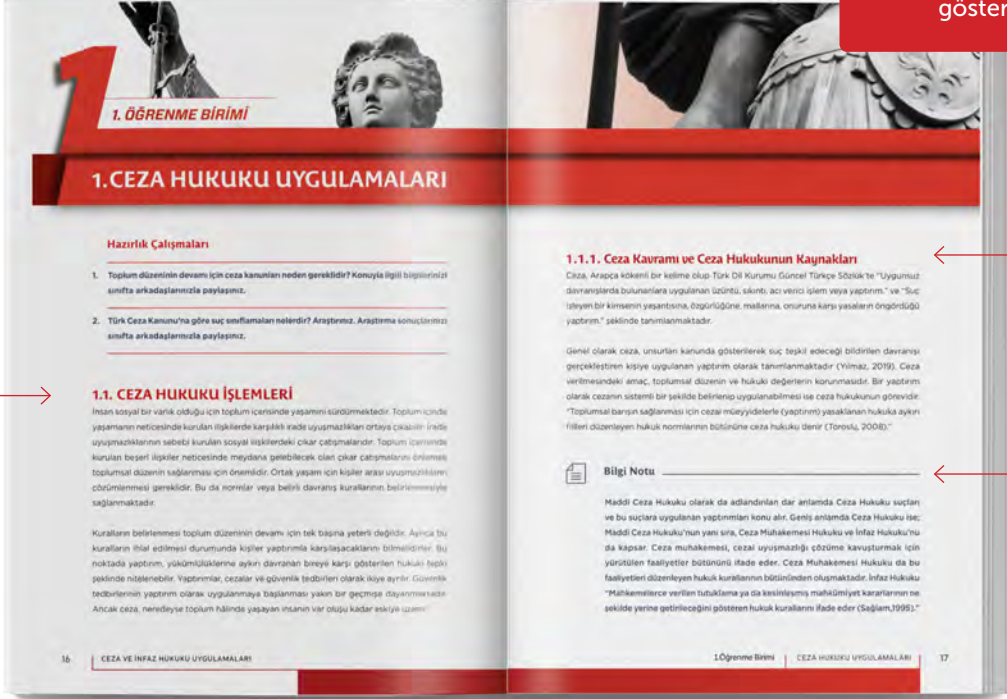
DERS MATERYALİNİN TANITIMI

ANA BAŞLIKLAR

1. derece başlıkları gösterir.

Başlıklar

3. derece başlıkları gösterir.

Kitap adını gösterir.

Öğrenme birimini gösterir.

Sayfa numarasını gösterir.

UYGULAMALAR

Uygulama bilgilerini gösterir.

Öğrenme birimini gösterir.

BAŞLIKLAR

2. derece başlıkları gösterir.

Bilgi Notu

ETKİNLİK

ETKİNLİK BİLGİSİ

UYGULAMA

SIRA SİZDE

1. Öğrenme Birimi

Öğrenme birimi konularını gösterir.

1

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Neler öğreneceksiniz ?

- Ceza hukukuna ait işlemler
- Cezanın tanımı ve ceza hukukunun temel kavramları
- Ceza mahkûmiyeti ile ortaya çıkacak sonuçlar
- Ceza verilirken göz önünde bulundurulmuş hususlar

CEZA HUKUKU UYGULAMARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Konular

- CEZA HUKUKU İŞLEMLERİ
- CEZA KAVRAMI VE CEZA HUKUKUNUN KAYNAKLARI
- CEZA HUKUKUNUN TÜRLERİ
- CEZA HUKUKUNA HAKİM OLAN İLKELER
- CEZA KANUNUN UYGULAMA ALANI
- CEZA KAVRAMI
- CEZA KANUNUNUN SINIRLILIKLARI
- SUÇ KAVRAMI VE SUÇUN UNSURLARI
- SUÇLU VE SUÇUN ORTAYA ÇIKIŞ BİÇİMLERİ
- SUÇ TÜRLERİNE İLİŞKİN İŞLEMLER
- SUÇ VE SUÇUN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ

1. ÖĞRENME BİRİMİ

1. CEZA HUKUKU UYGULAMALARI

Hazırlık Çalışmaları

1. Toplum düzeninin devamı için ceza kanunları neden gereklidir? Konuyla ilgili bilgilerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Türk Ceza Kanunu'na göre suç sınıflamaları nelerdir? Araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1.1. CEZA HUKUKU İŞLEMLERİ

İnsan sosyal bir varlık olduğu için toplum içerisinde yaşamını sürdürmektedir. Toplum içinde yaşamın neticesinde kurulan ilişkilerde karşılıklı irade uyumsuzlukları ortaya çıkabilir. İrade uyumsuzluklarının sebebi kurulan sosyal ilişkilerdeki çıkar çatışmalarıdır. Toplum içerisinde kurulan beşerî ilişkiler neticesinde meydana gelebilecek olan çıkar çatışmalarını önlemek toplumsal düzenin sağlanması için önemlidir. Ortak yaşam için kişiler arası uyumsuzlukların çözülmesi gereklidir. Bu da normlar veya belirli davranış kurallarının belirlenmesiyle sağlanmaktadır.

Kuralların belirlenmesi toplum düzeninin devamı için tek başına yeterli değildir. Ayrıca bu kuralların ihlal edilmesi durumunda kişiler yaptırımla karşılaşacaklarını bilmelidirler. Bu noktada yaptırım, yükümlülüklerine aykırı davranan bireye karşı gösterilen hukuki tepki şeklinde nitelenebilir. Yaptırımlar, cezalar ve güvenlik tedbirleri olarak ikiye ayrılır. Güvenlik tedbirlerinin yaptırım olarak uygulanmaya başlanması yakın bir geçmişe dayanmaktadır. Ancak ceza, neredeyse toplum hâlinde yaşayan insanın var oluşu kadar eskiye uzanır.

1.1.1. Ceza Kavramı ve Ceza Hukukunun Kaynakları

Ceza, Arapça kökenli bir kelime olup Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te "Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım." ve "Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı yasaların öngördüğü yaptırım." şeklinde tanımlanmaktadır.

Genel olarak ceza, unsurları kanunda gösterilerek suç teşkil edeceği bildirilen davranışı gerçekleştiren kişiye uygulanan yaptırım olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2019). Ceza verilmesindeki amaç, toplumsal düzenin ve hukuki değerlerin korunmasıdır. Bir yaptırım olarak cezanın sistemli bir şekilde belirlenip uygulanabilmesi ise ceza hukukunun görevidir. "Toplumsal barışın sağlanması için cezai müeyyidelerle (yaptırım) yasaklanan hukuka aykırı fiilleri düzenleyen hukuk normlarının bütününe ceza hukuku denir (Toroslu, 2008)."

Bilgi Notu

Maddi Ceza Hukuku olarak da adlandırılan dar anlamda Ceza Hukuku suçları ve bu suçlara uygulanan yaptırımları konu alır. Geniş anlamda Ceza Hukuku ise; Maddi Ceza Hukuku'nun yanı sıra, Ceza Muhakemesi Hukuku ve İnfaz Hukuku'nu da kapsar. Ceza muhakemesi, cezai uyuşmazlığı çözüme kavuşturmak için yürütülen faaliyetler bütünüdür ifade eder. Ceza Muhakemesi Hukuku da bu faaliyetleri düzenleyen hukuk kurallarının bütünüdür oluşmaktadır. İnfaz Hukuku "Mahkemelerce verilen tutuklama ya da kesinleşmiş mahkûmiyet kararlarının ne şekilde yerine getirileceğini gösteren hukuk kurallarını ifade eder (Sağlam,1995)."

Şema 1.1: Ceza hukukunun kaynakları

Ceza Hukukunun kaynakları doğrudan ve dolaylı kaynaklar şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrımın sebebi doğrudan kaynakların bağlayıcı olma özelliğinden dolayı somut olayda ilk olarak uygulanmasıdır. Doğrudan kaynaklar kendilerine başvurulması zorunlu kaynaklardır. Dolaylı kaynaklar ise doğrudan uygulanan kaynakların anlaşılmasına ve yorumlanmasına yardımcı olan onları destekleyen kaynaklardır (Şema 1.1).

1.ETKİNLİK

Sınıfınızda dörder kişilik gruplar oluşturunuz. “Ceza Hukuku Tarihi” konu başlığında bir sunum hazırlayınız. Hazırladığınız sunum aşağıda yer alan formdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir.

Yönerge

- PowerPoint programı kullanarak sunum hazırlanmalıdır.
- Sunumu hazırlarken cümleler ekranda kolay görülebilecek yerlerde olmalıdır.
- Slaytın zemini açık, yazıları koyu veya tam tersi olmalıdır.
- Kolay okunabilen görsel malzeme kullanılmalıdır.

- Sunumun ilk %15'lik kısmı giriş, sonraki %70'lik kısmı ana konu ve alt konular, son %15'lik kısmı ise sonuç bölümüne ayrılmalıdır.
- Kullanılan kelime ve cümlelerin açık, basit, anlaşılır olmasına özen gösterilmelidir.
- Araştırma esnasında yararlanılan kaynaklara sunum sonunda yer alan kaynakça bölümünde yer verilmelidir.

ETKİNLİK BİLGİSİ

Sunum Yapmak: Hazırladığınız sunum, ders içeriğini analiz edip düzenleme yapmanıza imkân sağlayacaktır. Ders içeriğinin organize edilmesinde farkındalık kazanmanıza ve mantıksal tasarımı öğrenmenize yardımcı olacaktır. Sunumlarda kullandığınız görseller ve çeşitli animasyonlar ilgiyi canlı tutacaktır. Sizlere yaparak yaşayarak öğrenme hususunda faydalı olacak ve öğrenmede kalıcılığı sağlayacaktır. Hazırladığınız bu sunumla toplum içinde konuşma ve kendinizi ifade etme beceriniz gelişecek, öz güveniniz artacaktır. Ders öğretmeninizin sunduğu hazır bilgiler yerine sunumun sizin tarafınızdan hazırlanması araştırma yapmaya yönlendirilmeniz bakımından sizlere faydalı olacaktır (Görsel 1.1).

Sunumu Değerlendirmek: Belirli kriterler doğrultusunda değerlendirme yapmak, bir durumu bütünsel olarak analiz etmenizi sağlar. Bununla birlikte sunumlarınızın değerlendirilmesi, kendinizi hangi alanlarda iyileştirmeniz gerektiği konusunda da size yol gösterir. Ayrıca yaptığınız değerlendirmeler, konuya farklı noktalardan bakabilmenizi sağladığı için kendi sunumunuzda da eksiklerinizi görmeyi sağlayacak ve kendinizi geliştirmenize imkân verecektir.

Görsel 1.1: Sunum yapmak (temsili)

CEZA HUKUKU TARİHİ / SUNUM DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sunumun Adı:

Sunum Yapan Öğrencilerin Adı Soyadı:

Sunumun Yapıldığı Tarih:

Yönerge: Bu uygulama kapsamında öğrenci tarafından aşağıda verilen ölçütlerin ne düzeyde sağlandığını ilgili kutucuğa işaretleyiniz.

(5) çok iyi, (4) iyi, (3) orta, (2) zayıf, (1) çok zayıf derecelerini temsil etmektedir.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		DERECE				
		1	2	3	4	5
HAZIRLIK	1. Gereken ön hazırlıkları yaptı.					
	2. Kaynak araştırmalarını yaptı.					
İÇERİK	3. Faaliyette doğru bilgiler verdi.					
	4. Faaliyette yeterli bilgiler verdi.					
MATERYAL	5. Faaliyeti farklı materyaller ile destekledi (resim, tablo, şekil, video, fotoğraf vb.).					
	6. Türkçeyi doğru ve etkili kullandı.					
ETKİLİ SUNUM BECERİSİ	7. Beden dilini doğru kullandı.					
	8. Etkili konuşma gerçekleştirdi.					
ZAMAN YÖNETİMİ	9. Dinleyicilerle iletişim kurdu.					
	10. Verilen süre içerisinde sunumunu tamamladı.					
SÜTUN TOPLAMI						
ÖLÇEK PUANI						
100 Üzerinden Alınan Puan						

Tablodaki Ölçek Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi: Tabloda her kriter için en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 kriter vardır. Dolayısıyla alınabilecek en yüksek puan 50'dir. Puan: $[(\text{Ölçek Puan} \times 100) / 50]$ formülü uygulanır.

Değerlendirme: Eğer bu ölçekten 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir. 69 veya altı puan aldıysanız konuyla ilgili önceki öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

Sınıf arkadaşlarınızın grup olarak yaptıkları sunumlarda ilginizi çeken, merak ettiğiniz noktaları, sormak istediklerinizi aşağıda boş bırakılan alana yazınız.

A large rectangular area with a red border and horizontal dotted lines, intended for writing notes or questions.

1.1.2. Ceza Hukukunun Türleri

Hukuk sistemleri ait oldukları toplumların siyasal yapısı ile doğrudan ilişkilidir. Kişinin hareket imkânlarının sınırlarını gösterip sınırın aşılması durumunda müeyyidesini tespit eden ceza kanunları da hukuk ve toplum arasındaki bu ilişkiye göre şekillenmektedir. Ceza hukukunun mevzuat olarak oluşturulmasında toplumda yaşanan politik koşullar etkili olmuştur. Devletin yapısı ve bu yapının yansımaları olarak uygulayıcı tutumlarına göre değişim, ceza kanunlarında da etkisini göstermiştir. Bu değişimlerle birlikte tarih boyunca karşımıza üç farklı ceza hukuku anlayışı çıkmaktadır.

Baskıcı Ceza Hukuku: Bu tip ceza hukukunun karşılığı geçmişteki mutlakiyetçi düzenlerdir. Tarihsel açıdan bakıldığında bu ceza hukukunun temel özellikleri şu şekildedir: Suçlar fazla ayrıntılıdır, suç tanımları meşru olanla olmayana tam bir açıklık getirmeyecek biçimde belirsizdir, monarkın ve onun memur yargıcının kanun içerisinde yer almayan hareketleri dahi cezalandırabilecek aşırı yetkileri vardır. Diğer bir özelliği cezai sonuçlardır. Cezai sonuçlar bakımından acı verme ve korkutma esas alınmaktadır. İşlenen fiilin ağırlığı ile verilen cezalar arasında herhangi bir orandan bahsedilmesi neredeyse imkânsızdır.

Bilgi Notu

Monark: Hükümdar ya da monark bir monarşinin başındaki kişidir.

Monarşi: Devlet başkanlığının kalıtımsal olarak geçtiği devlet şeklidir.

Mutlakiyet: “Bir devletin yönetiminde yetki ve gücün sadece bir kişinin ya da bu kişiye bağlı belirli bir zümrenin elinde olduğu yönetim şeklidir(Kutluay, 2016).”

Ayrıcalıkçı Ceza Hukuku: Bu tip ceza hukuku klasik bireyci-liberal sistemlerin hâkim olduğu toplumlarda görülmektedir. Fransız İhtilali ile birlikte mutlakiyetçi düzenden liberal düzene geçiş, baskıcı ceza hukukundan ayrıcalıkçı ceza hukukuna geçişin de sebebi olmuştur. Ayrıcalıkçı ceza hukukuyla mutlakiyetçi düzenden uzaklaşmıştır. Temel işlev olarak özgürlüklerin korunması ön plandadır. Ancak sosyal menfaatlerin çatışması hâlinde ekonomik bakımdan güçlü olanın menfaatini güçlü olmayana üstün tutarak korumaya çalışır hâle gelmiştir. Bu sebeple eşitliği ve özgürlüğü sağlama konusunda, eşitler arasındaki eşitliği ve özgürlüğü garanti altına almıştır.

Bilgi Notu

Klasik liberalizm: “Özel mülkiyeti, engelsiz bir piyasa ekonomisini, hukukun

hâkimiyetini, din ve basın özgürlüğünün anayasal garantilerini ve serbest ticarete dayanan uluslararası barışı savunan ideolojiyi anlatmak için kullanılan terimdir (Raico, 2011).”

Özgürlükçü Ceza Hukuku: Hem yasaklamaları özgürlüğe hizmet edecek şekilde düzenleyen hem de özgürlüğü azınlığın ayrıcalığı olmaktan kurtaracak ceza hukuku arayışı bu anlayışı gündeme getirmiştir. Özgürlükçü ceza hukukuna göre ceza kanunları yasaklar koyan kurallar bütünü değildir. Kişilerin sahip oldukları hak ve özgürlükleri sadece diğer kişilerden gelebilecek saldırılara karşı değil devletten ve iktidardan gelebilecek saldırılara karşı da korumayı amaçlar. Bu kanunlar toplumsal düzenin korunmasını sağlamakla kalmayıp bireyin ve toplumun geliştirilmesi görevini de üstlenmektedir. Özgürlükçü ceza hukuku; mağdura ve suçluya, sosyal savunmaya ve özgürlüklere ilişkin şartların dengeli bir sentezini sağlayarak özel ve kamusal sùjelerin saldırılarına karşı vatandaşların temel haklarını, sosyal menfaatlerini, demokratik kurumları, yani uygar bir biçimde birlikte yaşamak için gerekli olan şartların bütünü, korur.

1.1.3. Ceza Hukukuna Hâkim Olan İlkeler

2. ETKİNLİK

Aşağıda verilen kavramlar arasındaki ilişkileri bulmak için bir araştırma yapınız. Verilen boşluğa araştırma sonuçlarınızı 2-3 cümle ile özetleyiniz.

Suç-Ceza

Adalet-Kanun

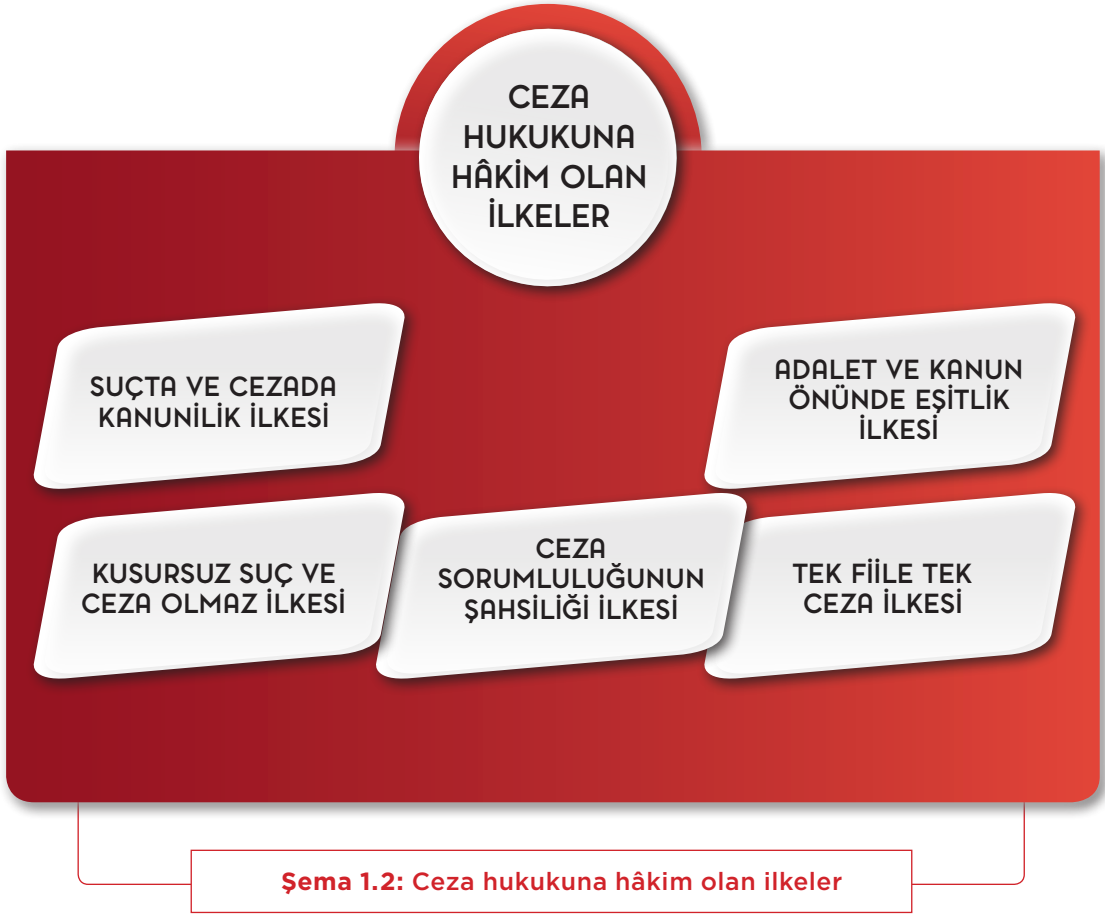

Fail-Fiil

Kusur-Kast

1.1.3.1. Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi

Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, bir eylemin suç olarak tanımlanabilmesinin ve bu suça ön görülecek cezanın ancak kanunla düzenlenebileceğini ifade eden ilkedir (Şema 1.2). **Bu ilke, Anayasa'nın 38. maddesinde şu şekilde ifade edilir:** "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur." 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesinde ise "Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi" başlığı altında şu ifadeler yer verilmiştir: "Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz. İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz. Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz."

Ceza Hukuku'na hâkim ilkelerden olan bu ilke ile insan özgürlüğünün kısıtlanması gibi ağır bir sonuç doğuran suç tanımı ve bu suça öngörülecek ceza ile ilgili karar verme yetkisi, siyasi iradeyi temsil eden yürütme erki yerine yasama organına verilmiştir. Nitekim bu durum

Anayasa’da Şu Şekilde ifadesini bulmuştur: “İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz (Anayasa, madde 38/10).” Böylece bu ilke ile devletin cezalandırma yetkisini sınırsız ve keyfi bir biçimde kullanmasının önüne geçilmiŐ olmaktadır.

Bilgi Notu

Ünlü İtalyan hukukçu Cesare Beccaria “Suçlar ve Cezalar” adlı kitabında kanunilik ilkesini Şu Şekilde açıklamaktadır: “Suçlara ilişkin cezaları yalnızca yasalar belirler. Bu otoritenin kaynağı, toplumsal sözleşmeyle birleşmiş bütün toplumu temsil eden yasa koyucunun kendisidir, sadece. Toplumun aynı zaman bir üyesi olan hiçbir yargıç, aynı toplumun bir başka üyesini, adalet adına, yasaca öngörülmeven cezalara çarptıramaz. Ayrıca, yargıcın, yasalarca saptanmış sınırı aşarak arttırılmıŐ bir ceza hükmetmesi de haksızdır, yasaya aykırıdır. Çünkü bu tutum yasal cezaya bir başka cezayı eklemek demektir (Beccaria, 2016).”

Ünlü İtalyan hukukçu ve düşünür Cesare Beccaria (1738-1794) özellikle ceza adaleti sistemi açısından büyük öneme sahiptir. Beccaria’nın suç ve ceza felsefesi çağdaş ceza hukukuna köken oluşturan düşünce sistemlerinden biridir. Kendisi hukuk eğitimi almıŐ olan Beccaria yaşadığı dönemde İtalya’da ve daha doğrusu tüm Avrupa’da hâkim olan hümanizmden ve kanunilikten uzak ceza sistemini eleŐtirmıŐ ve aydın arkadaş çevresinin teŐviki neticesinde bu düşüncelerini yazılı hâle getirmiştir. Döneminde özellikle Fransa, İngiltere gibi Avrupa ülkelerinden olumlu tepkiler alan Beccaria ve eseri kısa sürede büyük üne kavuŐmuŐtur.

1.1.3.2. Kusursuz Suç ve Ceza Olmaz İlkesi

Kusursuz suç ve ceza olmaz ilkesi; kanunda suç olarak tanımlanan bir eylemi işleyen bir kimsenin suçlu sayılablmesinin ön Őartını, o kimsenin suça yol açan eyleminde kusurlu olması gerektiğini ifade eden ilkedir (Tablo 1.2). Hukuk dilinde suç konusu eylemi işleyen kişiye fail, eyleme de fiil denmektedir. Bir fiilin suç olarak nitelendirilebilmesi için kanunda sayılan bütün unsurları taşıması gerekir. Bu unsurlardan bir tanesi de suçun manevi unsuru olan kusurdur. Dolayısıyla suç ve suçlu tanımı yapılabilmesi için mutlaka ortada bir kusurun varlığı söz konusu olmalıdır. Yani bir suç ve suçludan söz edebilmek için fail ve fiil arasında bir bağ olması gerekmektedir. Bu bağ ise kusurdur. Kusur iki Şekilde olabilir: kast ve taksir.

Bu durumu Türk Ceza Kanunu Şöyle ifade etmektedir: “Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır...” (TCK, madde 21/1). “Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde

cezalandırılır (TCK, madde 22/1).” “Bir fiilin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK, madde 23).”

Bu ilke gereği Türk Ceza Kanunu 24-34. maddeleri “Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler” başlığı altında kusurluluk üzerinde etkili hâlleri aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Kanunun hükmü ve amirin emri (TCK, madde 24/2-4)
- Meşru savunma ve zorunluluk hâli (TCK, madde 25)
- Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası (TCK, madde 26)
- Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit (TCK, madde 28)
- Haksız tahrik (TCK, madde 29)
- Hata (TCK, madde 30)
- Yaş küçüklüğü (TCK, madde 31)
- Akıl hastalığı (TCK, madde 32)
- Sağır ve dilsizlik (TCK, madde 33)
- Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma (TCK, madde 34)

Bu konuda Türk Ceza Kanunu’nun birçok maddesinde kişinin kusuru bulunmasına rağmen mağdur ve fail arasında akrabalık ilişkisi bulunması nedeniyle cezalandırılmayacağını ifade eden “şahsi cezasızlık nedenleri” sayılmıştır. Örneğin mal varlığı suçlarında şahsi cezasızlık sebepleri (TCK, madde 167) gibi. Bu ilke, “Suçu ispatlanana kadar herkes masumdur.” anlamını ifade eden hukukun evrensel ilkelerinden masumiyet karinesinin de bir gereğidir. Bu ilkeyi göz önünde bulundurarak suç ve suçluyu belirleyecek erk, bağımsız ve tarafsız mahkemelerdir. Bu durum Anayasa’da şu şekilde yer almaktadır: “... suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz (Anayasa, madde 15).”

1.UYGULAMA

10 yaşındaki C... ailesiyle gittiği ev ziyaretinde evdeki diğer çocuklarla doktorculuk oynarken arkadaşına ilaç veriyorum diye küçük bir plastik cisim vermiş ve çocuk cismi yutarken boğazında yırtık oluşmuştur. Durumu fark eden aile bireyleri çocuğu hastaneye götürmüş ve ne olduğunu öğrenmiştir.

Yukarıda verilen örnek olayı TCK madde 31 ve kusursuz suç ve ceza olmaz ilkesi gereğince değerlendiriniz.

1.1.3.3. Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği İlkesi

Ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi; kişinin sadece kendi eylemlerinden sorumlu olduğunu, başkasının işlediği suçtan sorumlu tutulamayacağını, aynı zamanda işlediği suçtan da başkasının sorumlu tutulamayacağını belirten ilkedir (Tablo 1.2).

Bu ilke, Anayasa’da “Ceza sorumluluğu şahsidir (Anayasa, madde 38/7).” şeklinde yer almaktadır. Türk Ceza Kanunu ise bu ilkeye şu şekilde yer vermektedir: “Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz. Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır (TCK, madde 20).”

Yukarıda bahsedilen kanun maddesinden de anlaşıldığı gibi ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesinin sonucu, tüzel kişilerin Ceza Hukuku alanı ile ilgili cezai sorumluluklarının olmamasıdır. Bu ilke, failin sadece kendi fiilinden sorumlu olmasının sonucu olarak kişiye bir güvence sağlar.

SIRA SİZDE

C... Firmasının otobüsü B... E... şehirleri arasındaki seyahati esnasında tek taraflı ve yaralama ile neticelenen bir kaza yapmıştır. Kaza sonrasında yolcular şikâyetçi olmuştur. Şikâyete karşılık otobüs firması, şoförün uyuması sebebiyle sorumlu olduğunu belirtmiştir. Yolcular otobüs firmasının bu cevabına tek şoförle yolculuğa izin verilmesinin firmanın suçu olduğunu belirterek haklarını aramışlardır.

Yukarıda verilen örnek olayı ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesince ve ilgili kanunlardan araştırma yaparak değerlendiriniz.

1.1.3.4. Adalet ve Kanun Önünde Eşitlik İlkesi

Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi, kişiler arasında hiçbir şekilde ayırım yapılmaması gerektiği anlamını ifade eden ilkedir (Tablo 1.2). Anayasa’nın “Kanun Önünde Eşitlik” başlığının 10. maddesi bu ilkeye şu şekilde yer vermektedir: “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde

eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi, Türk Ceza Kanunu’nun 3. maddesinde şu ifadelerle kendine yer bulmaktadır: “Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur. Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz.”

Toplumsal yaşam içerisinde devletler tarafından uygulanan eşitlik politikalarının temel amacı çeşitli grupların farklı gerekçelerle maruz kaldığı ayrımcılığı ortadan kaldırmaktır. Ayrımcılık uygulamalarını ortadan kaldırmak amacıyla gerçekleştirilen düzenlemeler pozitif ayrımcılık politikaları olarak adlandırılmaktadır. Pozitif ayrımcılık Gordon MARSHALL’IN sosyoloji sözlüğünde “tarihsel bakımdan bir takım olumsuzluklar (genellikle istihdam ve eğitim alanında) yaşamış gruplar (esas olarak etnik gruplar ve kadınlar) yararına olan politika ve pratikleri anlatan bir terim” şeklinde tanımlanmaktadır. Devamında da pozitif ayrımcılık tanımının gizli anlam olarak fırsat eşitliği kavramını barındırdığı açıklanmaktadır.

Bu tanımlar doğrultusunda pozitif ayrımcılık, gönüllü ya da zorunlu yasalar ile toplum içerisindeki belirli grupların statülerini düzenlemek ve geliştirmek için bazı önceliklerin ele alınmasını öngören programlara verilen isim olarak tanımlanır.

3. ETKİNLİK

Pozitif ayrımcılık politikalarını adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesinden yola çıkarak tarihsel süreçteki mevzuat hükümleri üzerinden araştırınız. Araştırma sonuçlarınıza göre aşağıda boş bırakılan alana konuyla ilgili bir metin yazınız. Bir sonraki derste sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ETKİNLİK BİLGİSİ

Metin yazmak ne işe yarar?

Yazma becerisi, fikirler arasında ilişki kurarak ve fikirleri organize ederek eleştirel düşünmeyi ve soyutlamayı canlandırmaktadır. Yazma eylemi konuşma gibi başkalarıyla iletişim kurmanın, kendimizi ve yaşantılarımızı anlatmanın bir yoludur. Doğru ve etkili bir anlatım her şeyden önce düzenli düşünme alışkanlığının bir ürünüdür. Başka bir deyişle doğru ve etkili yazmak, düşünsel bir çabanın uygulamaya dönük eylemidir.

1.1.3.5. Tek Fiile Tek Ceza İlkesi

Tek fiile tek ceza ilkesi, aynı suç nedeniyle faile bir ceza verilmesi gerektiğini ifade eden ilkedir (Tablo 1.2). Bu ilkeye göre bir kimse, bir suçtan ancak bir defa yargılanabilir ve bir defa cezalandırılabilir. Kişi, yargılandığı suçtan keyfî olarak tekrar yargılanıp cezalandırılmaz. Bu prensip “Bir koyundan iki post çıkmaz.” olarak da bilinir.

1 Ağustos 2016 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti açısından bağlayıcı olarak yürürlüğe giren İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 7. Ek Protokolü'nün "Aynı Suçtan İki Defa Yargılanmama ve Cezalandırılmama Hakkı" başlıklı bölümün 4. maddesine göre "Hiç kimse; bir devletin ceza yargılaması usulüne ve yasaya uygun olarak kesin bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir suçtan dolayı aynı devletin yargısal yetkisi altındaki yargılama usulleri çerçevesinde yeniden yargılanamaz veya mahkûm edilemez."

Türk Ceza Kanunu'nun, "Fikrî İctima" başlıklı bölümünün 44. maddesinde bu ilkeye "İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır." şeklinde değinmektedir. Bu ilkeyle ilgili bir başka düzenleme de 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesinin 7. fıkrasında yer almaktadır. Buna göre "Aynı fiil nedeniyle, aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilir."

2.UYGULAMA

Evine gitmek için taksiye binecek olan D... taksi durağına gelmiş ve durakta bekleyen taksilerden birinin içinde hasmı E...’yi görmüştür. Bir anda uzun zamandır onu aradığını düşünüp sinirle yerden taş alıp arabadan çıkmakta olan E...’ye taşı fırlatmıştır. D...’nin fırlattığı taş E...’ye çarpınca sekmiş ve hem E... yaralanmış hem de E...’nin arkasındaki arabanın camı kırılmıştır.

Yukarıda verilen örnek olayı TCK madde 44’e göre değerlendiriniz. Tek fiille tek ceza ilkesine göre D... hangi suçtan cezalandırılacaktır?

3.UYGULAMA

"Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez (taşdığı, kendi günah yüküdür). Günah yükü ağır gelen kimse onun taşınması için yardım çağrısında bulunsa -çağrılan yakını bile olsa- o yükten hiçbir şeyi başkası üzerine alamaz. Sen ancak, görmedikleri halde rablerinden korkanları ve namazı özenle kılanları uyarabilirsin. Kim arınırsa sadece kendi yararına arınmış olur. Her şeyin sonu Allah’a varır (Fâtır Suresi - 18. Ayet)."

Yukarıda verilen ayet ceza hukukuna hâkim olan ilkelerden hangisi ile örtüşmektedir?

1.1.4. Ceza Kanunu'nun Uygulama Alanı

Ceza Kanunları'nın ne zaman, kime ve nerede uygulanacağı sorularının cevapları; kanunun zaman bakımından, kişi bakımından ve yer bakımından uygulama alanları başlıklarında açıklanmaktadır.

Şema 1.3: TCK'nın uygulama alanı

SIRA SİZDE

Ceza Kanunu madde 7'nin birinci bölümünde açıklanan "geçmişe yürüme yasağı" Anayasa'nın hangi maddesine karşılık gelmektedir? Araştırınız.

1.1.4.1. Zaman Yönünden Uygulanması

Kanunun zaman yönünden uygulama alanları Türk Ceza Kanunu'nun 7. maddesinde açıklanmaktadır. Bu maddeye göre "İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar (7/1)." "Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur (7/2)." "Geçici veya süreli kanunların, yürürlükte buldukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir (7/4)."

Kanunun zaman bakımından uygulanmasında temel kuralın madde 7/1'de açıklandığı üzere "geçmişe yürüme yasağı" olduğu görülmektedir. İki istisnai durum madde 7/2 ve madde 7/4'te anlatılmaktadır. 7/2'de "lehe geçmişe yürüme" açıklanmıştır. Fail suç işlediği zaman yürürlükte bulunan kanun, suç işlenmesinden sonra değişmiştir. Bu durumda iki farklı kanundan failin menfaatine olan uygulanacak ve fail bu kanuna göre cezalandırılacaktır. Lehe geçmişe yürümenin üç farklı istisnası vardır. Bunlar; Geçici Süreli Kanunlar, İnfaz Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu'dur. Geçici Süreli Kanunlar belirli bir süre için konulmuş, bu süre içerisinde yürürlükte olan kanunlardır. Fail, Geçici Süreli Kanunlar'ın yürürlükte olduğu dönemde suç işlemişse bu kanunlar yürürlükten kalksa bile, fail Geçici Süreli Kanunlar'a göre cezalandırılacaktır ("Süreli kanunların ileriye yürümesi" madde 7/4). Kural olarak Ceza Muhakemesi Kanunu ve İnfaz Kanunu'nda da herhangi bir değişiklik olmuş ise failin lehine ya da aleyhine olduğuna bakılmaksızın derhal uygulanacaktır (Şema 1.3).

Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrür ile ilgili hükümlerde değişiklik yapılması hâlinde lehe kanun prensibi uygulanır. Geçici veya süreli kanunların yürürlükte buldukları süre içerisinde işlenmiş olan suçlar hakkında hükmün uygulanmasına devam edilir.

Bilgi Notu

Süreli kanunlar; ne zaman yürürlükten kaldırılacağı belli olmayan yasalardır ve yürürlükten kaldırılıncaya kadar uygulanır. Esas ve yaygın olan yasa türü budur. **Geçici (istisnai) kanunlar;** savaş, deprem, sıkıyönetim vb. olağan dışı durumlarda ortaya çıkan öznel ihtiyaçları ve amaçları karşılamaya yönelik çıkarılmış yasalardır. **Süreli kanunlar;** ne zaman yürürlükten kaldırılacağı belli olan, belli dönemlere ve o döneme özgü ihtiyaçlara yönelik çıkarılan yasalardır.

4.UYGULAMA

A... işten çıkmış evine gitmektedir. Yolda yürürken önündeki B... isimli şahsın cüzdanını düşürdüğünü görür. B... cüzdanını düşürdüğünü fark etmeden yürümeye devam etmiştir. A... ise eğilip yerden cüzdanı alır ve içerisinde 50 TL olduğunu görür. Parayı alır, cüzdanı geri vermek için önündeki kişinin arkasından koşar. Yetişip “Cüzdanınızı düşürdünüz.” diyerek B...’nin cüzdanını verir. B... , A...’ya nezaketinden dolayı teşekkür eder ve ayrılırlar. Ancak B... eve geldiğinde 50 TL’sinin çalındığını anlar.

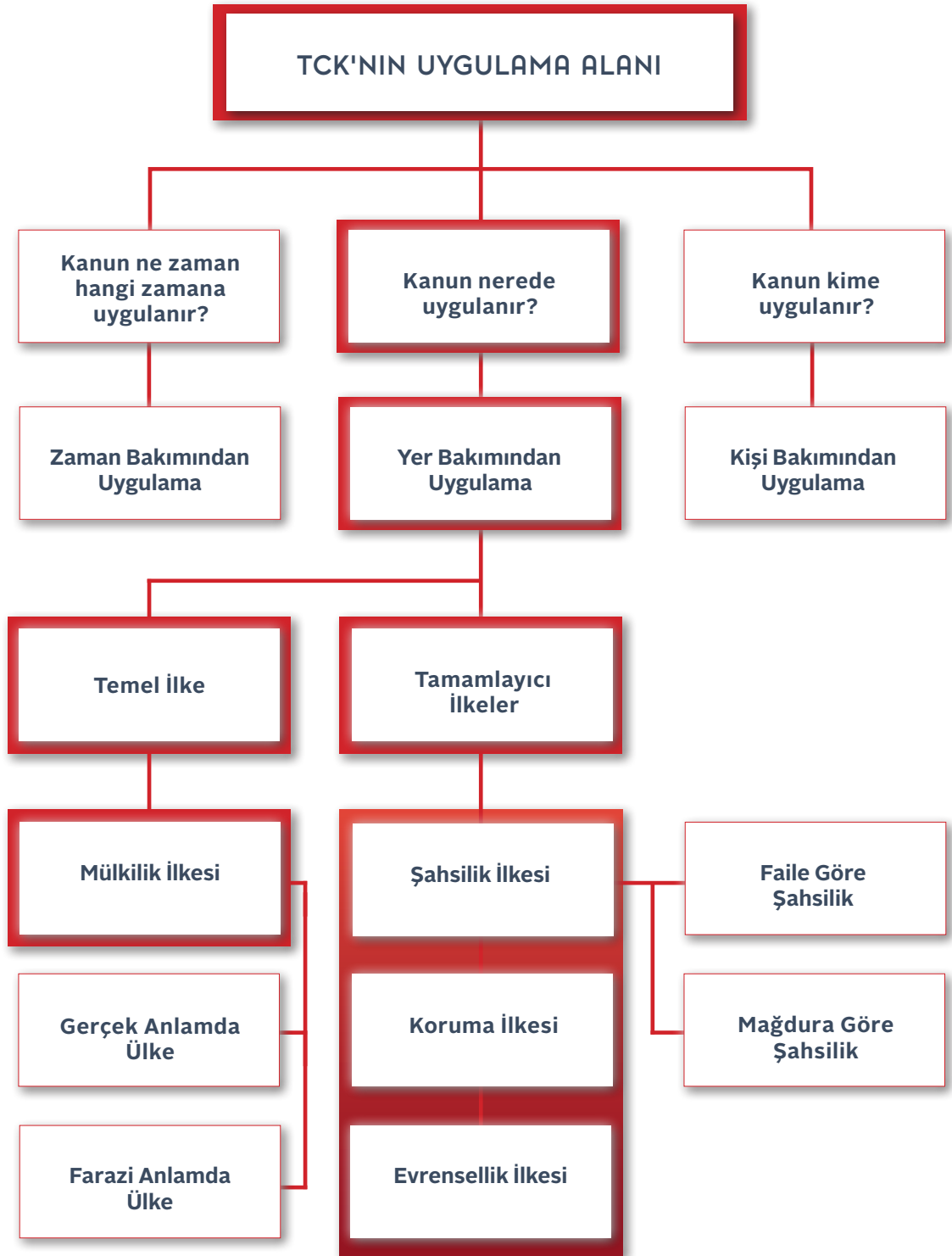
Yukarıda verilen örnek olayı Türk Ceza Kanunu madde 145’te yapılan değişikliğe göre ve kanunun zaman bakımından uygulanması kurallarına göre değerlendiriniz.

“Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir” şeklindeki TCK’nın 145’inci maddesi, 29.06.2005 tarih ve 5377 sayılı Kanun’un 16. maddesi ile yapılan değişiklikle “Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, suçun işleniş şekli ve özellikleri de göz önünde bulundurularak, ceza vermekten de vazgeçilebilir” hâlini almıştır (Görsel 1.2).

Görsel 1.2 : Suçlar ve cezalar (temsili)

1.1.4.2. Yer Yönünden Uygulanması

Şema 1.4: TCK'nın yer bakımından uygulanması

Mülkilik İlkesi: Ceza Kanunu'nun yer bakımından uygulanmasına ilişkin temel ilke mülkilik ilkesidir. Bu ilke Ceza Kanunu'nun 8. maddesinde şu şekilde açıklanmıştır: "Türkiye'de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır. Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye'de işlenmesi veya neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi halinde suç, Türkiye'de işlenmiş sayılır." Yani fail ya da mağdur kim olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti Devleti ülkesinin sınırlarında işlenmiş tüm suçlara Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır. Esas olan vatandaşlık bağı değil ülke sınırlarıdır.

Ülke sınırlarının ne olduğu da aynı maddenin ikinci bölümünde açıklanmaktadır: "Suç;

- a) Türk kara ve hava sahaları ile Türk karasularında (Görsel 1.3),
- b) Açık denizde ve bunun üzerindeki hava sahasında, Türk deniz ve hava araçlarında veya bu araçlarla,
- c) Türk deniz ve hava savaş araçlarında veya bu araçlarla,
- d) Türkiye'nin kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgesinde tesis edilmiş sabit platformlarda veya bunlara karşı, işlendiğinde Türkiye'de işlenmiş sayılır."
- e) Bu maddenin a ve b bentleri gerçek anlamda ülkeyi açıklarken; c ve d bentleri farazi anlamda ülkeyi açıklamaktadır.

Bilgi Notu

"Bir devletin; kara, hava ve karasuları sınırları içerisinde işlenen suçlardan dolayı yargılama yetkisine sahip olması mülkilik ilkesinin bir gereğidir. Çünkü bahsedilen sınırlar, bir devletin gerçek sınırlarıdır yani gerçek anlamda ülkeyi ifade eder. Ancak suç, her zaman bir devletin sınırları içerisinde gerçekleşmeyebilir (Kaya, 2020)." Bu noktada farazi anlamda ülke kavramı ortaya çıkmaktadır. Çünkü suç, ülkenin bayrağını taşıyan deniz ve hava araçlarında da işlenmiş olabilir. Bu deniz aracı başka ülkenin karasularında ise yargılama hususunda hangi ülke kanunlarının uygulanacağı konusu gündeme gelecektir. Bu sebeple farazi ülke kavramı ile bir ülkenin kanunlarının uygulandığı tüm alanlar açıklanmaktadır. "Farazi anlamda ülke; bir devletin bayrağını taşıyan sivil deniz ve hava araçları ile deniz ve hava savaş araçları, münhasır ekonomik bölgesi, kıta sahanlığı; açık denizler ile hava bölümü ve yatağını kapsar ve suçun bu alanlarda işlenmesi halinde tıpkı gerçek ülkede işlenmiş gibi cezalandırılması gerekir (Kaya, 2020)."

Yukarıda bahsedildiği gibi Türk Ceza Kanunu'nda yasaların yer yönünden uygulanması hususunda yararlanılan temel ilke mülkilik ilkesidir.

Ancak kanunda mülkiliği tamamlayan ilkelere de yer verilmiştir. Bu ilkeler Şema 1.4'te görülen şahsilik, evrensellik ve ikame yargı ilkeleridir.

Şahsilik İlkesi: Mülkilik ilkesinin uygulama alanı yer iken şahsilik ilkesinin uygulama alanı kişidir. Yani mülkilik ilkesinde işlenen suçun ülke sınırlarında işlenmesi sebebiyle o ülkenin ceza kanunları esas alınır, şeklinde bir açıklama varken şahsilik ilkesinde işlenen suç yurt dışında işlenmiştir. Bu noktada yurt dışında da olsa devletin vatandaşını takip etme hususu gündeme gelir. Yurt dışında suçu işleyen kişi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ise “faile göre şahsilikten” bahsedilir. Suça maruz kalan kişi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ise de “mağdura göre şahsilikten” bahsedilir.

Faile göre şahsilik: Türk Ceza Kanunu'nun 11. maddesinde şu şekilde açıklanmaktadır: “Bir Türk vatandaşı, 13 üncü maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı bir yıldan az olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması ve Türkiye'de kovuşturulabilirliğin bulunması koşulu ile Türk kanunlarına göre cezalandırılır. Suç, aşağı sınırı bir yıldan az hapis cezasını gerektirdiğinde yargılama yapılması zarar görenin veya yabancı hükümetin şikâyetine bağlıdır. Bu durumda şikâyet, vatandaşın Türkiye'ye girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yapılmalıdır.”

Mağdura göre şahsilik: “Bir yabancı, 13. maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, Türk kanunlarına göre cezalandırılır. Yargılama yapılması Adalet Bakanının istemine bağlıdır(TCK, madde 12/1).”

“Yukarıdaki fıkrada belirtilen suçun bir Türk vatandaşının veya Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişinin zararına işlenmesi ve failin Türkiye'de bulunması halinde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması koşulu ile suçtan zarar görenin şikâyeti üzerine fail, Türk kanunlarına göre cezalandırılır şeklinde açıklanmıştır (TCK, madde 12/2).”

Evrensellik İlkesi: Bu ilke Türk Ceza Kanunu'nun uygulama alanını genişletmektedir. Çünkü evrensellik ilkesi gereğince yurt dışında devletin millî ve evrensel değerlerine zarar verecek türden suç işlenmesi durumunda, o devletin ceza kanunları hükmünce yargılama yapılabilecektir.

TCK'nın 13. maddesine göre vatandaş veya yabancı tarafından yurtdışında işlenen suçlardan;

Maddenin birinci fıkrasının a bendinde yer alan suçların failleri (soykırım, insanlığa karşı suçlar, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları)

Maddenin birinci fıkrasının b bendinde belirtilen suçlar: Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar (madde 299-301), Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302-308), Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309-316), Milli Savunmaya Karşı Suçlar (madde 317-325), Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 326-339) ve Yabancı Devletlerle Olan İlişkilere Karşı Suçlar(madde 340-343). Bu bentte yer alan suçlardan yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı işlenen suçlar dışındaki suçlar re'sen kovuşturulan suçlardır. Bunlar bakımından Adalet Bakanı'nın istemine gerek yoktur.

İkinci grup suçlar: İşkence (madde 94, 95) çevrenin kasten kirletilmesi (madde 181), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188), uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190). Parada sahtecilik (madde 197), para ve kıymetli damgaları imale yarayan araçların üretimi ve ticareti (madde 200), mühürde sahtecilik (madde 202), fuhuş (madde 227), deniz, demiryolu veya havayolu ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması (madde 223, fıkra 2, 3) ya da bu araçlara karşı işlenen zarar verme (madde 152) suçları.

Yukarıdaki suçlarla ilişkili kişiler; Türkiye'de buldukları takdirde, Türkiye'de yargılanacaklardır. Bu suçların -b bendindeki suçların bir kısmı haricinde- yargılanması Adalet Bakanının iznine tabidir. Birinci fıkranın a ve b bendinde yer alan suçları işleyenler yurtdışında yargılanmış ve neticesinde beraat etmiş ya da mahkûm olmuş iseler dahi Adalet Bakanı'nın talebi ile yeniden yargılanırlar (TCK madde 13/3).

İkame Yargı İlkesi: Bu ilke ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin faili ya da mağduru yabancı olan suçlar için bazı durumlarda yargılama yapabilme yetkisi açıklanmaktadır. Kanunda ilkenin uygulanmasına yönelik şartlar şu şekilde açıklanmaktadır (TCK madde 12/3):

“Mağdur yabancı ise, aşağıdaki koşulların varlığı halinde fail, Adalet Bakanının istemi ile yargılanır:

- Suçun, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı üç yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmesi.
- Suçluların geri verilmesi anlaşmasının bulunmaması veya geri verilme isteminin suçun

işlendiği ülkenin veya failin uyruğunda bulunduğu devletin hükûmeti tarafından kabul edilmemiş olması.”

5.UYGULAMA

- İstanbul Ambarlı Limanı’ndan kalkan ve Türk kara sularında yer alan bir gemi içerisinde işlenen bir suçta,
- İstanbul Ambarlı Limanı’ndan kalkan ve uluslararası sularda yer alan bir gemi içerisinde işlenen bir suçta,

Mülkiyet ilkesinden yola çıkarak hangi ülkenin ceza kanunlarının uygulanacağını yazınız.

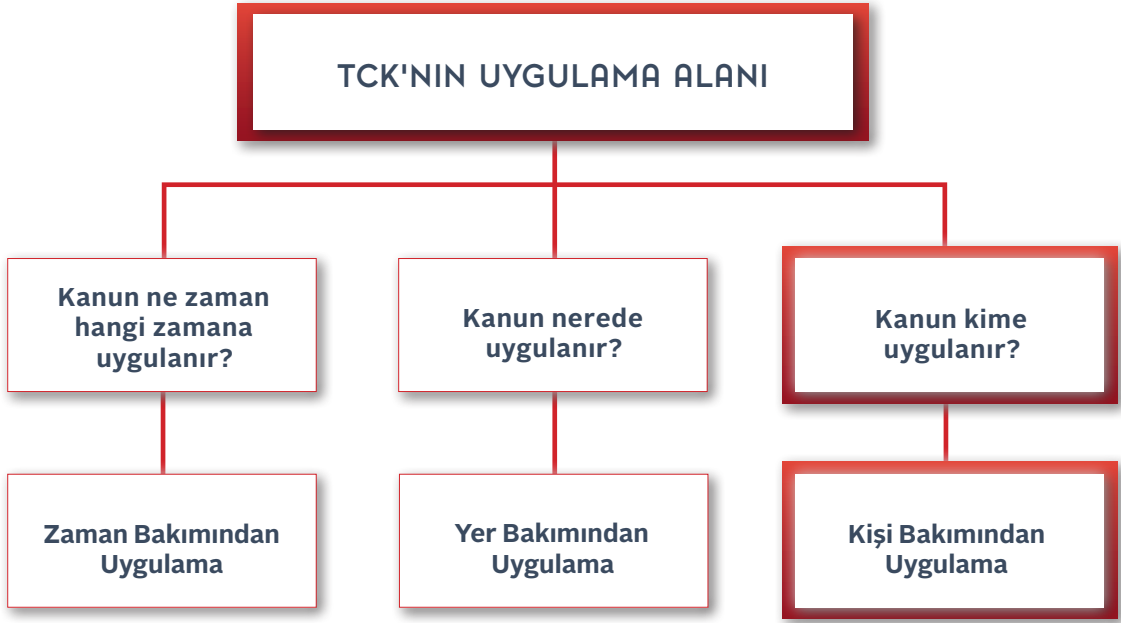

Görsel 1.3 : Kara suları (temsili)

1.1.4.3. Kişi Yönünden Uygulanması

Türk Ceza Kanunu’nun 3.maddesi “Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz.” gereğince kanunların uygulanmasında herhangi bir ayırım yapılmaz.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içerisinde suç işleyen herkese Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır. Ceza Kanunu'nun kişi bakımından uygulanması, toplum içerisindeki bazı kişilere uygulanan Ceza Kanunu hükümlerinin kısıtlanmasını açıklamaktadır. İç hukuk gereğince bu kişiler ya tamamen Ceza Kanunu hükümlerinin uygulanmasından muaftır ya da kısmen muaf tutulmaktadır (Şema 1.5).

Şema 1.5: TCK'nın kişi bakımından uygulanması

SIRA SİZDE

Türk Ceza Kanunu 3. madde: Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz.

Yukarıda verilen kanun maddesi Anayasa'nın hangi maddesi ile örtüşmektedir? Araştırınız.

Cumhurbaşkanı: Anayasa'nın 105. maddesine göre "Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir. Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak on beş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır. Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı, seçim kararı alamaz. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanının görevi sona erer. Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır (Anayasa, madde 105)."

Bilgi Notu

Anayasa Mahkemesi; Cumhurbaşkanı'nı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nı, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyelerini, başsavcılarını, Cumhuriyet başsavcı vekilini, Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılar.

Milletvekilleri: Kamu yararı adına meclis üyelerine Anayasa'da "Yasama Dokunulmazlığı" başlığı ile iki farklı ayrıcalık tanınmıştır. Bunlar, yasama sorumsuzluğu ve yasama dokunulmazlığıdır. Yasama sorumsuzluğu Anayasa'nın 83. maddesinin birinci fıkrasında şu şekilde açıklanmaktadır: "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisçe başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar." Yasama sorumsuzluğu ile milletvekillerinin meclis çalışmalarını tam bir serbesti içerisinde yürütmeleri, söz ve düşünce özgürlüğü ile yasama faaliyetlerini gerçekleştirmeleri amaçlanmıştır.

Yasama dokunulmazlığı ise milletvekillerinin meclis tarafından dokunulmazlığı kaldırılmadığı müddetçe ve görevi bitmediği sürece yakalanamamasını, tutuklanamamasını, sorgulanamamasını ve yargılanamamasını ifade etmektedir. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâli ve seçimden önce soruşturmasına başlanmış olmak kaydıyla Anayasa'nın 14. maddesindeki durumlar yasama dokunulmazlığının istisnalarını oluşturmaktadır. Anayasa'nın 83. maddesinde yasama dokunulmazlığı ile ilgili olarak ayrıca "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi hakkında, seçiminden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi, üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır; üyelik süresince zamanaşımı işlemez. Tekrar seçilen milletvekili hakkında soruşturma ve kovuşturma, Meclisin yeniden dokunulmazlığını kaldırmasına bağlıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki siyasi parti gruplarınca, yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz." şeklindeki açıklamaya yer verilmiştir. Yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekillerinin keyfi ve asılsız suç isnatlarıyla yasama görevlerini ifadan geçici olarak da olsa alıkonulmalarını önlemektir.

Bilgi Notu

Anayasa madde 14 - (Değişik: 3/10/2001-4709/3 md.)

- Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.
- Anayasa hükümlerinden hiçbiri, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz.
- Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.

Diplomatlar: "Dış politikayla uğraşan ve ülkesini temsil etmekle görevlendirilen kişilerdir (TDK, 2011)." Diplomatlara tanınan ayrıcalıklar 1961 tarihli Viyana Sözleşmesi'nde düzenlenmiştir. Bu ayrıcalıkların tanınma sebebi görevlerini yerine getirirken herhangi bir baskıya maruz kalmadan, ülkelerini en düzgün şekilde temsil etmelerini sağlamaktır. 1931 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nde diplomatik dokunulmazlıktan faydalanacak kişiler; büyükelçiler, elçiler, maslahatgözarlar, elçilik kâtipleri, askerî ve ticari ataşeler, bunların eşleri, birlikte oturan çocukları ve diğer aile bireyleri olarak belirtilmiştir. Diplomatlar iç hukuktan kaynaklanan dokunulmazlık gereği buldukları ülkede kendi ülkelerini temsil görevlerini ifa ederken tutuklanamaz ve yargılanamazlar. Ancak o ülkenin kamu düzenini ihlal edecek bir davranışta

bulduklarında “istenmeyen adam ilan edilerek” ülkeyi terk etmeleri sağlanabilir. Tanıklığa zorlanamazlar. Hatta tanık olarak çağırıldıklarında dahi çağırana gitmek zorunda değildirler.

Bilgi Notu

Maslahatgüzar: Bir büyükelçinin temsilci olarak bulunduğu ülke dışına çıkması durumunda veya o ülkeye gelmesinden önce ona vekâlet eden diplomat (TDK, 2011).

Ataşe: Bir elçiliğe bağlı uzman (TDK, 2011).

6.UYGULAMA

Milletvekili V... isimli şahıs hakkında rüşvet aldığı iddiası bulunmaktadır. Yasama dokunulmazlığını göz önüne alarak bu iddia için aşağıda yazılanlardan hangileri yapılabilecektir? Nedenlerini sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

- V... tutuklanabilir.
  - V... sorgulanabilir.
  - V...’nin evi aranabilir.
  - V...’nin yurt dışına çıkışı engellenebilir.
-

1.1.5. Ceza Kavramı

Tarihsel olarak bakıldığında toplum var olduğu sürece ceza da var olmuştur denilebilir. Toplu hâlde yaşamının gerekliliği olarak düzenin ve sürekliliğin sağlanması zorunludur. Bu sebeple de düzeni bozanlara karşı toplumun yaptırım uygulaması söz konusu olmaktadır. Düzenin sağlanması da kurallarla mümkündür. Toplumsal kurallara uymayan kişilere uygulanan yaptırıma ceza denilir.

1.1.5.1. Ceza Ehliyeti ve Ehliyetsizliği

Ceza hukuku tüm insanları suç faili olarak nitelememektedir. Bu noktada karşımıza “ceza ehliyeti” kavramı çıkmaktadır. Bir kişinin işlediği suçtan sorumlu tutulabilmesi yani cezai ehliyete sahip olabilmesi, algılama yeteneğinin ve irade özgürlüğünün olması ile mümkündür. Bu iki durumu etkileyen hâllere göre kişinin ceza sorumluluğunu tamamıyla ortadan kaldıran veya ona cezai indirim sağlayan bazı durumlar söz konusudur.

Yaş Küçüklüğü: TCK'nın 31. maddesinin ilk bölümüne göre, fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir. Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş, on beş yaşını doldurmamış olanlar işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilme yeteneklerine göre ceza görürler. Fakat cezalarında indirimde gidilir. Fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmuş, on sekiz yaşını doldurmamış olanlar ise işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını bu doğrultuda yönlendirme yeteneğine sahiptirler. Ancak ceza kanununca normatif olarak irade yeteneklerinin zayıf olduğu kabul edildiğinden ve bu yaştaki gençlerin tekrar topluma kazandırılması için cezalarında indirim yapılır.

Sağır ve Dilsizlik: Türk Ceza Kanunu'nun fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış olan küçüklere uygulanan hükümleri sağır ve dilsiz vatandaşlarda on beş yaşını doldurmamış olanlara uygulanır. Fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşını doldurmamış sağır ve dilsizler için on iki on beş yaş arasındaki çocuklara ilişkin hükümler uygulanır. Yine fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmuş fakat yirmi bir yaşını doldurmamış sağır ve dilsiz vatandaşlar için on beş on sekiz yaş aralığı ceza hükümleri uygulanmaktadır. Yirmi bir yaşını doldurmuş sağır ve dilsizler ceza ehliyetine sahip olarak kabul edilirler.

Akil Hastalığı: Cezai sorumluluğu ortadan kaldıran nedenlerden bir tanesi de akıl hastalığıdır. Türk Ceza Kanunu akıl hastalığı dolayısıyla iki tür cezai sorumluluktan bahsetmektedir. Birincisi işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişilerdir. Bu kişilere ceza verilmez, güvenlik tedbirine hükmolunur. İkincisinde ise davranışlarının hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayacak derecede değil fakat davranışlarını yönlendirme yeteneğinde azalma olan kişilerden bahsedilmektedir. Bu kişiler ceza alacaklardır fakat alacakları ceza miktarında indirimde gidilecektir.

Geçici Nedenler, Alkol ve Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma: Türk Ceza Kanunu'nun 34. maddesinde geçici nedenler iki şekilde açıklanmıştır. İlki irade dışı sarhoşluktur. "İrade dışında alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiden" bahsetmektedir. Bu durumda kişiye ceza verilmez.

İkinci durumda kişi, iradesi dâhilinde alkol ya da uyuşturucu madde etkisi altındadır. İradi sarhoşlukta da üç farklı türden bahsedilmektedir. Bunlar; kasti sarhoşluk, tasarlanmış sarhoşluk, itiyadi sarhoşluktur. Kasti sarhoşlukta kişi bilerek içmeye başlamıştır. Olayın nedeni

ve sonucu kişinin iradesindedir. Tasarlanmış sarhoşlukta kişi suç işlemeye karar verdiği için cezai indirimden yararlanmak yahut cezayı tamamen ortadan kaldırmak amacıyla içki içmeye başlar. İtiyadi sarhoşluk ise alkol almayı alışkanlık hâline getiren bireylerin sarhoşluğudur.

4.ETKİNLİK

“Ceza Ehliyeti ve Ehliyetsizliği” başlığı altında ceza sorumluluğunu kısmen ya da tamamen ortadan kaldıran nedenler açıklanmıştır. Bu açıklamalara göre siz de Türk Ceza Kanunu 31-34. maddeler içerisinde her bir başlık için cezalarda yapılacak indirim oranlarını araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı aşağıda boş bırakılan alana yazınız. Bir sonraki derste sınıf ortamında paylaşınız.

A large white rectangular area with horizontal dotted lines, intended for students to write their research findings and conclusions.

7.UYGULAMA

17 yaşındaki sağır ve dilsiz olan Ç... aynı mahallede oturan uzun zamandır tartışmalı olduğu kendisi gibi sağır ve dilsiz olan arkadaşı F... ile herkesin ortasında yine tartışmıştır. Tartışma, birbirlerine şiddet uygulamaları ile son bulmuştur. Ç... bu olayın herkesin ortasında olmasını gurur meselesi olarak görmüştür. F...’ye nasıl zarar verebileceğini düşünürken arkadaşları gelmiş ve kendisine sinirlerinin yatışması için alkol getirmişlerdir. Alkollü olduğundan herhangi bir ceza almayacağını düşünen Ç..., F...’nin kapısında beklemeye başlamıştır. F... dışarı ilk çıktığında arkasından sopayla vurmuş ve F...’yi bayıltmıştır.

Yukarıda verilen örnek olaya göre Ç...’nin cezai ehliyetini göz önünde bulundurarak ceza alıp almayacağını nedenleri ile açıklayınız.

1.1.5.2. Cezanın Özellikleri

Türk Ceza Kanunu’nun 1. maddesinde Ceza Kanunu’nun amacı; “kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir.” şeklinde belirtilmektedir. Cezanın bu amacını yerine getirebilmek için belli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nitelikler aşağıdaki ilkelere belirtilmiştir:

Kanunilik İlkesi | Ceza yasa ile gösterilmiş olmalıdır. Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesinin bir sonucu olarak hangi suç karşılığında hangi cezanın verileceği yasalarda belirtilmiş olmalıdır. Bireyler işledikleri suç teşkil eden fillerin karşılığında haklarında hangi yaptırımların uygulanabileceğini önceden bilmelidirler. Bu da yasa tarafından gösterilir. Suçun işlenmesinden önce kanunda belirtilmemiş olan bir yaptırımın, hükümlüye tatbiki mümkün değildir.

1

**Kanunilik
İlkesi**

2

**İnsanilik
İlkesi**

İnsanilik İlkesi

Anayasa'nın 17. maddesi "...Kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya ve işleme tabi tutulamaz." gereğince cezalar insancıl ve ahlaki olmalıdır. Kişilere insan onuruyla bağdaşmayan cezai müeyyidelerin uygulanmasından kaçınılmalıdır.

Şahsilik İlkesi

Anayasa'nın 38. maddesinin yedinci fıkrasında, ceza sorumluluğunun şahsi olduğu belirtilmiştir. Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Başka bir anlatımla kimsenin başkasının fiilinden sorumlu tutulmamasıdır.

Orantılılık İlkesi

Cezalar işlenen suçun ağırlığı ile orantılı olmalıdır. Beccaria suçlar ve cezalar arasında oran bulunması gerektiğini şu şekilde açıklamaktadır. "Hepimizin ortak yararı suçların sadece işlenmemesinde değil, işlendikleri zaman topluma verdikleri zararın hiç değilse çok az olmasındadır. Öyleyse, insanları suç işlemekten vazgeçiren yaptırımların/ cezaların, suçun kamu esenliğine verdiği zararlarla ve insanları suça iten nedenlerle orantılı ve bu suretle çok daha etkili olmaları zorunludur (Beccaria, 2016)."

Eşitlik İlkesi

Anayasa'nın "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10. maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz ve Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." bu ilke açıkça ifade edilmiştir.

6 Tamir Edilebilirlik İlkesi

7 Cezanın Devlete Mümkün Olduğunca Az Yük Getirmesi İlkesi

SIRA SİZDE

Anayasa'nın "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10. maddesinin Türk Ceza Kanunu'nda hangi madde ile örtüştüğünü araştırınız ve sonucu sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

Tamir Edilebilirlik (Telafi Edilebilirlik) İlkesi

Bu ilke ile adli işlemlerde yapılabilecek hataların telafi edilebilir olması gerekliliği belirtilmektedir. Adli işlemler insanlar tarafından yapılmaktadır ve insanın da hata yapabilmesi ihtimal dâhilindedir. Hata sebebiyle adaletin adaletsizliğe dönüşmesinin engellenmesi gerekmektedir. Yani cezanın sonuçları düzeltilbilir olmalıdır. Hatanın neticesinde devlet sanığa tazminat ödemekte, yasaklanmış olan haklarını iade etmektedir. Ancak özgürlüğü bağlayıcı cezalar söz konusu olduğunda kişinin yaşadıklarını telafi etme imkânı bulunmamaktadır. Bu noktada telafi edilmeye en uygun ceza türü para cezası olarak karşımıza çıkar.

Cezanın Devlete Mümkün Olduğunca Az Yük Getirmesi İlkesi

Ceza verilirken devlete mümkün olan en az yük getirecek ceza türü seçilmelidir. Bir suçta karşılık verilecek olan ceza da alternatif olarak daha az maliyetli bir ceza kanununda mevcutsa ikisi arasından daha az maliyetli olan seçilmelidir. Örnek olarak hapis cezasının para cezasına çevrilebileceği durumlarda para cezası tercih edilmelidir ki bu aynı zamanda cezanın telafi edilebilirlik ilkesi ile de uyumlu olacaktır. Aynı durum kişinin cezasının infazı aşamasında da geçerlidir. İnfaz açık ceza infaz kurumunda gerçekleştirilebiliyorsa kapalı ceza infaz kurumu tercih edilmemelidir.

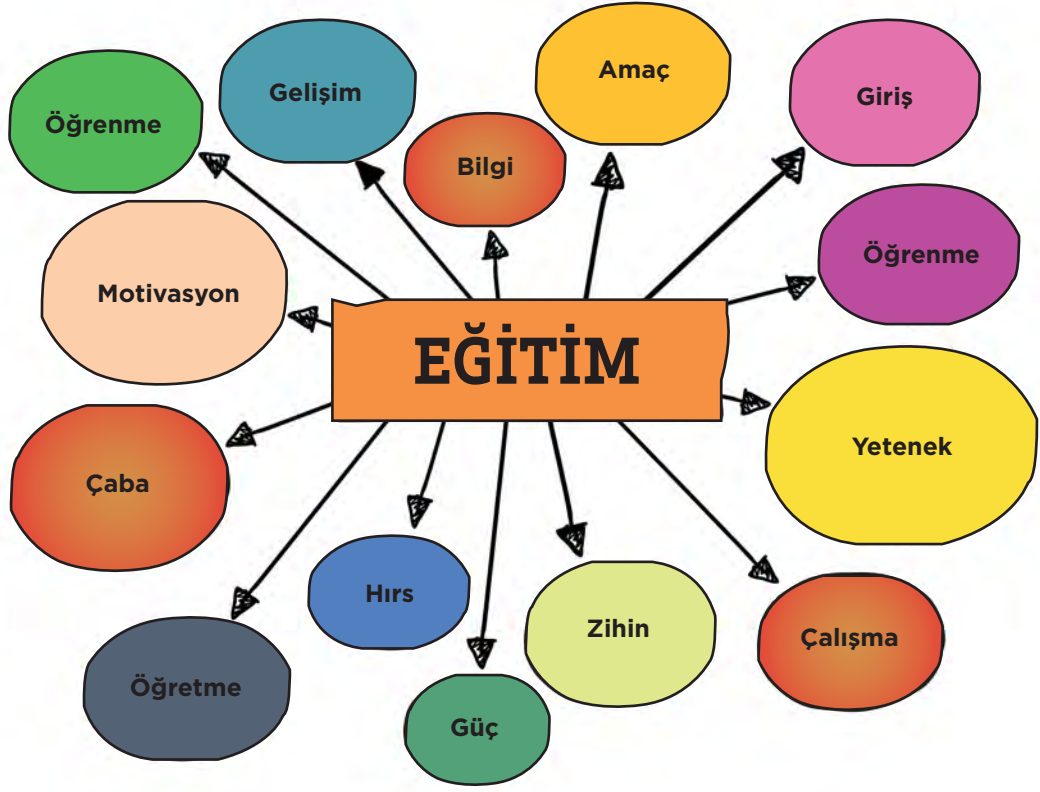
Etkililik İlkesi

Ceza, kendisinden beklenen amacı gerçekleştirebilir nitelikte olmalıdır. Özel önleme amacına uygun olarak kişiyi caydırıcı, ıslah edici olmalıdır. Kişinin yeniden suç işlemesini önlemelidir. Genel önleme amacına uygun olarak da toplum içerisinde suç işleme oranlarını mümkün olduğunca azaltabilmelidir.

8

Etkililik İlkesi

Görsel 1.4: Kavram haritası

5. ETKİNLİK

Ünite başından itibaren öğrendiklerinizi içeren “Ceza” ile ilgili aşağıda boş bırakılan alana bir kavram haritası oluşturunuz (Görsel 1.5).

Yönerge: Kavram haritası, kavramlar ve alt kavramlar arasındaki ilişkileri basamaklı, aşamalı ve görsel olarak temsil eden bir tür şemadır. Kavram haritanızı oluştururken önce konuyla ilgili bütün kavramları listeleyiniz. Kavram haritasının merkezine, araştırma konunuz olan “ceza” kavramını temsil ettiğini düşündüğünüz ana bir kavramı yerleştiriniz. Daha sonra ilişkili diğer kavramları aşamalı şekilde haritaya yerleştiriniz. Her kavram, haritada yalnızca bir kez yer almalı ve en az bir kavramla ilişkilendirilmiş olmalıdır. Kavramları, haritadaki diğer sözcüklerden kolayca ayırt edebilmek için kutu/daire içine alabilirsiniz. Haritada yer alan iki kavram arasındaki ilişkiyi göstermek için çizgi ya da yön okları kullanabilirsiniz. Kavramlar arası ilişkileri belirtmek amacıyla uygun bağlantı kelimeleri ve ekleri kullanabilirsiniz.

ETKİNLİK BİLGİSİ

“Kavram haritası, bir bilgi alanındaki kavramları ve aralarındaki belirgin ilişkileri tanımlayan, ikiboyutlu, hiyerarşik seviyelerle organize edilmiş, birbiriyle bağlantılı şemadır (Sağlam, 2002).” Kavram haritası oluşturmak, bilginin yeniden yapılandırılmasına yardımcı olduğu gibi sizin de bilgilerinizi nasıl yapılandırdığınızı görmenizi sağlayacaktır. Bilgiyi zihninizde organize etmenizi sağlayacağı için anlamlı öğrenmeye katkıda bulunacaktır.

1.1.5.3. Ceza Türleri

Türk Ceza Kanunu’nda suç işleyen kişiye karşılık uygulanacak yaptırım türleri cezalar ve güvenlik tedbirleri olarak ayrılmaktadır. Kanun’un 45.maddesinin birinci bölümünde ceza türleri “Suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar, hapis ve adli para cezalarıdır.” şeklinde açıklanmıştır.

Hapis Cezaları: Hükümlünün özgürlüğünün kısıtlanması şeklinde infaz edilen cezadır. Hapis cezalarının infazı süresince hükümlünün eğitim programları ile topluma yeniden kazandırılması amaçlanır. Kanunda yer alan hapis cezası türleri;

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası,
- Müebbet hapis cezası,
- Süreli hapis cezalarıdır.

Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis Cezası: “Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükümlünün hayatı boyunca devam eder, kanun ve Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre çektirilir (TCK, madde 47).”

Müebbet Hapis Cezası: “Müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder (TCK, madde 48).”

Süreli Hapis Cezası: “Süreli hapis cezası, kanunda aksi belirtilmeyen hallerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz. Hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezasıdır (TCK, madde 49).”

Adli Para Cezası: “Adli para cezası, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde yedi yüz otuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün

karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir (TCK, madde 52).” Bir gün karşılığı olarak ödenecek Türk lirasının değeri en az yirmi en fazla yüz Türk lirası olacak şekilde kişinin sosyoekonomik durumuna göre belirlenir. Hâkim, kişinin ekonomik durumunu göz önüne alarak adli para cezasını ödemesi için bir yıla kadar süre tanıyabilir. Süre haricinde taksitle ödeme imkânı da sunabilir. Ancak taksit süresi iki yılı geçemez ve taksit miktarı dörtten az olamaz.

6. ETKİNLİK

Sınıfınızda “Hapis cezaları adli para cezasına çevrilmemelidir.” konulu bir münazara düzenleyiniz. Hazırlık çalışmalarınızı aşağıda verilen münazara değerlendirme formunu göz önünde bulundurarak gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Her grup 4 asil, 2 yedek toplam 6 kişiden oluşacaktır.
- Her konuşmacının 7 dakika zamanı vardır.
- Münazara bitiminde münazarada yarışan gruplardan zamana göre 1 veya 2 çapraz soru alınacaktır.
- Daha sonra tarafsız izleyicilerden 10 dakika süreyle münazaracı gruplara sorular alınacaktır.
- Gruptaki herkes grupça savunulan konunun değişik alt konuları hakkında konuşmalıdır.

ETKİNLİK BİLGİSİ

Münazara, sizleri ders kitaplarının dışında diğer eserleri okumaya ve başka kaynakları araştırıp değerlendirmeye yöneltir. Konuşma kuralları doğrultusunda kendinizi ifade etmenize yardım eder. Düşünceleriniz arasında bir sentez yapma imkânı sağlar. Toplum karşısında savunduğunuz bir düşünceyi, inançla ve özgürce savunma alışkanlığı kazandırır. Konuşmacılara güven duygusu verir ve kişiliklerini güçlendirir.

MÜNAZARA YARIŞMASI DEĞERLENDİRME FORMU

TARİH VE SAAT			
YARIŞMA YERİ			
DEĞERLENDİRME KONULARI	PUAN	AD-SOYAD	AD-SOYAD
			....
		KONU:	KONU:
Konuşmasına hazırlıklı gelme durumu (Konusunu ezberleme-kendine güven)	20		
Konusunun içeriği ile ilgili önemli bilgileri vurgulama ve karşı grubun düşüncesini çürütme	20		
Karşı grubu, dinleyicileri ve ortamı dikkate alma	20		
Konuşmasında dil, ifade ve bilgi yanlışlıklarına dikkat etme (Vurgu, tonlama, jest, mimikler)	20		
Konuyu görsel öğelerle destekleme (Gerçek nesne ve modeller kullanma)	10		
Zamanı kullanma	10		
TOPLAM	100		

1.1.5.4. Güvenlik Tedbirleri

“Güvenlik tedbirleri, tehlikeli suçlulara karşı toplumu koruma amacıyla uygulanan ceza hukuku yaptırımıdır (Artuk, 2008).” Ceza Kanunu’nda belirtilen güvenlik tedbirleri;

- Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma,
- Müsadere (eşya ve kazanç müsadere),
- Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri,
- Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri,
- Alkol ve uyuşturucu bağımlılarına yönelik tedbirler,
- Tekerrür,
- Sınır dışı edilme,
- Tüzel kişilere yönelik güvenlik tedbirleri şeklinde sıralanmaktadır.

Belli Haklardan Yoksun Bırakılma: Bu güvenlik tedbirine hükmolunması için kişi kasten işlediği bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilmiş olmalıdır. Bu iki koşulun gerçekleşmiş olması sonucunda kişi;

- “Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,
- Velayet hakkından; vesayet veya kayyımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,
- Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,
- Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten yoksun bırakılır (TCK, madde 53).”

Müsadere (Zor Alım): Türk Ceza Kanunu’nda müsadere, eşya müsadere ve kazanç müsadere şeklinde ayrılmıştır.

Eşya müsadere: Türk Ceza Kanunu’nun 54. maddesinde “İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir.” şeklinde açıklanmıştır.

Kazanç müsadere: “Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi

veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançlara el konulmasıdır (TCK, madde 55).” Kazanç müsadereyi ile ulaşılmak istenen temel amaç, suç işlenmesi yoluyla ekonomik kazanç sağlanmasının önüne geçmektir.

Bilgi Notu

Anayasanın 38. maddesine göre genel müsadere yasaktır. Genel müsadere kişiye ait tüm malvarlığının devlete geçirilmesidir ve genel müsadere kararı verilemez.

Çocuklara Özgü Güvenlik Tedbirleri: Çocuk Koruma Kanunu’nda çocuklara özgü güvenlik tedbirleri koruyucu ve destekleyici tedbirler başlığı altında açıklanmaktadır. “Çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı; çocuğun anası, babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re’sen çocuk hâkimi tarafından alınabilir (ÇKK, madde 7).” Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir.

- Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye yöneliktir.
- Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine yöneliktir.
- Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine yöneliktir.
- Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına yöneliktir.
- Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yönelik tedbirdir (ÇKK, madde 5).

Akıl Hastalarına Özgü Güvenlik Tedbirleri: “Fiili işlediği sırada akıl hastası olan kişi hakkında, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları, yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar (TCK, madde 57/1).” Kanuna göre akıl hastalarında aileleri ve toplum için oluşturdukları

tehlikelilik durumu esas alınmaktadır. Buldukları sağlık kurumlarındaki belirli aralıklarla hazırlanan raporlara göre tehlikelilik arz etme durumları ortadan kalktığıında hâkim veya mahkeme kararıyla serbest bırakılabilirler.

Alkol ve Uyuşturucu Bağımlılarına Yönelik Tedbirler: “Suç işleyen alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı kişilerin, güvenlik tedbiri olarak, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılarına özgü sağlık kuruluşunda tedavi altına alınmasına karar verilir. Bu kişilerin tedavisi, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığından kurtulmalarına kadar devam eder. Bu kişiler, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca bu yönde düzenlenecek rapor üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilir (TCK, madde 57/7).”

Tekerrür: Bir kişinin suç işledikten ve bu suça yönelik hüküm kesinleştikten sonra tekrar suç işlemesi olarak tanımlanabilir. Bireyin suçu tekrar etmesi durumunda Ceza Kanunu'na göre toplumdaki diğer suçlulara kıyasla daha tehlikeli olduğu kabul edilir. Bu bakımdan cezanın infazında farklı uygulamalar görülmektedir. TCK'nın 58. maddesinde tekerrürün şartları şu şekilde sıralanmıştır:

- Kişinin önceden işlediği suç sebebiyle kesinleşmiş bir mahkûmiyeti olmalıdır.
- Önceki suçun mahkûmiyeti kesinleştikten sonra belirli bir süre içinde tekrar suç işlemiş olmalıdır.
- Önce işlenen ve sonra işlenen iki suçun benzer ya da aynı suç olması zorunluluğu yoktur.

Yukarıda verilen şartlar gerçekleşmişse TCK madde 58 ve İnfaz Kanunu madde 108'e göre seçimlik olarak hapis cezası ve adli para cezası öngörülüyorsa kişi tekerrür sebebiyle hapis cezasına hükmolunur. Ayrıca bu kişilerin koşullu salıverilmeden yararlanabilmeleri için diğer suçlulardan daha fazla infaz kurumunda kalmaları gereklidir. Cezalarının infazından sonra en fazla beş yıl süre ile denetimli serbestlik tedbirleri uygulanacaktır.

Sınır Dışı Edilme: “İşlediği suç nedeniyle hapis cezasına mahkûm edilen yabancı, koşullu salıverilmeden yararlandıktan ve her halde cezasının infazı tamamlandıktan sonra, durumu, sınır dışı işlemleriyle ilgili olarak değerlendirilmek üzere derhal İçişleri Bakanlığına bildirilir (TCK, madde 59).”

Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbirleri: Türk Ceza Kanunu'nun 60. maddesine göre tüzel kişiler hakkında uygulanacak güvenlik tedbirleri faaliyet izninin iptali ve müsaderedir. Bu güvenlik tedbirlerinin uygulanabilmesi için bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcileri ile birlikte kasıtlı bir suç işlemiş olması gereklidir. Bu suça bağlı olarak tüzel kişinin organ veya temsilcileri hakkında

mahkûmiyet kararı verilmiş olmalıdır. İşlenen suç, faaliyet izninin kötüye kullanılması ve tüzel kişiye yarar sağlaması unsurlarını içermelidir.

1.1.5.5. Cezaların Toplanması

Failin birden fazla hareketle cezalandırılabilir birden fazla ihlale yol açması ve neticesinde birden fazla cezaya mahkûm edilmesi durumunda cezaların içtimaidan bahsedilmektedir. Cezaların içtimai konusunda kabul edilen üç temel sistem bulunmaktadır.

Erime Sistemi: Bu sistemde birden fazla suç işleyen fail, bu suçların cezaları içerisinde cezası en ağır olanı ile cezalandırılacaktır. Diğer cezaların ağır olan cezanın içinde eridiği kabul edilmektedir.

Cezaların Arttırılması Sistemi: Bu sistem hukuki içtima, ağırlaştırma sistemi olarak da bilinmektedir. Faile işlediği tüm suçlar için ceza verilmektedir. Ancak cezaların tamamı verilmeyecektir. Cezaların bir kısmı temel olarak alınan ceza üzerine eklenecektir. Bazı durumlarda da infaz rejimi ağırlaştırılarak işlenen suçların cezasız kalması önlenmeye çalışılmıştır. Temel olarak alınan cezanın üstüne diğer cezaların belirli miktarlarının eklenerek oluşturulmasıyla elde edilen ceza miktarı önceden belirlenen üst sınırı aşmamaktadır. Türk Ceza Hukuku'nda 1953 yılına kadar bu sistem uygulanmıştır.

Cezaların Toplanması Sistemi: Cezaların toplanması yahut maddi içtima, kişi hakkında işlediği her suç için ayrı ayrı hükmedilen hapis ya da adli para cezalarının bir araya getirilmesidir. Fail işlediği tüm suçların cezasını çekecektir. Failin mahkûm edildiği cezalardan birisi müebbet hapis cezası ise infaz koşulları ağırlaştırılarak maddi içtima sistemi uygulanır.

Türk Ceza Kanunu'nda 1953 tarihinden itibaren hukuki içtima sisteminden toplama sistemine geçilmiştir. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlükten kaldırılan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda cezaların içtimai kurumu düzenlenmiştir ancak 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda, cezaların içtimaina ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Aynı sanık hakkında verilmiş birden çok mahkûmiyet kararında bulunan cezaların nasıl uygulanacağı ile ilgili düzenleme sadece 5275 sayılı Ceza İnfaz Kanunu'nda yer almaktadır. "Birden Fazla Hükümdeki Cezaların Toplanması" başlıklı İnfaz Kanunu madde 99'a göre, bir kişi hakkında hükümlenen her bir ceza diğerinden bağımsızdır, varlıklarını ayrı ayrı korurlar. Ancak, bir kişi hakkında başka başka kesinleşmiş hükümler bulunur ise madde 107'nin uygulanabilmesi yönünde mahkemeden bir toplama kararı istenir.

Görsel 1.5 : Tartışma yöntemi (temsili)

7.ETKİNLİK

“5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda cezaların içtimaina yönelik herhangi bir hükme yer verilmemiştir.” Bu bilgiye göre günümüzde cezaların toplanması sistemi kullanılmakta mıdır? Bir sonraki derse kadar konu ile ilgili örnek davaları araştırınız. Soruyu araştırma sonuçlarınıza göre sınıf ortamında tartışma yöntemi ile değerlendiriniz (Görsel 1.5).

ETKİNLİK BİLGİSİ

Tartışma yöntemi ile öğrendiğiniz bilgiler bilişsel alan bilme basamağının üzerine çıkıp kavrama ve uygulama basamaklarına aktarılır. Bilişsel hedeflere yönelik tutumlarda önceki bilgileri hatırlayabilir, yeni durumlara uygulayabilir ve değerlendirme yapabilirsiniz. Duyuşsal hedeflere yönelik tartışmalarda ise diğer arkadaşlarınızın görüşlerini dinleme ve kendi görüşlerinizle karşılaştırma becerisini geliştirirsiniz.

1.1.5.6. Ceza Mahkûmiyetinin Sonuçları

Ceza mahkûmiyetinin kanuni sonucu olarak belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde "Güvenlik Tedbirleri" başlığı altında düzenlenmiştir. Bu maddeye göre "Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

- a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,
- b) Seçme ve seçilme ehliyetinden (Anayasa Mahkemesinin iptal kararı nedeniyle uygulanmamaktadır.)
- c) Velayet hakkından; vesayet veya kayyımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,
- d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,
- e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten, yoksun bırakılır."

53. maddenin birinci fıkrasında hak yoksunluklarının kasıtlı suçlar için söz konusu olduğu belirtilmektedir. Hak yoksunlukları kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucudur. Adli para cezasına hükümlü olduğu durumda bu hak yoksunlukları söz konusu olmayacaktır. Ayrıca 53. maddede sıralanan hak yoksunluklarının tamamı geçerlidir. Bazılarından yoksun kalma, bazılarından kalmama gibi bir durum mümkün değildir. Hak yoksunluğundan bahsedildiği takdirde hepsinden yoksun olma durumu kastedilmektedir. Hak yoksunlukları kural olarak hapis cezasının infazı süresince geçerlidir (TCK, madde 53/2).

Cezanın infazının tamamlanmasından sonra mahkûm ilgili hakları kullanabilecektir. Kısa süreli hapis cezasının ertelenmesi halinde hak yoksunlukları hiçbir şekilde söz konusu olmayacaktır (TCK, madde 53/4). Yine koşullu salıverilme veya kısa süreli olmayan hapis cezasının ertelendiği hallerde velayet hakkından, vesayet veya kayyımlığa ait bir hizmette bulunmaktan yasaklanma söz konusu olmayacaktır (TCK, madde 53/3). Bunun haricinde hâkim kısa süreli olmayan hapis cezası ertelenen bir mahkûmu bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tâbi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etme hakkından yoksun bırakmayabilecektir (TCK, madde 53/3). Hak yoksunlukları fiili işlediği sırada 18 yaşından küçük çocuklar için söz konusu olmayacaktır (TCK, madde 53/4).

53. maddenin 5 ve 6. fıkralarında özel hak yoksunluğu düzenlemelerine gidilmiştir. 5. fıkrada, 53. maddenin 1. fıkrasında sayılan haklardan birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlarda söz konusu hakkın, infaz sonrasında da yasaklanmasını gerektiren bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenlemeye göre adli para cezasına mahkûmiyet söz konusu olsa bile ilgili hakkın kullanılmasından kişi yasaklanacaktır. 6. fıkraya göre ise belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet hâlinde, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebilecektir.

Bilgi Notu

Vesayet: “Velayet altında bulunmayan küçüklerin ve istisnai olarak, velayet altına alınmamış bazı erginlerin korunması amacıyla kabul edilen bir hukuki kurumdur (Koç, 2005).”

Kayım: “Belirli bir isin görülmesi ya da malvarlığının veya bir malın yönetilmesi için, Medeni Kanunumuzda ve diğer kanunlarda öngörülen durumlarda, vesayet makamınca (sulh hukuk mahkemesince), ilgisinin isteği üzerine veya re’sen atanan kişidir (Koç, 2005)”

1.1.5.7. Cezaların Ferdileştirilmesi

Cezanın ferdileştirilmesi genel olarak cezanın sadece suça değil suçluya ve onun şahsına uydurulması şeklinde açıklanmaktadır. Cezanın yerine getirmesi beklenen iki temel amacından özel önleme amacının, yani kişinin ıslahının, sağlanabilmesi için cezaların ferdileşmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ferdileştirme yani bireyselleştirme aynı zamanda güvenlik tedbirlerinin niteliği gereğidir. Çünkü güvenlik tedbirlerinde temel alınan; kişinin tehlikelilik hâlidir.

Bu tehlikelilik hâline göre kişiye uygulanacak güvenlik tedbiri belirlenmektedir. “Cezanın bireyselleştirilmesi kanunda ilgili suç için öngörülmüş olan cezanın her somut olayda suçlunun kişiliğine uygun hale getirilmesini gerektirir (Tüfekçi, 2008).” “Aynı tür ve miktardaki cezalar, suçluların sosyal ve ekonomik durumuna, karakterine, yaşına, sağlık vb. durumlarına göre üzerlerinde farklı sonuçlar doğurabileceğinden, bireyselleştirme cezanın belirlenmesinde oldukça önemli bir işlemdir (Güven, 2014).” Bireyselleştirme hâkim tarafından uygulanmaktadır ve araçları yasada belirtilmiştir. Cezanın ertelenmesi, takdiri indirim sebeplerinin uygulanması bu araçlara örnektir. Ayrıca cezanın kanunda gösterilen iki sınır arasında tayin edilmesinin hâkimin takdir yetkisine bırakılması cezanın bireyselleştirilmesinin sonucudur.

TCK 62. maddesinde takdiri indirim nedenleri şu şekilde açıklanmıştır: “Fail yararına cezayı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmi beş yıl hapis cezası verilir. Diğer cezaların altıda birine kadar indirilir. Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurulabilir. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir.”

1.1.6. Ceza Kanununun Sınırlılıkları

8. ETKİNLİK

Hâkimin takdir yetkisi ve kıyas yasağı ile ilgili temel kavramları araştırarak aşağıdaki boşluğa yazınız. Bir sonraki derste sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1.1.6.1. Hâkimin Takdir Yetkisi

“Kanun koyucunun bilerek ve isteyerek bıraktığı kural içi boşlukların, hukuk kurallarını uygulamakla yükümlü olanlarca olaydaki özellikler, toplumdaki ahlaki düşünceler, hukuk birliği, kuralın amacı, sosyal adalet gibi hususlar göz önünde tutularak ferdileştirilip doldurulmasına takdir yetkisi denilir (Öztan, 2005).” Yasa koyucu olayların önceden tam olarak bilinemeyeceğini göz önünde bulundurarak kanun maddelerine “durumun gereklerine göre”, “haklı sebepler varsa”, “uygun bir miktar” ifadelerini ekleyerek hâkime bir değerlendirme yapma yetkisi tanımıştır. Bu durum Medeni Kanun’un 4. maddesinde “Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir.” şeklinde açıklanmıştır.

Hâkimin takdir yetkisinin sınırları; yasayla tanınması zorunluluğu, yasayla çizilen sınırların dışına çıkamaması ve hakkaniyete uygun davranma zorunluluğudur. Medeni Kanun’un 4. maddesine göre hâkimin takdir yetkisi yasayla tanınan bir yetkidir. Yasada yer almadığı surette hâkim böyle bir yetki kullanamaz. Yani yetki kanuna bağlıdır.

Bilgi Notu

Kural İçi Boşluk: Kanun koyucu tarafından istenerek bilinçli şekilde bırakılmış boşluklardır. Hâkim tarafından doldurulması istenen alandır. Hâkim bu durumda takdir yetkisini kullanır.

Türk Ceza Kanunu'nda ise hâkimin takdir yetkisi 61. maddede şu şekilde düzenlenmiştir: Hâkim, somut olayda;

- a) Suçun işleniş biçimini,
- b) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,
- c) Suçun işlendiği zaman ve yeri,
- d) Suçun konusunun önem ve değerini,
- e) Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,
- f) Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,
- g) Failin güttüğü amaç ve saiki (neden) göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.

Ceza Kanunu'na göre örneğin, işlenen suçun cezası 15 ile 20 yıl aralığında deniliyorsa hâkim verilecek cezayı tayin ederken yukarıda verilen durumları göz önüne alarak alt sınır ve üst sınır arasında temel cezayı belirleyecektir. Yani ilgili maddede de belirtildiği üzere Kanun'da yazılı olmadıkça cezalar ne arttırılabilecek, ne eksiltilebilecek ne de değiştirilebilecektir.

1.1.6.2. Kıyas Yasağı

Ceza Hukuku'nda kıyas, Kanun'da açıkça yazılmayan bir fiile kanunda suç olarak düzenlenmiş başka bir fiile benzetilerek ceza verilmesi anlamına gelmektedir. Maddi Ceza Hukuku'nda kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesinin doğal sonucu olarak kıyas yasağı ilkesi geçerlidir. Kıyas yasağı ilkesinden dolayı ancak Kanun'da düzenlenen hukuki olaylar Ceza Hukuku'nun alanına girer. Yani uyuşmazlık konusu olay Kanun'da yer alıyorsa suç ve cezadan bahsedilebilir. Benzer olaylara göre ceza verilemez. Türk Ceza Kanunu'nda bu durum "Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz (TCK, madde 2/3)." şeklinde açıklanmıştır.

Ayrıca Ceza Kanunu'nda yer alan "Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz (TCK, madde 2/1)." cümlesi ile de güvenlik tedbirleri konusunda da kıyas yapılamayacağı belirtilmiştir. Kıyas yasağı ilkesi Maddi Ceza Hukuku için geçerlidir. Ceza Muhakemesi Hukuku'nda kıyas yapılması

mümkündür. Ancak iki durumda Ceza Muhakemesi Hukuku'nda da kıyas yapılamamaktadır. Bu iki durumdan ilki sınırlayıcı kurallar bakımındandır. Örneğin koruma tedbirleri kıyas yoluyla genişletilemez. Diğeri de istisna oluşturan kurallar bakımından kıyas yapılmasının mümkün olmamasıdır. Örneğin Cumhuriyet Savcısının soruşturma aşamasında tutuklunun tahliyesine karar verme yetkisi bulunmaktadır. Bu yetkinin kıyasen kovuşturma aşamasında da var olduğunu söylemek mümkün değildir.

1.1.7. Suç Kavramı ve Suçun Unsurları

“Yasal bakış açısına göre suç, ceza yasalarını ihlal eden insan davranışıdır (İçli, 2004).”

Maddi Unsurlar: Fail, suçun konusu, mağdur, fiil ve neticeden oluşmaktadır. Suçun faili konusunda ilk önce suçun özgü suç olup olmadığına bakılması gerekmektedir. Özgü suç olabilmesi için suçun özel faillik niteliğine sahip kişiler tarafından işlenmesi gerekmektedir. Örneğin kasten insan öldürme suçu herkes tarafından işlenebileceği için genel suçtur. Ancak zimmet suçunun işlenmesi için failin kamu görevlisi olması gerekmektedir. Bu durumda özgü suçtan bahsedilebilir (Şema 1.6).

Suçun konusu, suçun üzerinde gerçekleştiği şeydir. Örneğin bir marketten bütün mallar çalınmışsa burada suçun konusu çalınan mallardır. Kasten yaralama suçunda ise suçun konusu yaralanan, yani insandır. Mağdur ise işlenen suç sebebiyle haksızlığa uğramış olan kişi olarak tanımlanmaktadır. Markette çalınan mallar suçun konusunu oluşturduğu gibi bu hırsızlık suçunun mağduru da malların sahibidir. Kasten yaralama suçunda da suçun hem konusu hem de mağduru yaralanan insandır. Fiil unsuru başlığı altında ceza hukuku açısından değerlendirme konusu olabilecek bir fiilin var olup olmadığına bakılmaktadır. Bir suçun var olabilmesi için en önemli şart fiilin varlığıdır (nullum crimen sine actione). Kişinin ceza hukuku anlamında hareket yeteneği bulunmalıdır. Yani bilinç dışı, motor davranışlar söz konusu olmamalıdır. Hareket yeteneğine sadece gerçek kişiler sahiptir. Tüzel kişilerin hareket yeteneği yoktur ki bu sebeple tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine başvurulur.

Bazı suçlarda ise failin hareketi sebebiyle bir neticenin gerçekleşmesi öngörülmektedir. Bu tarz suçlara da neticeli suçlar adı verilmektedir.

Manevi Unsur: Suç oluşabilmesi için maddi unsurlar ile birlikte manevi unsurların da gerçekleşmesi gereklidir. Yani fail, suçun maddi unsurlarını kasten yahut taksirle gerçekleştirmelidir. Türk Ceza Kanunu'nda "Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir (TCK, madde 21)." şeklinde tanımlanmıştır. Kast, failin suç işlerken işlediği suçun maddi unsurlarını bilmesi durumuna göre ikiye ayrılmaktadır. Bunlar, doğrudan kast ve olası kasttır. Doğrudan kastta kişi işlediği suç yönünden maddi unsurları bilmektedir ve gerçekleşmesini istemektedir. Olası kast ise TCK madde 21'in ikinci fıkrasında "Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır." şeklinde tanımlanmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nda taksir, basit ve bilinçli taksir olarak ikiye ayrılır. Bilinçli taksir "Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi hali (TCK, madde 22/3)" olarak tanımlanmıştır. Bilinçli taksirde fail neticeyi öngörmektedir. Basit taksirde ise öngörülebilir nitelikte neticeyi failin öngörmemesi söz konusudur.

8. UYGULAMA

- Z...'nin hasmını öldürmek maksadıyla bineceği trene önceden bomba yerleştirmesi,
- İş aramakta olan C... yolda yürürken önünden geçtiği çay bahçesinde kendisini işten kovan patronunu görür. Ailesinin zor günler yaşamasına sebep olan patronunun keyifli şekilde arkadaşlarıyla sohbet etmesine dayanamayarak silahına sarılır ve çay bahçesinden içeriye girerek patronunun bulunduğu masaya doğru ateş etmeye başlar. C...'nin bu esnada seken kurşun sebebiyle patronunun arkadaşını yaralaması,
- Binanın kentsel dönüşümü için yapılan çalışmalarda müteahhittin bina çevresinin boş olması sebebiyle perde çekmeyip binadan düşen taşlar sebebiyle yoldan geçen arabanın zarar görmesi,

Yukarıda verilen örnek olayların kast ve taksir türlerine göre örnekledikleri başlığı aşağıdaki boşluğa yazınız.

Hukuka Aykırılık Unsuru: Söz konusu fiile hukuk düzeninin izin vermemesini ifade etmektedir. Hukuka aykırılık unsuru değerlendirilirken söz konusu fiil için hukuka uygunluk nedeni bulunup bulunmadığına bakılmalıdır. Bu nedenler; kanun hükmünün yerine getirilmesi, amirin hukuka uygun emrinin yerine getirilmesi, meşru savunma, hakkın kullanılması ve ilgilinin rızasıdır.

9. ETKİNLİK

Aşağıda tanımları verilen her neden için birer örnek oluşturarak sınıf içerisinde paylaşınız. Oluşturduğunuz örnekleri aşağıda boş bırakılan alana yazınız.

Hukuka Uygunluk Nedenleri	
<p>Kanun hükmünün yerine getirilmesi</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Kişinin hukuk normlarına göre davranarak ceza almayacağı durumdur.</p>
<p>Amirin hukuka uygun emrinin yerine getirilmesi</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>“Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz (TCK, madde 24/2).”</p>

<p>Meşru savunma</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>“Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez (TCK, madde 25/1).”</p>
<p>Hakkın kullanılması</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>“Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez (TCK, madde 26/1).”</p>
<p>İlgilinin rızası</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>“Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez (TCK, madde 26/2).”</p>

1.1.8. Suçlu ve Suçun Ortaya Çıkış Biçimleri

Toplum tarafından belirlenen normların oluşturduğu sınırların ihlal edilmesine sosyolojik açıdan sapma denilmektedir. Suç ise yasaların ihlal edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Her suç sapma davranışını içermekle birlikte her sapma davranışı suç olarak nitelendirilememektedir. Bu sebeple suçlu “Suç işlemiş, suçu olan kimse (TDK, 2011)” şeklinde tanımlanmaktadır.

Suçluya ilişkin nasıl ki farklı profillerle karşılaşılmaktaysa aynı şekilde Ceza Hukuku’nda da işlenen suça ilişkin farklı görünüş biçimleri bulunmaktadır. Örneğin suçun icrasına başlanmış fakat tamamlanamamış olması, tek kişi tarafından işlenebilen bir suça farklı nedenlerle birden fazla kişinin katılımının söz konusu olması durumları mevcuttur. Yahut bir suç işlemek için eylem gerçekleştirilmiş fakat bu eylem birden fazla suça sebebiyet vermiştir. Bazı durumlarda da aynı suç bir defadan fazla işlenebilmektedir. Bu durumların ceza sorumluluğunun belirlenebilmesi için ayrıca ele alınması gerekmektedir. Suçluya ilişkin nasıl ki farklı profillerle karşılaşılmaktaysa aynı şekilde suçun da özel görünüş biçimleri vardır. Bunlar; teşebbüs, iştirak, içtimadır.

1.1.8.1. Teşebbüs

“Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur (TCK, madde 35/1).” Teşebbüsün şartları;

- İşlemeye kast edilen suç,
- Fiilin icra hareketi niteliğinde bulunması,
- Fiilin Ceza Hukuku’nun yasakladığı davranışlardan birini meydana getirmeye elverişli olması,
- Neticeli bir suçun bulunması,
- Kişinin elinde olmayan nedenlerle suçun tamamlanamamasıdır.

1.1.8.2. İştirak

Ceza Hukuku’nda iştirak statüleri olarak faillik ve şeriklik şeklinde ikili sistem kabul edilmektedir. Faillik adı altında kişi, dolaylı fail ya da müşterek fail olabilir. “Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur (TCK, m.37/1).” Dolaylı faillik, “Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi (TCK, m.37/2)” şeklinde tanımlanmaktadır. Dolaylı faillik; zorlama, tehdit yoluyla, kusur yeteneği olmayan kişileri (çocukları ve akıl hastalarını) kullanma yoluyla, hataya, yanılığa düşürme yoluyla olabilmektedir. Müşterek fail olabilmek için ise suçun işlenmesi suçun icranın birlikte gerçekleştirilmesi veya icraya önemli derecede katkıda bulunması gereklidir.

Şeriklik adı altında azmettiren ya da yardım eden bulunmaktadır. Azmettirme, suç işleme hususunda henüz bir fikri olmayan kişinin başkası tarafından suç işlemeye karar verdirilmesini ifade eder. Yardım etme ise TCK'nın 39. maddesinde açıklanmaktadır. Bu maddeye göre kişinin yardım eden sıfatında olması için;

- Suç işlemeye teşvik etmesi veya suç işleme kararını kuvvetlendirmesi veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmesi,
- Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermesi veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlaması,
- Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırması gerekmektedir.

1.1.8.3. İçtima

Ceza Hukuku'nda "Suçların İçtima" başlığı altında bileşik suç, zincirleme suç ve fikri içtima konuları açıklanmıştır. Bileşik suç, "Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçta bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz (TCK, madde 42)." şeklinde tanımlanarak bileşik suçun içtima şekillerinden birisi olmadığı belirtilmiştir. Zincirleme suç TCK 43. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre "Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır."

Zincirleme suçun şartları;

- Birden çok fiilin bulunması,
- Bu fiillerin aynı suçu oluşturması ve farklı zamanlarda birden çok işlenmesi,
- Bu suçların aynı kişiye karşı işlenmesi,
- Birden çok suçun, bir suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesidir.

Fikri içtima tek fülle birden fazla suçun işlenmesini ifade eder. İşlenen suçların farklı olması hâlinde farklı neviden fikri içtima, aynı olması hâlinde ise aynı neviden fikri içtima vardır.

Fikri içtimanın olabilmesi için;

1. Bir fiil olmalıdır.
2. Bu bir fiil ile kanunun birden fazla farklı hükmü ihlal edilmelidir.
3. Bu birden fazla farklı suçlardan en ağırından cezai sorumluluk yoluna gidilmelidir.

Fiil kelimesi bir hareketi ifade etmektedir. Hareketin bir neticesi olmalı ve hareket ile netice arasında nedensellik bağı bulunması gereklidir. Hareket ve neticesi Ceza Hukuku dâhilinde

bir anlama sahip olmalıdır. Fail icrai ya da ihmali bir hareketle birden fazla suç işleyebilir. Bu durumda farklı neviden fikrî ıçtima karşımıza çıkmaktadır. İşlenen birden fazla suç sebebiyle failin cezai sorumluluğu değerlendirilirken bu suçlardan en ağırı temel alınacaktır.

9.UYGULAMA

Aşağıda verilen örnek olayların altına ilgili kavramı belirleyerek yazınız.

A..., uzun süredir yan komşularının evini hırsızlık amaçlı takip etmektedir. Evde olmayacaklarını bildiği bir gece evi soymak için bahçe kapısından sessizce girmiş fakat evin kapısına yaklaştığında köpeklerin sesinden korkarak kaçmak zorunda kalmıştır.

A..., kaçmak zorunda kaldığı evi izlemeyi bırakmamıştır. Ancak bahçede köpeklerin, evin etrafında da çok fazla güvenlik önleminin olması içeride uzun süre kalmasını önleyecektir. Bu sebeple ev sahiplerinin dışarıda geçirdikleri farklı akşamlarda eve girerek hırsızlık yapmaya karar vermiştir. Eve on kere girmesi gerekmiştir. Her seferinde az miktarda eşya çalarak komşusunun evini soymuştur.

H..., yeni aldığı evin tapu işlemlerini yaparken mesai saati sonlanmıştır. Ertesi gün kendi iş yerinden tekrar izin alamayacağı için görevli memura belli bir para teklif ederek işini bugün tamamlamasını rica eder. Memur da parayı alır ve H...'nin işlemlerini mesai saatinin bitmesine rağmen tamamlar.

İşleri biten H..., evine dönmek üzere yola çıkar ve arabasını park ettiği yere gidince arabasının çekildiğini fark eder. Acelesi olduğu için sinirlenir. Arabasını almaya otoparka gider. Orada da memurlara vaktinin olmadığını, işlemleri bekleyemeyeceğini söyler ve ücret teklif eder. Ancak memurlar sinirlenerek tepki verirler. Beklemesi gerektiğini kendisine belirtirler. H..., istediği olmayınca iki memura da bağırarak hakaret eder.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
KOCAELİ
1 NOLU F TİPİ YÜKSEK GÜVENLİKLİ
KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU

1.2. SUÇ TÜRLERİNE İLİŞKİN İŞLEMLER

10. ETKİNLİK

“Suç” ana başlığı altında aklınıza gelen kavramları içeren bir zihin haritasını yanda boş bırakılan alana çiziniz. Zihin haritası çizerken aşağıda verilen açıklamalardan yararlanınız (Görsel 1.1).

Yönerge: Kâğıdın ortasına konuyu çağrıştıran bir görsel yerleştirilmeli ve konu başlığı yazılmalıdır. Konu başlığının çevresine dairesel bir sırayla farklı renklerdeki kalemlerle ana başlıklar yerleştirilmelidir. Ana başlıklar konu başlığına kalın çizgilerle bağlanmalıdır. Ana başlıklara bağlı olan alt başlıklar için daha ince çizgiler kullanılmalıdır. Alt başlıklar; bağlı olduğu ana başlığın rengiyle aynı, fakat diğer ana başlıkların renginden farklı olmalıdır. Böylelikle başlıklar arasında görsel bir ayırım sağlanmış olur. Ana başlıkların her biri görsel, sembol ve anlam yüklenmiş renkler içermeli, bu başlıklarla diğer başlıklar arasında bağlantılar kurulmalı ve önemli kısımlar yine anlam yüklenmiş renklerle vurgulanmalıdır. Esnekliğin sağlanması için ana başlıkların arasında mutlaka boşluk bırakılmalıdır. Boşluklar, sonradan zihin haritasına yeni başlıkların eklenmesini kolaylaştıracaktır.

Görsel 1.6: Zihin haritası

ETKİNLİK BİLGİSİ

Zihin haritalama, bilginin görsel şekilde sunulmasını ve düzenlenmesini ifade eden bir bilgi haritalama yöntemi ve şema türüdür. Diğerlerinden farklı olarak bu yöntem, karmaşık bilginin sistematize edilmesi konusunda; bütüncül bir bakış açısı sunma, görsel öge, farklı renk ve boyutlar kullanma, konu başlıkları arasında ilişki kurma ve benzeri karakteristik özellikler taşır (Görsel 1.6).

1.2.1. Suç ve Suçun Ortaya Çıkış Nedenleri

Suç, sosyolojik bir ifade ile davranışın sapmış biçimi olarak tanımlanabilir. Tarihsel süreç içerisinde suçun ortaya çıkış nedenleri ile ilgili birden fazla teori oluşturulmuştur.

1.2.1.1. Klasik Teori

İnsanlar neden suç işler, suç nedir, hangi fiiller suçtur, suçlu kimdir, işkence ile suç önleniliyorsa neden hâlâ bu kadar suç işleniyor gibi sorulara akılcı, sistematik cevapların getirilmeye başlanması 18. yy'a dayanmaktadır. Bu tarihten sonra Batı Avrupa'nın toplumsal, siyasal yapısında meydana gelen değişikliklerle birlikte ceza hukukunda da köklü değişimler meydana gelmiştir. Klasik teori ile bu yüzyılda ilk defa suça bilimsel bir yaklaşım geliştirilmiştir. Bu teori insanların kendi faaliyetlerini tarttıktan sonra suç işledikleri varsayımına dayanmaktadır. Bireyler istediklerini elde etmek için yasal olan veya olmayan yolları seçme

konusunda özgürdürler. Suça karşılık yaptırım olarak uygulanacak cezadan dolayı çekilecek acı, suçtan sağlanan hazdan daha güçlü olursa suç işleme davranışı kontrol edilebilir.

1.2.1.2. Psikolojik ve Biyolojik Teoriler

Biyolojik yaklaşıma göre hasta olan toplumsal yapılar değil, birey ve onun kişilik özellikleridir. Yaklaşımın önde gelen temsilcisi Cesare Lombroso'dur (1835-1909). Lombroso suçluların fiziksel karakteristiklerini incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre ciddi suçları işleyen bireyler suçlu doğmuşlardır, onları suçlu yaşama iten fiziksel problemlere kalıtım yoluyla sahiptirler. Ayrıca Darwin'in evrim teorisinden etkilenerek suç işleyen insanların evrim sürecinde geri kalmış olduklarını öne sürmüştür.

Biyolojik kuramlara benzer olarak psikolojik kuramlar da suç konusunu kişinin özelliklerinden yola çıkarak açıklamaya çalışmıştır. Psikologlar, insan davranışlarını zihinsel süreçlerin neticesi olarak gördükleri için kriminal davranışları da kişilik bozukluklarıyla açıklamaya çalışmışlardır. Bu sebeple psikologlara göre kriminologlar suçluluğu, ona kaynaklık eden psikolojik süreçleri belirlemeden anlayamazlar. Bu yaklaşım içerisinde insan davranışının bazı temel yönleri üzerinde durulmuştur. İnsanlar neden saldırgan ve şiddete yönelik davranışlarda bulunurlar? Suçlu kişilik diye bir şey var mıdır? Çocukluk deneyimleri yetişkin suçluluğunu etkiler mi?

1.2.1.3. Sosyolojik Teori

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında suçlu davranışının sosyolojik yönleri araştırılmaya başlanmıştır. Sosyolojik teoriye göre davranış öğrenilir ve çevre tarafından şekillendirilir. Suç bir tanımdır, davranış değildir. Suçun nedenleri için sosyal yapı, onun değerleri, normları ve kurumlarına odaklanmak gereklidir. Sosyologlar temel olarak "Neden bazı insanlar suç işlemezken diğerleri işler?" sorusuna cevap aramışlardır. Sorunun cevaplanabilmesi için de suçun kaynağını incelemişlerdir. Suçun kaynağının incelenmesinde de iki farklı bakış açısı oluşmuştur: yapı ve süreç. Yapısalcılar; sosyal yapı ve durumlar değiştikçe suç oranlarında da değişim olup olmadığı üzerinde dururlarken, süreç üzerine vurgu yapanlar da bireyin süreç içerisinde yasaya uyan bir vatandaşın suçluya doğru nasıl değiştiğini sorgulamışlardır.

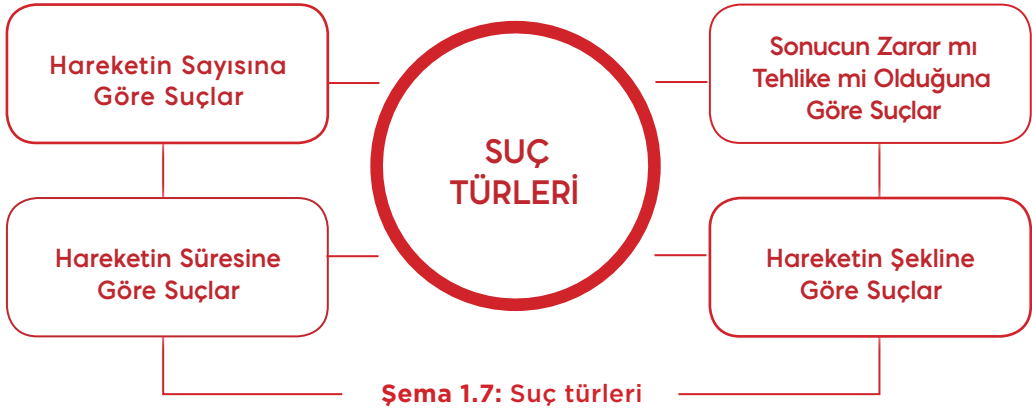
1.2.1.4. Etkileşimci Teori

Sosyal sınıf ve toplum yapısı bireyin sosyal öğrenme faktörlerini etkilemektedir. Bu yaklaşıma göre suç olgusunun meydana gelmesindeki sebep bireylerin topluma olan bağlılıklarının zayıflamasıdır. Toplumsal değerlere düşük düzeyde bağlılık özellikle gençler arasında risk oluşturmaktadır. Toplumsal değerlere bağlılığın zayıflaması suç davranışının oluşması için yeterli değildir. Ayrıca bu davranışı öğrenecek bir sosyal çevre de gereklidir. Suç davranışı için sosyal çevrenin gerekli olması da bireyin sosyal pozisyonunun suç işlemedeki önemini

göstermektedir. Bireylerin suçlu gruplarla ve dolayısıyla suç değerleri ile olan etkileşimlerinin artması, bireylerin yasal dünyadan uzaklaşmaları sonucuna neden olmaktadır. Bu yaklaşımın temsilcilerine göre sapkın değerleri içeren herhangi bir sosyal ortamın varlığı suçun oluşmasında etken olmaktadır. Çünkü bu ortamlar suç davranışının öğrenilmesine ve öğrenilenlerin pekiştirilmesine neden olmaktadır.

1.2.2. Suç Türleri

Suç teşkil eden bir haksızlığın gerçekleşmiş sayılabilmesi için gerekli unsurlar maddi unsur, manevi unsur ve hukuka aykırılık unsurudur. Suçun maddi unsurları objektif nitelikli unsurlardır. Bu unsurlar içerisinde fiilin kanuni tanımında düzenleniş şekline göre suçlar farklı başlıklar altında ele alınmaktadır (Şema 1.7).

Şema 1.7: Suç türleri

Bilgi Notu

Ani Suç - Mütemadi Suç Ayırımının Önemi

Ani suçlarda faile yardım eden kimse; Türk Ceza Kanunu'nun 39. maddesinde tanımlanan suça iştirak türlerinden "yardım etme" suçu kapsamında yargılanırken kesintisiz suçlarda faile yardım eden kimse 37. maddedeki "faillik" suçu (aynı suçu işlemiş sayılma) kapsamında yargılanır.

1.2.2.1. Hareketin Sayısına Göre Suçlar

Tek Hareketli - Çok Hareketli Suçlar: Tek bir hareketin gerçekleşmesiyle oluşan suçlara tek hareketli suçlar denir. Hırsızlık, yaralama, kasten öldürme vb. suçlar tek hareketli suçlara örnek gösterilebilir. Birden çok hareketin gerçekleşmesiyle oluşan suçlara ise çok hareketli suçlar denir. Yağma suçu, çok hareketli suçlara tipik bir örnektir. Burada hareket kavramının anlamına dikkat edilmesi gerekmektedir. Zira bu konu başlığı altındaki hareket kavramından

kastedilen hukuki boyutudur. Örneğin öldürme suçunun birden çok hareketle gerçekleştirilmesi bu suçun hukuki anlamda tek hareketli bir suç olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Çok hareketli suçlara örnek gösterilen yağma suçundan söz edebilmek için bir kişinin elindeki malın zorla alınması söz konusu olduğundan bu suçun gerçekleşmesi cebir (zorlayış), tehdit ve malın alınması gibi birden çok hareketin varlığına bağlıdır.

Seçimlik Hareketli Suçlar: Suç tanımının gerçekleşmesi için kanunda birden çok hareketin seçenek olarak gösterildiği, ilgili suçun işlenebilmesi için kanunda gösterilen hareketlerden sadece birinin gerçekleşmesinin yeterli olduğu suçlardır. Seçenek hareketlerden herhangi birinin gerçekleşmesiyle bu suç tipi işlenmiş olur. Örneğin Türk Ceza Kanunu'nun 188. maddesinde "uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu"nun işlenebilmesi "... satan, satışa arz eden, başkalarına veren, sevk eden, nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden, bulunduran kişi ..." şeklinde seçimlik hareketlere bağlanmıştır. Bu hareketlerden sadece birinin gerçekleşmesiyle söz konusu suç işlenmiş olur. Bir fark var ki bu suça yol açan seçimlik hareket sayısının artması, ceza takdirinde kanunda ifade edilen cezanın alt sınırından üst sınırına doğru değerlendirme yapılmasına neden olur.

1.2.2.2. Hareketin Süresine Göre Suçlar

Ani Suçlar: Suça yol açan eylemin gerçekleşmesiyle tamamlanan ve devam etmeyen suçlardır. Kasten öldürme ve hırsızlık suçları ani suçlara örnek verilebilir.

Mütemadi (Kesintisiz) Suçlar: Suça yol açan eylemin başlayıp suçun bittiği ana kadar devam eden suçlardır. Diğer suç türlerinde eylemin gerçekleşmesi suçun işlenmiş sayılması için yeterli iken, bu suç türünde eylemin belli bir süre devam etmesi söz konusudur. Türk Ceza Kanunu'nun 109. maddesinde tanımlanan "kişiyi hürriyetinden yoksun kılma" suçu, kesintisiz suçlara tipik bir örnektir.

1.2.2.3. Hareketin Şekline Göre Suçlar

Serbest Hareketli Suçlar - Bağlı Hareketli Suçlar: İşlenen suçun yol açtığı zarar veya tehlikenin meydana gelebilme nedeni olan hareketin kanunda özel olarak belirtilmediği suçlara serbest hareketli suçlar denir. Bu suçların gerçekleşmesi kanunda belli hareketlere bağlanmamıştır. Örneğin, öldürme suçu nasıl gerçekleşirse gerçekleşsin kanunda sadece öldürme suçu tanımı yapıldığından bu suç serbest hareketli bir suçtur. Suçun nasıl gerçekleşeceğinin kanunda açıkça belirtildiği suçlara ise bağlı hareketli suçlar denir. Örneğin yağma suçundan söz edebilmek için bir malın mağdurdan zorla alınması (cebir ve tehditle) gerekir. Bu mal hile yoluyla alınırsa bu defa dolandırıcılık suçundan söz edilecektir.

İcraî ve İhmalî Suçlar: Suça yol açan eylemin aktif bir davranışla gerçekleştirildiği suçlara icraî (aktif) suçlar denmektedir. Kasten öldürme, hırsızlık vb. suçlar icraî suçlara örnek verilebilir. Bir eylemde bulunma sorumluluğunun yerine getirilmemesi, görevin terk edilmesi sonucunda gerçekleşen suçlara ihmalî suçlar denmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun 278. maddesinde düzenlenen "suçu bildirmeme" ihmalî suçlara örnek verilebilir.

1.2.2.4. Sonucun Zarar mı Tehlike mi Olduğuna Göre Suçlar

Tehlike kelimesi, TDK Güncel Türkçe Sözlük'te "büyük zarar veya yok olmaya yol açabilecek durum" olarak tanımlanmaktadır. Zarar kelimesi ise TDK Güncel Türkçe Sözlük'te "bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan" olarak tanımlanmaktadır. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere tehlike, bir ihtimal durumunu ifade ederken zarar ise bir sonuca işaret etmektedir. Ceza hukukunda bir eylemin, suçun konusu üzerinde bıraktığı etkiye bakılarak suçlar, tehlike ve zarar suçları olarak ikiye ayrılabilir.

Tehlike suçları, Türk Ceza Kanunu'nda çeşitli maddelerde özel olarak düzenlenmiştir. Halk arasında "trafikte makas atmak" şeklinde ifade edilen Türk Ceza Kanunu'nun 179. maddesinde düzenlenen "trafik güvenliğini tehlikeye sokma" tehlike suçlarına örnek verilebilir. Bir eylemin gerçekleşmesi ile suçun konusu üzerinde gerçek bir etki sonucunda zararın olduğu suç tipine de zarar suçları denmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun 151. maddesinde düzenlenen "mala zarar verme" zarar suçlarına örnek verilebilir.

10.UYGULAMA

Aşağıda verilen açıklamaların altlarına ait oldukları suç türlerini nedenleri ile birlikte yazınız.

Özel belgede sahtecilik suçu

Su baskını yoluyla ölüme sebebiyet vermek

Elektrik enerjisinin bedeli ödenmeden ve izinsiz olarak kullanılması

Hız sınırını aşması sebebiyle yaya geçidinden geçmekte olan vatandaşa çarpan ve sonrada kaçan kişinin işlediği suç türü

11.UYGULAMA

Sınıfınızda on ikişer kişilik gruplar oluşturarak duruşma uygulaması gerçekleştiriniz. Bu uygulamayı gerçekleştirebilmek için;

Yönerge: Her grup kendi içerisinde oylama ile grup başkanı seçer.

- Grup başkanı ve grup üyelerinin her biri, Cumhuriyet Başsavcılığınca hazırlanan iddianame şeklinde, kamu davası açılacak (ceza mahkemesi görev alanına giren) birer senaryo örneğini grup toplantısında sunar. Oylama neticesinde grup senaryosu belirlenir.
- Oylama ile grup üyelerine hazırlanan senaryoya göre “şüpheli/sanık, müşteki/ mağdur, tanık, mahkeme başkanı hâkim, üye hâkim, cumhuriyet savcısı, zabıt kâtibi, mübaşir, kolluk kuvveti, iki adet avukat ve olay yeri inceleme ekibi” rolleri verilir.
- Senaryo içerisindeki kısımları rol sahipleri kendileri oluştururlar. İddianame kısmını cumhuriyet savcısı, savunma ve iddia kısımlarını avukatlar, savunma ve şikâyet metinlerini sanık ve müşteki hazırlar. Tüm öğrenciler kendi metinlerini hazırlarken rollerdeki gerçekçiliği sağlamak adına hâkim, savcı ve avukat rollerindeki öğrencilerden hukuki destek alabilirler.
- Uygulama esnasında bir rolde görev alan grup üyesi, yargılama safhasında başka bir rolde de görev alabilir.
- Tamamlanan senaryolar ile duruşma salonunda provalar yapılır. Provalar 2-4 hafta sürebilir.
- Provalar sonrasında her grup performansını sergiler ve bu esnada video çekimleri yapılır.

ÖZ DEĞERLENDİRME

“Ceza Hukuku Uygulamaları” öğrenme birimi sonunda neleri ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için “Evet” “Hayır” şeklinde derecelendirilen seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz. Değerlendirme sonucunda “Hayır” cevaplarınız çoğunluktaysa öğrenme birimini tekrar gözden geçirmelisiniz.

ÖLÇÜTLER	DERECELER	
	EVET	HAYIR
Cezanın tanımını yapabilirim ve ceza hukukunun temel kaynaklarını açıklarım.		
Ceza hukukunun türlerini açıklarım.		
Ceza hukukunun temel ilkelerini açıklarım.		
Ceza hukukunun uygulama alanlarını bilirim.		
Ceza kavramını ve bir kişinin suçlu sayılabilmesi için gerekli nitelikleri bilirim.		
Cezanın özelliklerini açıklarım.		
Ceza türlerini bilirim.		
Ceza mahkûmiyeti ile ortaya çıkacak sonuçların neler olduğunu bilirim.		
Ceza Kanunu’nun sınırlılıklarını bilirim.		
Suç kavramını ve suçun unsurlarını açıklarım.		
Suçun ortaya çıkış biçimlerini açıklarım.		
Suçun ortaya çıkış nedenlerini açıklarım.		

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A Aşağıda verilen soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıda verilen “ceza” kavramının tanımlarından hangisi yanlıştır?

- A) Yükümlülüklerine aykırı davranan kişiye gösterilen hukuki tepkidir.
- B) Unsurları kanunda gösterilerek suç teşkil edeceği bildirilen davranışı gerçekleştiren kişiye uygulanan yaptırımdır.
- C) Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırımdır.
- D) Suç karşılığında devlet tarafından uygulanan yaptırımdır.
- E) Ceza, kanun tarafından öngörülen ve adli makamlar tarafından ceza muhakemesi adı verilen işlemler bütününe göre kanunun bir emrini ihlal eden kişiye verilen acıdır.

2. Aşağıda verilenlerden hangisi ceza hukukunun doğrudan kaynağı değildir?

- A) Doktrinler
- B) Örf Adet
- C) Kanun
- D) Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- E) Anayasa

3. Mağdura ve suçluya, sosyal savunmaya ve özgürlüklere ilişkin şartların dengeli bir sentezini sağlayarak özel ve kamusal sùjelerin saldırılarına karşı vatandaşların temel haklarını, sosyal menfaatlerini, demokratik kurumları, yani uygar bir biçimde birlikte yaşamak için gerekli olan bütün şartları koruyan ceza hukuku türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Baskıcı
- B) Pozitif
- C) Tarihî
- D) Ayrıcalıkçı
- E) Özgürlükçü

4. Aşağıda verilenlerden hangisi suçta ve cezada kanunilik ilkesinin sonuçlarından değildir?

- A) Geriye yürüme yasağı
- B) Belirlilik ilkesi
- C) Şahsilik ilkesi
- D) Eşitlik ilkesi
- E) Kıyas yasağı

5. Aşağıdakilerden hangisi ceza sorumluluğunu azaltan veya ortadan kaldıran hâllerden değildir?

- A) Tasarlanmış sarhoşluk
- B) Akıl hastalığı
- C) Meşru savunma
- D) Yaş küçüklüğü
- E) Kanunun hükmü

6. Anayasanın 15. maddesinde “...suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.” şeklinde yer alan temel ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi
- B) Etkililik ilkesi
- C) Masumiyet karinesi
- D) Ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi
- E) Eşitlik ilkesi

7. Aşağıda verilenlerden hangisi ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesinin sonuçlarından değildir?

- A) Kişi sadece kendi eylemlerinden sorumludur.
- B) Başkasının işlediği suçtan sorumlu tutulamaz.
- C) Kişiye güvence sağlar.
- D) Tüzel kişiler hakkında yaptırım olarak güvenlik tedbiri uygulanabilir.
- E) Tüzel kişilerin cezai sorumlulukları vardır.

8. Ceza kanunlarının zaman bakımından uygulanması konusunda temel kural olan "geçmişe yürüme yasağının istisnaları" aşağıdakilerden hangisi değildir?

- A) Lehe kanunun geçmişe yürümesi
- B) Maddi ceza kanunu
- C) Geçici süreli kanunlar
- D) İnfaz hukuku
- E) Ceza muhakemesi kanunu

9. Aşağıdakilerden hangisi Türk Ceza Kanunu madde 8'e göre farazi anlamda ülke sınırlarını tanımlar?

- A) Türk kara sahaları
- B) Türk karasuları
- C) Açık denizde Türk deniz araçları
- D) Hava sahasındaki Türk hava araçları
- E) Türkiye'nin ekonomik bölgesi

10. Türk Ceza Kanunu'na göre aşağıda verilenlerden hangisi kanun hükümlerinden tamamen muaf ya da kısmen muaf değildir?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) Milletvekilleri
- C) Hâkim ve savcılar
- D) Diplomatlar
- E) Askerî ve ticari ataşeler

B Aşağıdaki soruların cevaplarını ilgili alana yazınız.

11. Ceza Muhakemesi Hukuku'nda kıyas yapılması mümkün iken neden Maddi Ceza Hukuku'nda yasaktır? Açıklayınız.

---

12. Ceza sorumluluğunu ortadan kaldıran hâller nelerdir? Nedenleri ile açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. Cezanın genel önleme ve özel önleme amacına uygun olması gerektiğini ifade eden ilke hangisidir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Türk Ceza Kanunu'na göre tekerrürün şartları nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Yapılan değişiklikle idari bir tedbire dönüştürülmüş olan güvenlik tedbirini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KARAMAN M TİPİ KAPALI VE AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU

"Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkiyatları Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyetlerine devam eden Ceza İnfaz Kurumlarımız çağdaş infaz sistemi ile gelişmeye ve değişmeye devam ediyor" yazı dizimizde Ocak 2018 itibarıyla başlamıştık. 2020 Eylül sayımızda Karaman ilimizin önemli ceza infaz kurumlarından biri olan Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunu tanıtacağız.

FARKLI YERLEŞKELER TEK MERKEZDEN YÖNETİLİYOR

Karaman M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu şehir merkezine 5 km uzaklıkta inşa edildi. Açık Ceza İnfaz Kurumu ise 2008 yılında M tipine bağlı açık kurum olarak faaliyete geçti. Açık ceza infaz kurumu

şehir merkezine 5 km ve kapalı ceza infaz kurumuna 12 km uzaklıkta farklı yerleşkelerde bulunuyor. Kapalı ve açık ceza infaz kurumu yönetimi birlikte olup, Kurumda 1 kurum müdürü, 2 kurum ikinci müdürü, 1 idare memuru, 5

infaz ve koruma başmemuru, 171 infaz ve koruma memuru, 1 öğretmen, 2 psikolog, 1 sosyal çalışmacı, 1 dış tabii, 2 bilgisayar işletmeni, 3 sağlık memuru, 1 muhasebe yetkilisi, 7 sofor, 5 teknisyen, 3 katip, 1 aşçı, 3 hizmetli olmak üzere toplam 212 personel görev yapıyor.

İŞYURLARI FAALİYETLERİ

Kurumda işyurları faaliyetleri kapsamında Tekstil ve Hediyeelik Eşya Atölyeleri bulunuyor. Ayrıca tarım alanında da faaliyetlerini sürdürüyor. **Hediyeelik eşya atölyesi:** Kurum Açık bölümünde bulunan hediyeelik eşya atölyesinde pandemi öncesi 2 infaz ve koruma memuru gözetiminde 35-40 hükümlü çalışıyor. Kültür Bakanlığı ahsap oyma sanatçısı infaz ve koruma memuru Ali

Yavuz tarafından, hükümlülere ahsap oymacılığı ve hediyeelik eşya alanında kurslar veriliyor. Ahsaptan yapılan hediyeelik eşyalar, fuarlarda ve satış alanlarında halkın beğenisine sunuluyor. **Tekstil atölyesi:** Açık bölümünde bulunan Tekstil atölyesinde öncelikle çalışacak hükümlülere mesleki eğitim veriliyor, daha sonra hükümlüler üretim faaliyetlerinde çalıştırılıyor. Ayrıca atölyeye bağlı faaliyet gösteren terzi kolunda,

hükümlü ve tutukular ile personelin terzi ihtiyaçları karşılanıyor. **Tarım alanında:** Açık Ceza İnfaz Kurumu yaklaşık olarak 600.000 m² alan üzerinde kurulu bulunuyor. Kurum yerleşkesinin yaklaşık 550.000 m²'si tarım alanı olarak kullanılıyor. Tarım sahasında bu yıl Mısır, Patates, Kabak Çekirdeği, Ay Çekirdeği, Elma ve Kiraz yetiştirilerek diğer ceza infaz kurumlarına ve Karaman halkına satılıyor.

Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürü olarak görev yapan İbrahim İncekara, 2010 yılında idare memuru olarak Kırklareli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda

göreve başladı. 3 yıl idare memurluğundan sonra 2013 yılında müdürlük sınavını kazanarak yine Kırklareli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Kurum 2. Müdürü olarak

görevine devam etti. 2018 yılının Temmuz ayında itibaren Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda Kurum Müdürü olarak görevini sürdürüyor.

COVID-19 TEDBİRLERİ

COVID-19 pandemi döneminde Genel Müdürlüğün talimatları doğrultusunda 45.000 adet maske, 300 adet tulum, 4 adet ateş ölçer, 500 litre biyosidal ürün ruhsatlı el dezenfektanı, 42.000 çift eldiven, 2 adet ULV ilaçlama cihazı, 200 adet yüz siperliği temin edilerek kurumda kullanılmaya başlandı. Ceza infaz kurumlarında haftada

1 defa hidrojenperoksit ve sodyum hipoklorit bazlı dezenfektanlar ile genel dezenfekte işlemi uygulanıyor. Görüş mahalleri her görüşme sonunda dezenfekte ediliyor. Hükümlü ve tutukuların oda ve kişisel temizlikleri için odalara haftada bir sulandırılmış sodyum hipoklorit ve el sabunu veriliyor. Pandemi süreci başladığından beri odalara sıcak su ve soğuk su dağıtımı 2 katna çıkartıldı. Ceza infaz kurumuna

yenisi gelen her hükümlü/tutukulu kolluk kuvvetlerine PCR testi yaptırılıp, sonucunun negatif çıkması üzerine kuruma kabul ediliyor. Hükümlü ve Tutukular kabul işlemleri sonrası kendileri için özel olarak hazırlanmış karantina odalarında 14 gün kalıyor. 14 günün sonunda tekrar PCR testi yaptırılan hükümlü ve tutukular, testi sonuçlarının negatif çıkması üzerine kalıcı odalarına dağıtılıyor.

EĞİTİM VE ÖĞRETİM FAALİYETLERİ

Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Eğitim ve Öğretim Servisi 3 infaz ve koruma memuru ve 1 öğretmen ile faaliyetlerini

sürdürüyor. Kurum Eğitim Öğretim Servisi: 1 adet derslik, 1 adet bilgisayar laboratuvarı, kütüphane ve konferans salonundan oluşuyor. Eğitim ve Öğretim Servisi, hükümlü ve tutukuların sosyal-kültürel ve diğer

faaliyetler ile Atatürk İbke ve İnkılaplarına bağlı, milli ve manevi değerlere saygılı, ülke ve yurt sevgisini ön planda alarak yetiştirmelerini sağlıyor. Hükümlü ve tutukulara her türlü eğitim öğretim konularında kendilerine rehberlik

bizmeti veriyor. Ayrıca hükümlü-tutukuların kitap okuyarak zamanlarını değerlendirme ve okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlıyor. Karaman İl Halk Kütüphanesi ve kurum kütüphanesinden faydalanmalarını sağlıyor. Kurumda

Açık Öğretim Kurumları/Açık Öğretim Ortaokulu-Açık Öğretim Lisesi) okuyan 130 hükümlü tutuklu, Açık Öğretim Fakültesinde 29 hükümlü tutuklu bulunuyor. Ayrıca ÖSYM sınavlarında katılımlarında sağlanıyor.

Psiko-Sosyal Servis Faaliyetleri

Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Psiko-sosyal yardım servisinde 2 infaz ve koruma memuru, 2 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı

görev yapıyor. Psiko-sosyal yardım servisi yeni gelen hükümlü/tutukuların kuruma uyum sağlamlarını kolaylaştırmak ve psikolojik durumlarını tahsil ederek çıkan sonuca göre müdahalede bulunmak

amacıyla psiko-sosyal servis memuru ve uzman tarafından ARDEF (Araştırma ve değerlendirme formu), GSF (Gözlem ve sınıflandırma formu) ve DEPAR (Değerlendirme profil araçları ve rehabilitasyon

programları) uygulanıyor. Kurumda bulunan Hükümlü tutukulara ve personele ruh ve beden sağlığı ile ilgili çalışmaların yanı sıra gerektiğinde psikolojik destek ve müdahalede bulunmak amacıyla bireysel görüşmeler yapıyor. Hükümlü

ve tutukuların sorunlarına istinaden gerekli hallerde aileleriyle ve ilgili kurum kuruluşlarla işbirliği sağlanıyor. Hükümlü tutukularını ceza infaz kurumuna dışındaki yaşamlarına hazırlamak amacıyla SAMBA (Sigara alkol madde bağımlılığı programı), Öfke kontrolü programı gibi grup çalışmaları yapıyor. Psiko-sosyal yardım servisinde ayrıca hükümlü tutukuların sosyal yönlerini geliştirmek amacıyla

sporatif faaliyetler, sinema etkinlikleri, özel gün kutlamaları (8 Mart Dünya Kadınlar Günü, Anneler Günü, Babalar Günü vb.) dini ve resmi bayram kutlamalarında yapıyor. Hükümlü tutukulara

Sportif Faaliyetler

Ceza infaz kurumunda düzenli olarak hükümlü ve tutukuların sportif faaliyetlere katılımı sağlanıyor. Ayrıca her yıl voleybol turnuvası ve masa tenisi turnuvası yapılarak hükümlü ve tutukuların katılımı sağlanıyor.

Kaynak: <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/30420201613462016-seslenis.pdf>

2

2. ÖĞRENME BİRİMİ

Neler öğreneceksiniz ?

---

1. Takip hukuku ve icra daireleri işlemleri
2. İcra ve İflas Kanunu ile İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği
3. İcra dairelerinin görevlerinin denetlenmesi
4. Takip işlemleri
5. Takip türlerinden ilamlı ve ilamsız icra

İNFAZ HUKUKU

2. ÖĞRENME BİRİMİ UYGULAMALARI

Konular

- İNFAZ HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI
- İNFAZ HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ
- İNFAZ SİSTEMLERİ UYGULAMALARI
- İNFAZIN KONUSU VE KOŞULU
- İNFAZ HÂKİMLİĞİ İŞLEMLERİ
- İNFAZ KURUMLARININ TÜRLERİ
- CEZA İNFAZ KURUMUNUN İDARESİ VE GÖREVLERİ
- İNFAZ TÜRLERİ
- İNFAZI ENGELLEYEN NEDENLER
- İNFAZIN MUHAKEMESİ İLE DENETLENMESİ İŞLEMLERİ

2. ÖĞRENME BİRİMİ

2. İNFAZ HUKUKU UYGULAMALARI

Hazırlık Çalışmaları

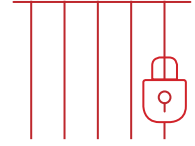
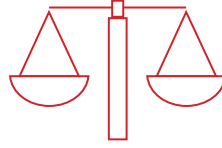
1. Tarihteki ilk hapisaneyi araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Fransız Sosyolog Emile Durkheim ceza yaptırımının evrimine yön veren iki temel yasadan bahsetmektedir. Bu yasalar, “nitelik yasası” ve “nicelik yasasıdır.” Bu iki yasa hakkında araştırma yaparak araştırma sonuçlarınızı sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.1. İNFAZ HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI İLE İNFAZIN TEMEL İLKELERİ VE İNFAZ SİSTEMLERİ UYGULAMALARI

İnfaz, Güncel Türkçe Sözlük'te “bir yargıyı yerine getirme, uygulama, yürütüm” olarak tanımlanmaktadır. Hukuki anlamda ise mahkemelerce verilip kesinleşen kararların uygulanması olarak tanımlanabilir. İnfaz hukuku kamu hukukunun bir alt dalıdır. Ceza hukuku ve ceza muhakemesi hukuku ile sıkı ve doğal bir ilişkiye sahiptir. Mahkemelerce verilip kesinleşen kararların uygulanmasına ilişkin düzenlemelere yönelik usul ve esasları göstermektedir.

2.1.1. İnfaz Hukukunun Temel Kavramları

“İnfaz ibaresi kural olarak ancak suç teşkil eden haksızlıklar karşılığında hükmolunan ceza hukuku yaptırımlarının uygulanması süreci bağlamında kullanılmaktadır (Ölmez vd. 2020).” Bu sebeple ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazından söz edilmektedir. Ancak ceza muhakemesi hukukundaki koruma tedbirleri yaptırım olmadığı için bunların yerine getirilmesinden söz edilmektedir (Şema 2.1).

Şema 2.1: İnfaz hukukunun temel kavramları

2.1.1.1. İnfazın Tarihsel Gelişimi

İnfazın tarihsel gelişimini açıklamak için toplumların suça bakış açılarına ve cezanın süreç içerisinde gösterdiği değişime değinmek gereklidir. İnsan var olduğu sürece suç da var olmuştur. Düzenin suç sebebiyle bozulmasını önlemek için de ceza, suç ile birlikte tarihsel süreçte yerini almıştır. En eski toplumlarda suçun bireysel bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Bu bakımdan işlenen suç bireyi ilgilendirmektedir ve mağdurun öç alması suçun karşılığında belirleyicidir. Devletlerin kurulmasıyla birlikte suç, bireysel yani “kişiye özgü öç” alma boyutundan çıkarak “kamusal suç” niteliğini kazanmıştır. Devletler otoritelerini sağlamak için öncelikle bu otoriteyi sarsacak suçları cezalandırmıştır. Sonrasında da iç güvenliği sağlama gerekliliği ortaya çıkmış ve bu güvenliği bozan suçları cezalandırmaya başlamışlardır.

Suçun anlam olarak geçirdiği bu evrim neticesinde “kamusal suç” kavramı ortaya çıkmıştır. Cezalar da suçun anlamındaki değişme ile birlikte değişmiştir. XVIII. yüzyıla kadar bedene yönelik şiddet içerikli cezalar verilmiştir. Bu cezaların infazı da törensel niteliktedir. XVIII. yüzyıl sonu ile XIX. yüzyıl başında infazın törensel yanı terk edilmeye başlanmıştır. Cezanın seyirlik unsur olarak içerebileceği her şey olumsuz bir gösterge olarak algılanmıştır. Bu yüzyıllardan sonra bedensel ve şiddete dayalı cezalardan ziyade toplumsal yapıyı gözeten, ıslah odaklı ve kişi özgürlüğüne yönelik cezalar ortaya çıkmıştır. Kişi özgürlüğüne yönelik cezaların ön plana çıkması da hapisanelerin gelişimine sebebiyet vermiştir.

İlk ceza infaz kurumu 1595 yılında Amsterdam’da kurulmuştur. Cezaevinde ilk önce erkekler bölümü açılmıştır. 1597 yılında da kadınlar bölümü açılmıştır. Bu cezaevi örnek alınarak Almanya’nın Bremen (1609), Lübeck (1613), Bern (1614), Hamburg (1622), Zürih (1637) ve Berlin (1712) şehirlerinde çeşitli ceza infaz kurumları oluşturulmuştur. XVII. yüzyıl ile birlikte siyasi alanda yaşanan karışıklıklar ve savaşlar cezaevi koşullarını olumsuz yönde etkilemiştir. Neticede cezaevlerindeki yetersiz beslenme, olumsuz barınma koşulları ve hijyenik koşulların gittikçe kötüleşmesi infaz edilmekte olan asıl cezanın yanında tahammülü çok daha zor ikinci bir ceza durumuna gelmiştir.

1789 Fransız İhtilali cezaevlerini de etkilemiştir. İhtilal neticesinde Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi insanca infaz konusunda genel ilkelerin belirlenmesine öncülük etmiştir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yürürlüğe giren infaz kanunlarıyla hükümlü hakları, tehlikeli suçluların infazı, tedavi ve topluma yeniden kazandırma düşünceleri, infaz makamlarının müdahale yetkileri düzenlenmiştir. Bu kanunlar; “Hükümlülere Muamelede Asgari Esaslar”, “İnfaz Kurumu Açma” tavsiye kararları (1955, Cenevre), “Hükümlülere Muamelede Uyulacak Asgari Esaslar (1957, BM)”, “Hükümlülere Muamelede Asgari Esaslar (1973, Avrupa Konseyi)”, “Avrupa Ceza İnfaz Esası (1987, Avrupa Konseyi).”

ETKİNLİK BİLGİSİ

Metin, anlamlı kelime ve cümle topluluklarının bir araya gelmesiyle oluşan anlatma aracıdır. Bu sayede birey kelimelerle zenginleştirdiği cümleleri kullanarak bir şeyleri açıklamaya, bir konuyu dile getirmeye ya da iletişim kurmaya çalışır. Metin yazmak bireyin kelime dağarcığının artmasını sağlar. Zihin, yazma esnasında olaylara daha büyük bir çerçeveden bakar ve bireyin analitik düşünme yeteneğini geliştirir. Öğrenilen bilgiler, yazarken daha kalıcı hâle gelir.

İnfazın Türkiye'deki gelişimi cezanın ve ceza hukukunun gelişimiyle birlikte ilerlemiştir. Eski Türklerde de ceza hukuku tarihinin gelişmesiyle birlikte ölç alma ve kısas kurumlarından sonra mali tazminat ödenmesi, özgürlüğü bağlacı cezaların verilmesi gibi farklı cezai müeyyidelerin uygulandığı görülmektedir. Bu uygulanan müeyyidelerle birlikte devletin ceza alanındaki müdahalesi başlamıştır. Cezalandırma yetkisinin devlete geçmesiyle birlikte suçlar ile cezaları belirleme hak ve ödevi devlete yüklenmiştir. Kurallara, törelere ilişkin aykırılığın müeyyidesi, hayata, bedene, özgürlüğe ilişkin haklardan kısmen ya da tamamen yoksun bırakılmayı gerektiren müeyyidelerin tespiti, hangi hareketlerin suç teşkil ettiğinin belirlemek görevi devletin elinde bulunmuş, hükümdarlar ve onların yetkili kıldığı görevliler tarafından yerine getirilmiştir.

Görsel 2.1 : Eski Türklerde sosyal yaşam

Kaynaklarda, farklı kavimlerde farklı cezaların uygulandığı görülmektedir. Örneğin bir Türk kavmi ya da topluluğu için ağır bir suç olarak görülen davranış ölüm cezası ile karşılık bulurken başka bir toplulukta daha hafif bir suç olarak nitelenip daha hafif bir cezaya karşılık gelmektedir. Kavimler arası bu farklılığa karşın genel olarak uygulanan ceza türleri; dayak, çalıştırma, mali tazminat, hapis, sürgün gibi cezalardır (Görsel 2.1).

Eski Türklerde hırsızlık, anlaşmaları ihlal veya aykırı davranma, başkalarına kötülük yaparak zarar verme, vazifeden kaçınma veya görevi ihmal, toplumun örf ve âdetlerine, ahlak anlayışına ters düşen fiiller, hukuka aykırı hareketler karşılığında dayak cezası uygulandığı kaynaklardan anlaşılmaktadır. Dayak cezasının amacı suçlulara işledikleri fiilin bedelini ödetmek ayrıca da toplumu suça ve suçluya karşı birleştirmek, suçlunun ıslahını sağlamak, diğer kişilere de gözdağı vererek onların suç işlemelerini önlemektir. Ceza verilmesinde kavimler arası farklılıkların olduğundan bahsedilmiştir. Bu doğrultuda hırsızlık suçu Hunlarda, Göktürklerde, Bulgarlarda ve Kırgızlarda ağır bir suç olarak görülüp ölüm cezası ile cezalandırılmıştır. Ancak farklı kavimlerde daha hafif bir suç şeklinde bakıldığından dayak cezası hırsızlık suçunun yaptırımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Hırsızlık suçunun yaptırımı tayin edilirken çalınan şeyin niteliği ve değeri de göz önünde bulundurulmuştur. Dayak cezasının görüldüğü bir diğer suç türü de yapılan anlaşmaların bozulması veya anlaşma şartlarının çiğnenmesidir. Uygurlarda iki taraf arasında herhangi bir konuda yapılan sözleşme şartlarının ihlali neticesinde dayak cezasının uygulandığı kaynaklarda yer almaktadır.

Eski Türklerde uygulanan yaptırım türlerinden biri de mali tazminat ödenmesidir. Mali tazminat ödenmesini gerektiren suçlar; dövme, yaralama, insan uzuvlarından herhangi birisine zarar verme ve zulümde bulunmadır. Göktürklerde iki kişi arasında çıkan kavga neticesinde biri diğerine zarar vermiş ise zararı veren, atını tazminat olarak vermek zorundadır. Eğer yaralama varsa yaranın durumuna göre para cezası verilir.

Kişilere ve mülkiyete karşı işlenen suçların karşılığında yaptırım olarak hapis cezasının da uygulandığı görülmektedir. Türklerde ilk dönemlerde hapis cezası göçebelik ve sürekli hareket hâlinde olma zorunluluğu gibi sebeplerle çok yaygın değildir. Ancak daha sonraları hapis cezası da diğer cezaların arasındaki yerini almıştır. Kaynaklara göre hapis cezası Hunlardan itibaren uygulanmaktadır. Hunlarda hapis cezası diğer cezalara göre daha nadir verilir ve süresi on günü geçmez. Ayrıca çeşitli suçlardan dolayı yakalanan kimselerin yargılanmalarına kadar hapishanelerde tutuklu kaldıkları da bilinmektedir. Türgeşlerde de yalancılık fiilinden dolayı hapis cezasının uygulandığı bilinmektedir. Balasagunlu Yusuf Has Hacip, Kutadgu Bilig adlı eserinde “kötü ve kötüler için hapis cezasının verilmesi gerektiğini, iyilerin rahatça, serbestçe dolaşabilmesi için bu tip kimselerin hapse atılması lazım geldiğini” belirtmiştir.

İslamiyet Dönemi'ne baktığımız da ise bedene yönelik cezaların verildiği hapis cezalarının uygulanmadığı görülmektedir. Bu sebeple hapis cezasının infaz edildiği yer anlamına gelen hapishanelerden söz etmek de mümkün olmamaktadır. İslamiyet'in ilk dönemlerinde suç işleyenlerin geçici olarak tutulduğu yani borçlunun borcunu ödeyene kadar ya da cezanın infazı gerçekleşene kadar suçluların tutulduğu yer olarak hapishane karşımıza çıkmaktadır. Ancak

bu, hapishaneden ziyade tutukevidir. İslam Hukuku Dönemi'nde hapishane olarak kullanılmak üzere ilk bina Hz. Ali tarafından yaptırılmıştır. Nafi olarak adlandırılan bu binalardan suçlular kolay kaçtıkları için daha sonra Mehis isminde daha güvenli bir hapishane yaptırılmıştır.

Osmanlı Dönemi'nde hapishane olarak kale burçları kullanılmıştır. Bu yerler, karanlık, havasız, nemli olduklarından zindan adı verilmiştir. Hapis cezası ilk olarak Tanzimat'ın kabulü ile yürürlüğe giren 1840, 1851, 1858 tarihli Ceza Kanunnameleri'nde görülmektedir. Bu kanunlarda ağır hasta olan hükümlülerin iyileşinceye kadar kefaletle saliverilmesini, yoksul hükümlülerin beslenme ve giyim ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanmasını öngören maddeler bulunmaktadır. 1858 tarihli Kanunname'de hürriyeti bağlayıcı cezalar olarak; kürek, kalebentlik ve hapis cezasından bahsedilmektedir. 1831 yılında İstanbul zindanları kaldırılmış ve Hapishane-i Umumi kurulmuştur (Görsel 2.2).

Görsel 2.2 : İstanbul zindanları

Bilgi Notu

Kürek cezası suçlunun ayaklarında demir olduğu hâlde meşakkatli işlerde çalıştırılmasını; kalebentlik de belirli kalelerin birinde ömür boyu ya da süreli olarak tutulmasını ifade etmektedir.

Osmanlı Devleti'nde cezaevlerindeki koşulların düzeltilmesine ilişkin ilk hüküm Islahat Fermani'nde yer almıştır. "İnsan haklarını adaletle bağdaştırmak için, kendilerinden kuşkulanan kişilerin ya da cezaların, hükümlü veya tutuklu olarak buldukları bütün hapishanelerde ve öteki tutukevlerinde, tutukluluk koşullarının olabildiğince kısa bir sürede düzeltilmesine başlanmalıdır ve cezaevlerinde devlet tarafından konulmuş disiplin kurallarına uygun olan işlemler dışında, bedensel ceza, eziyet ve işkenceye benzer eylemler tümüyle kaldırılmalıdır. Bundan başka uygulanacak sert davranışlar yasak olup, yapanlar, cezalandırılacağı gibi, böyle davranışlarda bulunulmasını emreden görevliler ile bu eylemi yapan kişilerinde, ceza yasası uyarınca görev yerleri değiştirilip, kendileri cezalandırılmalıdır."

SIRA SİZDE

Osmanlı Devleti'ndeki ilk cezaevlerini araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Cumhuriyet Dönemi'nde 1 Mart 1926 tarihinde 756 sayılı TCK'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte cezaevleri ve infaz sistemi düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre cezaevlerinin idaresi İçişleri Bakanlığından alınarak Adalet Bakanlığına bağlanmıştır. Adalet Bakanlığının infaz sistemindeki amacı, hükümlülerin çalıştırılmasına ve uslandırılmasına yöneliktir. Bu amaca paralel olarak iş esasına dayanan cezaevlerinin inşasına başlanmıştır. 1930 tarihli Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun'da cezaevlerinde iş yurtlarının oluşturulacağı belirtilmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde iş esasına dayalı ilk cezaevi 1936 tarihinde İmralı adasında açılmıştır. 1965 tarihli ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun ile modern infaz usulleri benimsenmiştir. Nihayetinde yeni esaslar 2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da düzenlenmektedir. Bu kanun "ceza adalet sistemi çerçevesinde gerçekleştirilen yargılamalar sonucunda verilen kararların, her türlü yargı derecelerinden geçerek kesinleşmelerinden sonra, fiilen ve maddeten ceza ve tedbirlerin infazını kapsayan ve büyük kısmı itibarıyla, idari nitelikte olan görev ve faaliyetleri içeren hükümlerden oluşmaktadır." Günümüz infaz uygulamalarına bakıldığında topluluk sisteminin uygulandığı görülmektedir. Ancak belli suçlar için hükümlünün cezasının infazı tek kişilik odalarda gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple de bazı suçlar için hücre sistemine benzer bir uygulama karşımıza çıkmaktadır. Topluluk ve hücre sistemine ek olarak dereceli sistemin de var olduğu koşullu salıverilme hükümlerinde görülmektedir. Cezalarının belli bir kısmının iyi hâlli infazı ile birlikte hükümlünün koşullu salıverilme imkânı da bulunmaktadır.

2.1.1.2. İnfazın Amacı

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 3. maddesinde ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen amaçlar aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Genel ve özel önlemeyi sağlamak
- Genel ve özel önleme amacıyla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek
- Toplum suça karşı korumak
- Hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek
- Hükümlünün kanunlara, toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmak

2.1.1.3. İnfaz Hukuku Kurallarının Zaman Bakımından Uygulanması

Türk Ceza Kanunu'nda kanunilik ilkesinin doğal sonucu olarak işlenmiş bir fiil sırasında yürürlükte olan kanunun, yargı mercilerine taşınmadan ve henüz bir hüküm oluşmadan değişebilmesi sebebiyle geçmişe yürüme yasağı ve lehe kanunun geçmişe yürümesi ilkeleri kabul edilmiştir. Buna karşılık infaz kuralları hemen uygulanmaktadır. Ancak 5377 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle TCK madde 7'ye "Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç" ibaresi eklenmiştir. Yeni düzenlemeye göre infaz kanunları hemen uygulanacaktır. Fakat erteleme, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili hususlarda lehe kanunun geçmişe yürümesi ilkesi esas alınacaktır.

SIRA SİZDE

İnfaz hukuku kurallarının zaman bakımından uygulanmasına yönelik örnek mahkeme kararlarını araştırınız. Araştırmanın sonucunda edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.1.2. İnfaz Hukukunun Temel İlkeleri

2.1.2.1. Hukuk Devleti İlkesi

Hukuk devleti ilkesi, devletin iş ve işleyişinde demokratik yöntemlerle belirlenen hukuk kurallarına uygun hareket etmesi anlamını ifade etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 2. maddesi: "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir." ifadesiyle hukuk devleti ilkesine vurgu yapmaktadır. Bu ilke, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un ilk

maddelerinin farklı cümlelerinde şu açıklamalarla belirtilmektedir: “Mahkûmiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunamaz. Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Bu hükme göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 4 ve 5).”

“Hükümlünün kanun ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 6/1-c).”

“Cezanın infazında adalet esaslarına uygun hareket edilir. Bu maksatla ceza infaz kurumları kanun ve yönetmeliklerin verdiği yetkilere dayanarak nitelikli elemanlarca denetlenir. (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 6/1-e).”

“Hükümlünün infazın amacına uygun olarak kanun ve yönetmeliklerin belirttiği hükümlere uyması zorunludur (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 6/1-g).” “Kanunlarda gösterilen tutum, davranış ve eylemler ile kurum düzenini ihlâl edenler hakkında Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Cezalara, Kanunda belirtilen merciler, sürelerine uygun olarak hükmederler. Cezalara karşı savunma ve itirazlar da Kanunun gösterdiği mercilere yapılır (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 6/1-h).”

2.1.2.2. İnsan Onurunun Dokunulmazlığı İlkesi

İnsan onurunun dokunulmazlığı ilkesi, demokratik hukuk devletlerinde ceza yaptırımını uygulanırken insan onur ve haysiyetinin her ne şartla olursa olsun zedelenmemesi gerektiğini anlatan ilkedir. Bu ilkeye 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un farklı maddelerinde değinilmektedir (Şema 2.2).

“Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 2/2). Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 6/1-b).”

2.1.2.3. Eşitlik İlkesi

Eşitlik ilkesi, hiçbir kişiye ayırım yapılmaması ve ayrıcalık tanınmaması anlamını ifade eden ilkedir (Görsel 2.3). Bu ilke, Anayasa'da şu şekilde yer almaktadır: “Herkes, dil, ırk, renk,

Görsel 2.3 : Eşitlik (temsili)

cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. ... Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar (Anayasa, madde 10).”

Ayrıca eşitlik ilkesi 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’da şu şekilde ifadesini bulmaktadır: “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 2/1).”

2.1.2.4. Sosyal Devlet İlkesi

Sosyal devlet ilkesi, vatandaşının hukuk düzeni içinde maddi ve manevi varlığını devam ettirme ve geliştirmesi için her türlü tedbiri alan devleti ifade etmektedir. Anayasa’nın 2. maddesinde değinilen sosyal devlet ilkesinin gerekleri 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’da da farklı maddelerle açıklanmıştır. Bu maddelere göre “İnfazda temel amaç; ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 3/1).”

“Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 6/1-b).”

“Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur (5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 6/1-f).”

1.UYGULAMA

A... işlediği suç sebebiyle tutuksuz olarak yargılanmaktadır. 2. duruşmadan sonra görevli hâkimin değişeceğini öğrenir. Bu durumun kendisi için herhangi bir olumsuzluğa neden olup olmayacağını düşünürken sıradaki duruşma günü gelir. Mahkemeye çıkar ve karşısında boşandığı eşinin abisini hâkim olarak görür. Eşiyle arasındaki uyuşmazlıklardan dolayı eşinin ailesiyle de süregiden bir husumeti oluşmuştur. Hakim C..., A...'yi karşısında görünce kardeşinin üzülmesine sebebiyet veren kişinin karşısında olmasına sevinir ve olayı tüm detaylarıyla inceler. İlk duruşmada A...'yi daha önce de tanıdığı için kaçma şüphesi ve tehlikelilik hâlimden dolayı tutuklu yargılama kararı verir.

.....
.....
.....

Ceza infaz kurumuna giden A... kalacağı yere yerleşirken infaz koruma memurunun yanına geldiğini görür. İnfaz koruma memuru F... liseden arkadaşı A...'yi görünce önce üzülür. Sonrasında yanına gelerek onun rahat etmesini sağlamak için elinden geleni yapacağını söyler.

.....
.....
.....

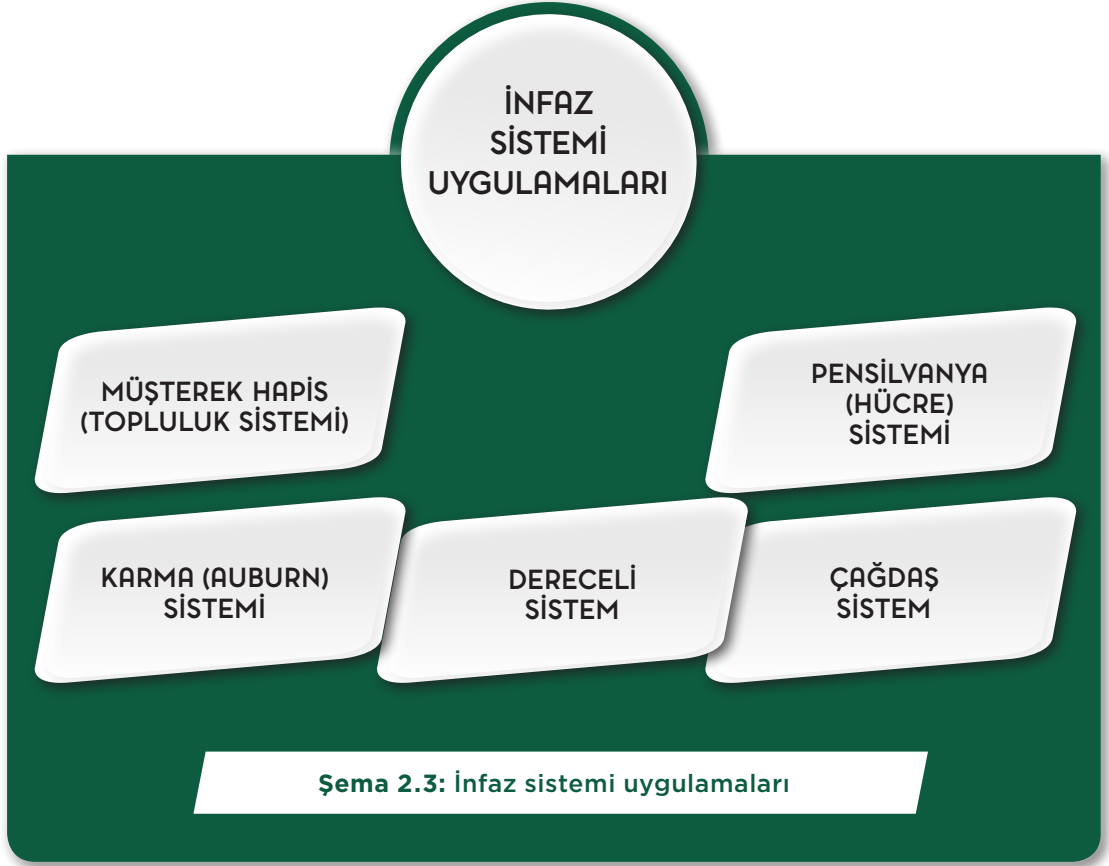
İnfaz koruma memuru F... ile hükümlü A... arasındaki bu tanışıklık cezaevi müdürünün kulağına gider. Müdür, durumu öğrenip sinirlenir ve A...'yi F... ile iletişim kuramayacağı ayrı fakat barınma koşulları nispeten olumsuz olan başka bir bölüme gönderir.

.....
.....
.....
.....

Yukarıda verilen örnek hikâyede İnfaz Hukuku'nun hangi temel ilkelerinin ihlal edildiğini nedenleri ile altlarında verilen boşluğa yazınız.

.....

2.1.3. İnfaz Sistemleri Uygulamaları

2.1.3.1. Müşterek Hapis (Topluluk Sistemi)

İlk ceza infaz kurumunun Amsterdam'da 1595 yılında kurulduğu kabul edilmektedir. Ancak araştırmalara göre topluma yeniden uyumun sağlanması amacıyla yönelik ilk kurum İngiltere'de kurulmuştur. 1555 yılında "çalışma evi" adı altında açılan bu kurumda dilencilik yapan, basit hırsızlık suçu işleyen, toplumda huzursuzluğa yol açan kişilerin yeniden topluma kazandırılmasına çalışılmıştır. Ancak bu kurum cezaevi niteliğinden çok çalışma evi niteliği taşımaktadır. Amsterdam cezaevleri ise 1588 yılında genç bir hırsızın ölüm cezasından hüküm giymesinden önce eğitilerek topluma yeniden kazandırılmasına karar verilmesiyle ortaya çıkmıştır. İlk cezaevlerinde "Amsterdam Sistemi" adı da verilen müşterek hapis sistemi uygulanmıştır. Bu sistemde hapis cezaları mahkûmların bir arada bulunması suretiyle infaz edilmiştir. Suçlular arasında herhangi bir ayırım yapılmadığı topluluk sisteminde pişman olan suçlu ile ağır cezası olan suçlu bir arada bulunmaktadır (Şema 2.3).

2.1.3.2. Pensilvanya (Hücre) Sistemi

Mahkûmların bir arada bulunduğu topluluk sisteminde yaşanan olumsuzluklar dikkate alınarak yalnızlık sistemi de denilen hücre sistemine geçilmiştir. Bu sistemde mahkûmlar, gece gündüz

tek kişilik hücrelerde kalırlar ve infaz koruma memurları dışında kimse ile görüşmezler. Cezaevine girdikten sonra mahkûmların birbirleri ile teması tamamen engellenmiştir. Sistemin amacı, mahkûmların yalnız başlarına kalarak düşünmeye sevk edilmeleri ve düşündükçe de psikolojik olarak etkilenecek pişman olmaları üzerinedir. Hücre sisteminin üzerine kurulduğu temel prensipler şunlardır:

- Hükümlüler uygun yöntemlerle hayatlarını değiştireceklerine ikna edilmelidirler.
- Hücre hapsi, cezaevi içinde mahkûmun diğer mahkûmlardan etkilenecek daha fazla bozulmasına engel olacaktır.
- Soyutlanma ile mahkûmlar derinlemesine düşünebilecek ve pişman olup tövbe edeceklerdir.
- Zihinsel olarak az gelişmiş mahkûmlar için hücre hapsi korkutucu etkiye sahip olduğundan etkili bir cezalandırmadır.
- Hücre sistemi, suçluların pişman olmaları için çok uzun süre geçmesine gerek kalmayacağı ve daha az gözeticiye ihtiyaç olacağı için ekonomiktir (Görsel 2.4).

2.1.3.3. Karma (Auburn) Sistemi

Topluluk sistemi ve hücre sisteminin olumlu yanları bir araya getirilerek karma sistem oluşturulmuştur. "Sessizlik Sistemi" olarak da adlandırılan bu sistemde mahkûmlar geceleri tek kişilik hücrelerde kalırlarken, gündüzleri atölyede bir arada bulunuyorlar ancak konuşmuyorlardı. İlk defa 1816 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin Auburn bölgesinde inşa edilen Auburn Cezaevinde uygulandığı için "Auburn Sistemi" de denilmektedir. Buraya kadar anlatılan bu üç sistemde suçluya özgü uygulanan herhangi bir program yoktur. Suçlunun yeniden topluma kazandırılması amacına ancak şahsına özgü bir programın uygulanmasıyla ulaşılabileceği için bu sistemlerde infazın temel amacının cezanın çekilmesi olduğu söylenebilir.

2.1.3.4. Dereceli Sistem

Walter Crofton tarafından İrlanda'da uygulandığı için "İrlanda Sistemi" olarak da bilinmektedir. Cezaevine giren mahkûmlar önce belli bir süre hücrede kalmakta sonrasında karma sisteme geçmektedirler. Yani gece hücrede, gündüzleri topluluk hâlinde konuşmamak kaydıyla atölyelerde bulunmaktadırlar. Bu süreçte iyi hâli gözlenen mahkûmlar için serbest hayat ve cezaevi arasında yumuşak müesseseler uygulanmaktadır. Belli işletmelerde çalışan mahkûmlar bu süreçte de iyi hâl gösterirlerse şartlı olarak salıverilmekteydiler. Şartlı tahliye süresi içinde de iyi hâli devam ettiği takdirde tahliyesi kesinleşmekte, başka bir ifadeyle cezasını çekmiş sayılmakta ancak iyi hâlini devam ettirmemezse cezaevine geri dönmektedirler. Hükümlülere cezaevine girdikleri zaman işledikleri suçun ağırlığına göre not belirlenmektedir. Çalışma ve iyi hâl esasına göre işleyen sistemde hükümlülerin notları, ıslah amacına uygun olan ve olmayan davranışlarına göre değişmektedir. Suçunun ağırlığına göre kendisine verilen notu hükümlü çok çalışarak, eğitimlere düzenli katılarak, olumlu davranışlarda bulunarak kazanabilmekte

ve özgürlüğüne kavuşabilmektedir. Mahkûmun kurum içerisindeki olumsuz davranışları ise kazanılmış notlarından düşürülmektedir. Genel olarak sistemde bulunan dört aşama şöyledir:

- Uzaklaştırma ve kontrol amacıyla hücre
- İslah ve uyum amacıyla müşterek alan
- Toplumla bütünleşmenin sağlanabilmesi için ara kurumlar
- Koşullu salıverilme

2.1.3.5. Çağdaş Sistem

Uzmanlar tarafından yönetilen, suçluların toplum hayatına uyumunu esas alan sistemdir. Hapis cezası, suçlunun kişiliğindeki özellikler göz önünde bulundurularak bireyselleştirilir. Kişisel özellikleri tespit edilen suçlu kendisine uygun kuruma gönderilir. Günümüzde infaz sisteminin uygulanmasında, hükümlünün ıslah edilerek topluma yeniden kazandırılmasını sağlamak için en uygun yöntemler aranmaktadır. Bu infaz sisteminin esasları;

- İnsan kişiliğine saygılı,
- Mahkûmların cezaevinden çıkışa hazırlayan çalışmalara özendirilmesi,
- Eğitim ve sosyal faaliyetlerin merkezde olduğu,
- Hükümlüye cezaevi yaşamı ve hakları hakkında bilgi verilmesine dayanan şekilde sıralanabilir.

Ülkemizde 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 6. maddesinde hapis cezasının infazında uyulan temel ilkeler sıralanmıştır.

1. "Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.
2. Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu infaz kanununda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir.
3. Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır.
4. İyileştirmeye gereksinimleri olmadığı saptanan hükümlülere ilişkin infaz rejiminde, bu hükümlülerin kişilikleriyle orantılı bireyselleştirilmiş programlara yer verilmesine özen gösterilir ve bu hususlar yönetmeliklerde düzenlenir.
5. Cezanın infazında adalet esaslarına uygun hareket edilir. Bu maksatla ceza infaz kurumları kanun ve yönetmeliklerin verdiği yetkilere dayanarak nitelikli elemanlarca denetlenir.

6. Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.
7. Hükümlünün infazın amacına uygun olarak kanun ve yönetmeliklerin belirttiği hükümlere uyması zorunludur.
8. Kanunlarda gösterilen tutum, davranış ve eylemler ile kurum düzenini ihlâl edenler hakkında Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Cezalara, Kanunda belirtilen merciler, sürelerine uygun olarak hükmederler. Cezalara karşı savunma ve itirazlar da Kanunun gösterdiği mercilere yapılır.”

2.ETKİNLİK

Aşağıda verilen kısa açıklamaların ait oldukları infaz sistemlerini yanlarına yazınız.

Kurum dışı çalışmanın yer aldığı sistem ...

Mahkûmların tamamen izole edildiği sistem...

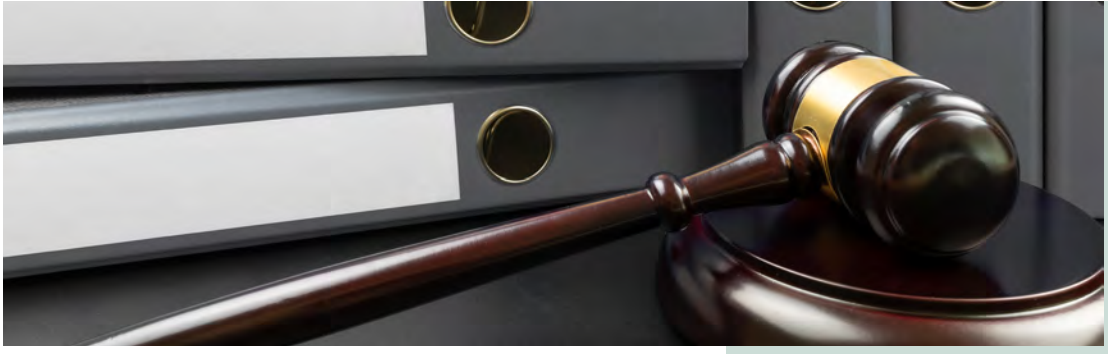
Cezalar arasında herhangi bir ayırımın yapılmadığı sistem...

Hükümlülere kişisel programların uygulandığı sistem...

Adını kurulduğu bölgeden alan sistem

Görsel 2.4 : Hücra

Görsel 2.5 : Hüküm (temsili)

2.1.4. İnfazın Konusu ve Koşulu

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 4. maddesinde "Mahkûmiyet hükmü kesinleşmedikçe infaz olunamaz." cümlesiyle infazın koşulu belirtilmiştir. Mahkûmiyet hükmü kesinleşmeden infaz olunamayacağına göre infazın konusu mahkûmiyet hükmüdür. Koşulu da bu mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesidir. Hüküm, yargılamanın konusuna ilişkin verilen ve yargılama sürecini sonlandıran karar olarak tanımlanabilmektedir (Görsel 2.5).

2.1.4.1. Kesin Hüküm Kavramı

Bir hükmün kesinleşmesi için gerekli durumlar şunlardır:

- Bir yargı mercii tarafından verilen hükme karşı kanun yoluna başvurma hakkı kapatılmışsa bu hüküm kesin hüküm özelliğindedir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 286. maddesinde düzenlenen temyiz yasakları bu durumu örneklemektedir.
- Bir hükme karşı kanun yoluna başvurabilmek için belli bir süre tanınmışsa ve bu süre içerisinde herhangi bir işlem yapılmamışsa bu hüküm kesin hüküm özelliği taşır.
- İlk derece mahkemesi tarafından verilen bir hükme karşı tüm kanun yollarına başvurulmuş ve bu süreç tamamlanmışsa hüküm kesinleşir.

Kesin hüküm, yasama ve yürütme organları ile idare ve kişileri bağlar. Bu kararlar değiştirilemez, kararların uygulanması geciktirilemez. Ayrıca bir kişi bir fiilden dolayı soruşturma ve kovuşturma sürecini geçirmiş ve hüküm kesinleşmiş ise aynı fiilden dolayı tekrar kovuşturma yapılamaz. Mahkemece verilen karar kesin hüküm niteliğindeyse altına "kesinleşme şerhi" eklenir. Bu şerh, mahkeme ilamının değişmez olduğunu gösterir ve dosyanın kapanmasını sağlar.

Bilgi Notu

İlam (Belge 2.1) : "Bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmî belgedir (TDK, 2011)."

2.1.4.2. İnfaz İşlemlerinde Uygulanacak Sıra ve İşlemlerin Usulü

"Mahkeme kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir (5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 5)." Cumhuriyet Başsavcılığı ilamat ve infaz bürosuna ilamat numarası mahkeme tarafından

alınacak şekilde gönderilen ilamın kayıt işlemi UYAP üzerinden yapılır. Kayıt işlemi yapıldıktan sonra ilamın incelenmesine geçilir. İlamat evrakının içermesi gereken üç belge vardır.

- Gereksiz Karar
- Ceza Fişi (Belge 2.2)
- Kesinleşme Şerhi

Bu belgelerden herhangi biri eksik ise ilamat evrakı mahkemeden herhangi bir ek karar istenmeden Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ilamat kaydı kapatılarak iade olunur.

T.C. ..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI AĞIR CEZA İLAMAT MASASI	
İLAMAT NO : ...../.....-.....	...../...../.....
ADLİ PARA CEZASININ HAPSE ÇEVİRİLMESİ VE KAMUYA YARARLI BİR İŞTE ÇALIŞTIRMA KARARI	
HÜKÜMLÜNÜN KİMLİĞİ : .....,	..... ve .....'dan olma, .../..... doğumlu ..... ili, ... ilçesi
HÜKMÜ VEREN MAHKEME	: .... Ağır Ceza Mahkemesi
HÜKMÜN TARİH VE NUMARASI	: 01/06/2010 gün 2010/101 esas 2010/164 karar
HÜKMEDİLEN PARA CEZASININ NEVİ VE MİKTARI	: 1.240,00 TL ADLİ PARA - (62 GÜN HAPİS)
HAPSE ÇEVİRİLMESİ ORANI (bir gün)	: 20,00
ÇEVİRİLEN HAPİS CEZASI	: 62 Gün Hapis (infazı 5275 sy. 106/9 Md)
KAMUYA YARARLI BİR İŞTE ÇALIŞTIRILACAĞI SÜRE	: 124 Saat
<p>Yukarıda açık kimliği belirtilen hükümlü, adli para cezasını yasal süresinde ödemediğinden, 5275 sayılı yasanın 106/3. veya geçici 1. maddesinde yazılı oranlar gözetilerek adli para cezasının, yukarıda yazılı süreyle hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrilmesine, 5275 sayılı yasanın, 6545 sayılı yasanın 81. maddesi ile değişik 106/3. maddesi gereğince, adli para cezasından çevrilen bakiye hapis cezası karşılığında, hükümlünün iki saat çalışması karşılığında bir gün olmak üzere kamuya yararlı bir işte çalıştırılmasına, Kararın, infazı için Denetimli Serbestlik Müdürlüğüne gönderilmesine karar verildi. .</p> <p>..... /.....</p> <p style="text-align: right;">..... Ankara Cumhuriyet Savcısı</p>	
NOT :	
1. 5275 sayılı yasanın 106/7. maddesi gereğince adli para cezası yerine çektirilen hapis süresi 3 yılı, birden fazla hükümlü adli para cezasına mahkumiyet halinde ise 5 yılı geçemez.	
2. 5275 sayılı yasanın 106/8. maddesi gereğince hükümlü, hapis yattığı veya kamuya yararlı bir işte çalıştığı günlerin dışındaki günlere karşılıklı gelen parayı öderse haptisten çıkarılır veya kamuya yararlı işte çalıştırılma sona erer.	
3. 5275 sayılı yasanın 106/5. maddesi gereğince çocuklar (suç tarihinde 18 yaşından küçük olanlar) hakkındaki adli para cezaları, hapse veya kamuya yararlı işte çalıştırmaya çevrilemez, 6183 sayılı yasa hükümlerine göre tahsil edilir.	
Belge 2.1 : İlamat örneği	

Bilgi Notu

Ceza Fişi: Türk mahkemelerince verilerek kesinleşen, disiplin cezaları, sırf askerî suçlar ve tazyik hapsi ile idari para cezası dışında kalan ceza mahkûmiyetleri, fer'î cezalar ve güvenlik tedbirlerinin adli sicile bildirimini için düzenlenecek fişi ifade eder.

2.UYGULAMA

Aşağıda verilen ceza fişini örnek bir mahkeme kararına göre düzenleyiniz.

CEZA FİŞİ	
T. C. ..... Cumhuriyet Başsavcılığı	Sayı : ...../..... Tarih : ..../...../.....
A) KİMLİK BİLGİLERİ	
T.C. Kimlik Numarası :	
1. SOYADI	
2. ADI	
3. BABA ADI	
4. ANA ADI	
5. DOĞUM TARİHİ (gün, ay, yıl) ...../...../.....	
6. DOĞUM YERİ (il ve ilçe)	
7.NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER (il ve ilçe)	
B) VERİLEN CEZAYA AİT BİLGİLER	
8. SUÇ TARİHİ ...../...../.....	
9. KARARI VEREN MAHKEME	
10. KARARIN TARİH VE NUMARASI ...../...../..... ESAS ..... KARAR	
11. KARARIN KESİNLEŞME TARİHİ ...../...../.....	
12. UYGULANAN KANUN VE MADDESİ	
13.VERİLEN CEZA	
Bu Ceza Fişi; 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu ile Yönetmelikte yer alan esaslara uygun olarak düzenlenmiş ve süresi içinde gönderilmiştir.	

Belge 2.2 : Ceza fişi örneği

2.1.4.3. İnfazın Dayanakları ve Kimin Tarafından İzleneceği

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 5. maddesinde infazın dayanakları ve kimin tarafından izleneceği açıklanmıştır. Bu maddeye göre "Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Bu hükmü göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir." İnfazın dayanağı da aynı maddeye göre mahkemece verilen ve yerine getirilmesi onaylanan cezaya ilişkin hükümdür. Kesinleşen ilamlar, hükmü veren mahkemenin bulunduğu yerin Savcılığına verilir. Bu bakımdan izlemenin anlamı infazın Savcılık tarafından yürütülmesidir. Hükmü veren mahkeme, hükmün kesinleşmesinden itibaren bir hafta içinde altına kesinleşme kaydını düştükten sonra hükmü yanındaki Cumhuriyet Savcılığına vermelidir. İlamların bir hafta içinde verilip verilmediğini mahkeme başkanı veya hâkim denetlemektedir.

Cumhuriyet Başsavcılıkları ile Adli Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'e göre infaz kaydının Cumhuriyet Başsavcılığınca UYAP üzerinden tutulması zorunludur. İnfaz kaydı "Mahkeme ilâmlarının infazına ilişkin işlemlerin safahatının işlendiği kayıttır. Bu kayıt; sıra numarası, hükümlünün kimlik bilgileri, ilâmı veren mahkeme, ilâmın tarih ve numarası, ilâmın geldiği tarih, Cumhuriyet başsavcılığı esas numarası, hükmün özeti, evvelce gözaltında ve tutuklu kalmışsa salıverilme ve tahliye tarihi, ceza infaz kurumuna girdiği ve çıktığı tarih ile saat, muhafaza tedavi ve tedbirinin uygulanmaya başlandığı ve sona erdiği tarih, ceza bildirme, tali karar ve yerine getirme fişlerinin gönderildiği tarih ile düşünceler sütunlarını içerir. Bir hüküm ile aynı şahıs hakkında hürriyeti bağlayıcı ceza, adli para cezası ve güvenlik tedbirine birlikte hükmedilmesi hâlinde, bu cezaların her biri ile güvenlik tedbirlerine ait ilâmlar ayrı ayrı numaralara kaydedilir.

Gereken hâllerde infaz kaydı; ağır ceza, asliye ceza, sulh ceza, icra, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesi ile görevli ağır ceza mahkemesi ilâmları, taşra ilâmları ve çocuklar hakkında ilgili mahkemelerce verilen ilâmlar ayrı ayrı gruplanabilir. Adli para cezasına ilişkin ilâmlar, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 57. maddesine göre verilen, muayene ve tedavi kararları ile dâhilî ve haricî ilâmlar hakkında da müstakil bir kayıt tutulabilir (Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik, madde 23)."

2.1.4.4. İlamın Havale Edilmesi ve Kayıt

Mahkemeden Cumhuriyet Başsavcılığına gelen ilama ilişkin işlemler Savcılıkça yapıldıktan sonra ilam, infaz kalemine veya denetimli serbestlik ve yardım merkezleri şube müdürlüğüne havale edilmelidir. Havale işleminden sonra aynı gün ilamın infaz defterine veya denetimli

serbestlik genel defterine kaydı yapılır. Kayıt ile verilen sıra defter numarası ve Cumhuriyet Başsavcılığında geldiği tarih ilamın üzerine yazılır. İnfaz kaleminde işlemleri yapılacak ilamlar dosyalanır. Takibi, denetimli serbestlik ve yardım merkezi müdürlüğünce yapılacaksa bu kuruma gönderilir.

2.1.4.5. Kuruma Alınma ve Kayıt İşlemleri

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 21. maddesine göre "Haklarında kesinleşmiş hapis cezasını içeren mahkûmiyet ve ödenmeyen adli para cezalarının hapse çevrilmesine ilişkin karar bulunanlar, Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı emriyle ceza infaz kurumuna gönderilirler. Ceza infaz kurumuna alınan hükümlüye, Cumhuriyet Başsavcılığınca, hapis cezasının süresini, bu cezaya hükmeden mahkemenin karar tarih ve sayısını, hangi suç nedeniyle hükmedildiğini, cezanın infazına başlandığı tarihi hükümlünün koşullu salıverileceği muhtemel tarihi ve bihakkın tahliye tarihini, yani hapis cezasının infazının tamamlanacağı tarihi belirten bir belge verilir (İnfaz K. m. 20).

Bu belgeye infaz yönetmeliğinde süre belgesi uygulamada ise müddetname denilmektedir. Müddetnameye itiraz mümkündür. Bu itiraz, hükmü veren veya muadili ceza mahkemesince değerlendirilip karara bağlanacaktır. İnfaz kurumuna getirilen hükümlü üstleri ve eşyaları arandıktan sonra kabul odalarına konulur ve hekim muayenesinden sonra kuruma yerleştirme işlemleri yapılır.

Ceza infaz kurumuna alınan hükümlülerin adı ve soyadı, işledikleri suç, cezalarının türü ve süresi, mahkûmiyet ilâmının tarih ve numarası ve infaza başlandığı gün "hükümlü defteri "ne kayıt olunur. Bu defterdeki sıra numarası, hükümlünün numarasını oluşturur. Tanıya yönelik olarak hükümlülerin parmak ve avuç içi izleri alınır, fotoğrafları çekilir, kan grupları, vücutlarının dış özellikleri ve ölçüleri belirlenir. Kayıt altına alınan söz konusu bilgiler hükümlünün kişisel dosyasında veya elektronik ortamda saklanır. Bu bilgiler, Kanunun zorunlu kıldığı hâller dışında hiçbir kurum ve kişiye verilemez."

Bilgi Notu

Tutuklamanın veya Hapsedilmenin Herhangi Bir Şekline Tabi Tutulan Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü'nün 13. maddesine göre herkes gözaltına alındığı anda ve tutukluluğunun veya hapsedilmesinin başlaması anında veya bundan hemen sonra gözaltına alınmasından, tutuklanmasından ya da hapsedilmesinden sorumlu makam tarafından sahip olduğu haklar konusunda bilgilendirilir ve kendisine bu hakları nasıl kullanacağı izah edilir.

2.1.5. İnfaz Hâkimliği İşlemleri

“Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet Savcısı'nın ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere infaz hâkimlikleri kurulur (İnfaz Hâkimliği Kanunu, madde 1).”

2.1.5.1. İnfaz Hâkimliği Kavramı

Hâkimlik yargı çevresinde olan, ceza ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı idarenin gerçekleştirmiş olduğu işlem ve eylemleri duruma göre başvuru üzerine veya kendiliğinden harekete geçerek inceleyen ve karar veren yargı mensubuna “infaz hâkimi” denir. Adalet Bakanlığınca Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak yargı çevresinde ceza infaz kurumu ve tutukevi bulunan ağır ceza mahkemeleri ile coğrafi durum ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak ilçe asliye ceza mahkemeleri nezdinde infaz hâkimlikleri kurulur. İnfaz hâkimliğinin yetki alanı, kurulduğu yer ağır ceza veya asliye ceza mahkemesinin yargı çevresi ile sınırlıdır.

2.1.5.2. İnfaz Hâkimliklerinde Görevli Personeller

İnfaz hâkimliklerinde bir yazı işleri müdürü ve yeteri kadar personel bulunur. Yazı işleri müdürü; infaz hâkimliğine gelen başvuruları ve cezaevi izleme kurulu kararlarını karşılayarak hâkime ileten, hâkimin vermiş olduğu kararları taraflara tebliğ eden, itirazları ağır ceza mahkemesine ileten, gerekli klasör ve defterleri tutan kişidir.

2.1.5.3. İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri

“Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem ve faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

1. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.
2. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.
4. Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikâyetleri incelemek.
5. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mahsup, ceza zamanaşımı ve hükümlünün ölümü hâllerinde verilecek kararlar da dâhil olmak üzere hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak ve işleri yapmak.
6. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak (İnfaz Hâkimliği Kanunu, madde 4).”

2.1.5.4. İnfaz Hâkimliğine Şikâyet Usulü

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle infaz hâkimliğine başvurulabilir. Şikâyet konusu, işlemin öğrenildiği tarihten itibaren on beş gün, her hâlde yapıldığı tarihten itibaren en geç otuz gün içinde infaz hâkimliğine başvurulması gerekir. Şikâyet, kural olarak yazılı yapılır. Ancak sözlü yapılacaksa tutanağa bağlanır ve bir örneği başvurana verilir.

“Şikâyet, dilekçe ile doğrudan doğruya infaz hâkimliğine yapılabileceği gibi; Cumhuriyet başsavcılığı veya ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürlüğü aracılığıyla da yapılabilir. İnfaz hâkimliği dışında yapılan başvurular hemen ve en geç üç gün içinde infaz hâkimliğine gönderilir. Şikâyet yoluna, kendisi ile ilgili olmak kaydıyla hükümlü veya tutuklu ya da eşi, anası, babası, ayırt etme gücüne sahip çocuğu veya kardeşi, müdafii, kanunî temsilcisi veya ceza infaz kurumu ve tutukevi izleme kurulu başvurabilir. Şikâyet yoluna başvurulması, verilen kararın, yapılan işlem veya faaliyetin yerine getirilmesini durdurmaz. Ancak, infaz hâkimi giderilmesi güç veya imkânsız sonuçların doğması ve karar, işlem veya faaliyetin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda karar, işlem veya faaliyetin ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir (İnfaz Hâkimliği Kanunu, madde 5).”

2.1.5.5. İnfaz Hâkimliğince Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar

Şikâyet başvurusu, kanunda belirtilen yazılı sürenin geçmesinden sonra veya infaz hâkimliğinin görev ve yetki alanı dışında kalan bir işlem veya faaliyete karşı ya da başvuru hakkı olmayan kimselerce yapılmışsa infaz hâkimi, başvuru dilekçesini esasa girmeden reddeder; şikâyet başvurusu başka bir yargı merciinin görevi içerisinde ise o mercie gönderir. “Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir; ancak, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında re’sen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir; ayrıca ceza infaz kurumu ve

tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır. İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir. İnfaz hâkimi, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütür ve kararını verir.

İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz, infaz hâkimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine, ağır ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde (2) numaralı daireye yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz (İnfaz Hâkimliği Kanunu, madde 6).”

3.ETKİNLİK

Öğretmeninizden ve 12. sınıfta staj yapan arkadaşlarınızdan destek alarak bölgenizde görevli bir infaz hâkimi ile yapılandırılmamış görüşme gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Görüşme için sınıf içerisinde dörder kişilik gruplara ayrılıңыз.
- Tüm gruplar kendi içinde konu ile ilgili araştırma yapsınız.
- Araştırmalarınızı sınıf ortamında paylaşınız.
- Araştırma sonuçlarınıza göre soracağınız soruları sınıfça şekillendiriniz.
- Sınıfın ortak kararıyla görüşmeye gidecek grubun hazırlanmasına yardımcı olunuz.
- Sorularınızı işlediğiniz konular haricinde, mesleki anlamda da aydınlatıcı olacak şekilde oluşturunuz.
- Yapılandırılmamış görüşme türünde sorular ana hatları ile önceden belirlenmiş olsa bile görüşme sürecinin ilerlemesine göre yeni sorular belirlemek ve görüşülen kişiye bu soruları da yöneltmek gerekebilmektedir.
- Görüşmeye öncelikle kendinizi tanıtarak başlamalısınız. Sonrasında, yapacağınız görüşme ile beklentilerinizi açıklamalısınız.
- Görüşme sonrasında rapor hazırlayarak sınıf ortamında paylaşınız.

ETKİNLİK BİLGİSİ

“Yapılandırılmamış Görüşme: Görüşmeci, görüşme sırasında aklına gelen her türlü soruyu sorar; gelen cevaplara göre yeni soruları şekillendirir. Görüşmeci, görüşme yapılan kişinin cevaplarına bağlı olarak kendini sürekli yeniden yapılandırmak ve her verilen cevaba koşut yeni soruları o an hazırlamak ve sormak durumundadır (Yıldırım ve Şimşek, 2004).”

Yapılandırılmamış görüşme ile çalışmaya hazırlanırken konu tekrarı yapmış olacak, öğrendiklerinizi pekiştireceksiniz. Araştırmalarınız esnasında farklı bilgilere ulaşarak bilgilerinizi zenginleştireceksiniz. Mesleki anlamda yapacağınız çalışma size hem bir meslek tanıtımı sağlayacak hem de bu çalışmayla kendi alanınıza yönelik farklı bilgiler öğrenebileceksiniz (Görsel 2.6).

Görsel 2.6 : Görüşme (temsili)

2.2. İNFAZ KURUMLARININ TÜRLERİ, İDARESİ VE PERSONELİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER

2.2.1. İnfaz Kurumlarının Türleri

İnfaz kurumları 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2.bölümüne göre;

- Kapalı ceza infaz kurumları,
- Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları,
- Açık ceza infaz kurumları,
- Kadın kapalı ceza infaz kurumları,
- Çocuk kapalı ceza infaz kurumları,
- Gençlik kapalı ceza infaz kurumları,
- Gözlem ve sınıflandırma merkezleri,
- Çocuk eğitim evleri şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Ceza infaz kurumları türleri bakımından ayrıldığında, en önemli ayırım statü bakımından açık ya da kapalı ceza infaz kurumu olmasıdır. Bu ayrıma göre, ceza infaz kurumları istatistiklerine bakıldığında kapalı ceza infaz kurumlarının toplam ceza infaz kurumları içerisinde sayıca önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

CEZA İNFAZ KURUMLARININ STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Tarih	KURUM STATÜSÜ		Genel Toplam
	AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU	KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU	
31.01.2021	73.694	202.744	276.438

Şema 2.4: Ceza infaz kurumlarının statülere göre dağılımı

4.ETKİNLİK

Yukarıda verilen ceza infaz kurumları türlerinin her birisi için ülkemizdeki örneklerini araştırarak aşağıda verilen boşluğa yazınız. Bir sonraki derste sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız (Şema 2.4).

2.2.1.1. Ceza İnfaz Kurumlarının Kuruluş ve İdaresi

Türkiye Ceza İnfaz Kurumları Kuruluş Tarihçesi

Türkiye’de mahkûmları ıslah etmeyi amaçlayan XIX. yüzyıl icadı hapishanelere geçiş süreci, Osmanlı Devleti’nde 1851 yılında ilk modern ceza kanununun yürürlüğe girmesine paralel olarak başlamıştır. 1810 Fransız Ceza Kanunu’nun Ahmed Cevdet Paşa tarafından yerli şartlara uydurulmasıyla nihai şeklini alan ceza kanunu ile bedene yönelik cezalardan hapis cezasına geçiş resmîyet kazanmıştır. 1871 yılı başında İstanbul Sultanahmed Meydanı’nda açılan Hapishane-i Umumi, Türkiye ceza infaz tarihinin koğuş esaslı ilk hapishane modelidir. Ceza infaz kurumlarının iç idaresi, güvenliği, denetlenmesi, hükümlü ve tutukluların günlük ihtiyaçları ile ilgili hususlar 1846 yılından itibaren, başta İstanbul’dakiler olmak üzere, Zaptiye Müşirliği/Nezaretî (sonradan Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma Komutanlığı) sorumluluğundadır. İnşaat ve tamirat gibi konularla daha çok Dâhiliye Nezaretî (İçişleri Bakanlığı) ilgilenmiştir. 1911 yılında Dâhiliye Nezaretine bağlı Hapishaneler Müdüriyetinin kurulması ile ceza infaz kurumlarının merkezî bir idare altına alınması için ilk adım atılmıştır. 22 Aralık 1913 yılında Hapishaneler Müdüriyet-i Umumiyyesi adını alan bu kurum, 1 Haziran 1929 yılında Adalet Bakanlığına bağlanan bugünkü Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün temelini oluşturmaktadır. 3408 sayılı ve 06.06.1938 tarihli Kanun ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. II. Dünya Savaşı yılları sırasında bu reform çabalarına devam edilmiş ve sırasıyla 1941 yılında Ceza ve Tevkifevleri Nizamnamesi, 1943 yılında ise Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Teşkilatı Kanunu çıkarılmıştır. 1965’te çıkarılan 647 sayılı İnfaz Kanunu ve 68517 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tevkifhanelerin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzük, 2000’li yıllara kadar Türkiye’deki ceza infaz tatbikinin hukuki zeminini oluşturmuştur.

Görsel 2.7 : Bursa H Tipi Kapalı Cezaevi

Öncelikle 1997 yılında çıkarılan 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun yürürlüğe girmiştir. 2001-2005 yılları arasında yürürlüğe giren aşağıdaki kanunlar ile mevzuatta köklü ve bütüncül bir dönüşüm gerçekleşmiştir.

- 14.6.2001 tarihli, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu
- 16.5.2001 tarihli,4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu
- 29.7.2002 tarihli, 4769 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu
- 12.10.2004 tarihli, 5237 sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu
- 4.11.2004 tarihli, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun
- 4.12.2004 tarihli, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
- 13.12.2004 tarihli,5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
- 23.3.2005 tarihli, 5320 Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun
- 3.7.2005 tarihli, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
- 3.7.2005 tarihli, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu

5.ETKİNLİK

Türkiye’de ceza infaz kurumlarının tarihi ile ilgili daha fazla araştırma yapmak için hangi anahtar kelimeleri kullanabilirsiniz. Aşağıdaki boşluğa bu kelimeleri yazın ve ilgili kaynaklardan araştırma sürecinizi başlatınız. Araştırma sonuçlarınızı bir sonraki derste sınıf ortamında paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Türkiye Ceza İnfaz Kurumları İdaresi

Ceza infaz kurumları Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlıdır. Kuruluş yerlerine Adalet Bakanlığı karar verir. Dış güvenlik, İçişleri Bakanlığına bağlı Jandarma Teşkilatı tarafından; iç güvenlik, infaz koruma memurları tarafından sağlanır. Hükümlü ve tutukluların sevk ve nakil işlemleri de Jandarma Teşkilatı tarafından yürütülmektedir.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü; Bakanlıkça atanan ceza infaz kurumu personelinin atama, nakil, izin, sicil, terfi, disiplin gibi işlemlerini yürütür. Tutuklu ve hükümlülerin izin, nakil, açık ceza infaz kurumundan ayrılma, duruşmaya veya hastaneye sevk; eğitim ve meslek eğitimi, tahliye sonrası koruma gibi işlemler de bu kurumun sorumluluğundadır.

Ceza infaz kurumlarının denetim ve gözetiminden o ildeki Cumhuriyet başsavcısı sorumludur. Ayrıca infaz savcısı olarak görevli bir savcı, ceza infaz kurumu iç işleyişinden sorumludur. Ceza infaz kurumu müdürleri, ceza infaz kurumu idari memur kadrosuna atananlar arasından yazılı sınavla atanır. Diğer personelin mesleğe girişi ise Adalet Bakanlığı Memur Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği'ne göre olur. Ceza infaz kurumlarında infaz koruma memurları, büro personeli, hemşire, sağlık teknikeri, teknisyen, destek personeli (şoför, aşçı, kaloriferci) kadroları istihdam edilmektedir. Bu kadrolara adalet komisyonlarınca yapılacak uygulamalı sınav ve/veya sözlü sınavında başarılı olanlar ve Kamu Personel Seçme Sınavı ile 70 ve üzeri puan alanlar başvurabilmektedir.

6. ETKİNLİK

Ceza infaz kurumlarına infaz koruma memuru alımı için adalet komisyonlarınca yapılan uygulamalı / sözlü sınav hakkında araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarınızı aşağıda boş bırakılan alana yazınız. Bir sonraki derste sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ceza İnfaz Kurumları Tipleri (Yapılarına Göre Ceza İnfaz Kurumları)

A Tipi Ceza İnfaz Kurumları

1950 ve 1970'li yıllarda inşa edilmiş ilçe tipi cezaevleridir. 4 adet koğuşu, banyosu, mutfak ve kütüphanesi ile konferans salonu vardır. Kadın ve çocuk hükümlü ve tutuklular için ayrı bölümleri bulunan bu cezaevleri 24 kişi kapasitelidir. Toplamda Çarşamba A Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Erciş A Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 2 adet A Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

A1 Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Bu cezaevleri de yapım olarak 1950 ve 1970'li yıllarda yapılmış bulunan ilçe tipi cezaevleridir. 4 adet koğuşu, 2 adet hücre ve her koğuşunun yanında gerektiğinde mutfak olarak kullanılabilir alanları vardır. Yine A tipinde olduğu gibi bu tiplerde de kütüphane ve konferans salonu ile kadın ve çocuklar için ayrı bölümler bulunmaktadır. A1 Tipi Cezaevleri 24 kişi kapasitelidir.

Toplamda Bodrum A1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Hınıs A1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 2 adet A1 Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

A2 Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Bu tip cezaevleri de ilçe tipi olup ve 1950 ila 1960'lı yıllarda inşa edilmişlerdir. 5 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunan A2 Tipi Cezaevlerinde kadın ve çocuklar için ayrı bölümler, konferans salonu ve kütüphaneler mevcuttur. Kapasiteleri 40 kişiliktir. Toplamda Şarkışla A2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Ereğli A2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 2 adet A2 Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

A3 Tipi Ceza İnfaz Kurumları

İlçe tipi olarak 1950 ve 1960'lı yıllarda inşa edilmiş bu tip cezaevlerinde diğer A tipi cezaevlerinden farklı olarak 6 koğuş bulunmaktadır. Bu modellerde de kadın ve çocuklar için özel bölüm ile konferans salonu ve kütüphane mevcuttur. Kapasitesi 60 kişiliktir. Toplamda 7 adet A3 Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

1. Çine A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
2. Çorlu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
3. Lüleburgaz A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
4. Turgutlu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
5. Viranşehir A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
6. Tunceli A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
7. Yalova A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

B Tipi Ceza İnfaz Kurumları

7 koşu ve 2 disiplin hüresi bulunan bu tip cezaevlerinde de A tiplerinde olduğu gibi kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölümler mevcuttur. Banyo ve her koşunun yanında gerektiğinde mutfak olarak kullanılabilir alan vardır. Her koşunun müstakil havalandırması mevcuttur. B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları 62 kişi kapasitelidir. Toplamda Şereflikoçhisar B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Develi B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 2 adet B Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

C Tipi Ceza İnfaz Kurumları

8 koşu ve 4 disiplin hüresi bulunan bu tip cezaevlerinde de çocuk ve kadınlar için ayrı bölümler, kütüphane ve konferans salonu mevcuttur. Banyo ve her koşunun yanında mutfak olarak kullanılabilir bir alan vardır. C Tipi Cezaevleri 164 kişi kapasitelidir. Osmaniye C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bu tipte bir ceza infaz kurumudur.

D Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Tek ve üç kişilik oda esasına göre inşa edilmiştir. 400 kişi kapasitelidir. Biri idare bloğu olmak üzere 11 blok, 230 odadan oluşmaktadır. Birbirine fiziksel olarak bağlantılı bloklardan oluşmaktadır. 1 adet çamaşırhane, 1 adet kütüphane, 1 adet dersane ve 16 adet çok amaçlı hobi salonu vardır. Alt katları disiplin hüresidir. 20 adet müşahede odası vardır. 26 idari büro, konferans salonu, 2 adet her biri 10 yataklı revir, kamera sistem odası, santral, berber, terzi, teknisyen odası, ses yayın odası, mutfak, yemekhane mevcuttur. Toplamda Denizli D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Diyarbakır D Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 2 adet D Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

E Tipi Ceza İnfaz Kurumları

İki katlı olarak koşu sistemine göre inşa edilmişlerdir. Oda sistemine dönüştürüldükten sonra 2, 4, 6, 8 ve 10 kişilik odalar elde edilmiştir. Her odanın müstakil bir havalandırması mevcuttur. İlk kısmının üst katı idareye ait olup alt katlar yemekhane, üst katlar ise yatakhanedir. 80 kişilik müşahede bölümü, tam teşkilatlı mutfak, soğuk hava deposu, çamaşırhane, berber, hamam, özel ziyaret yerleri, mescit, konferans salonu ve iş atölyeleri vardır. E Tipi Cezaevlerinin normal kapasitesi 400 ila 500 kişi arasındadır. Türkiye'nin farklı illerinde 41 adet E Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

F Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Yüksek güvenlikli kapalı cezaevleri içerisinde yer alır. Sadece tehlikeli hükümlü ve tutuklu statüsündeki mahkûmların kaldığı, fiziki yapısı, elektrik ve elektronik güvenlik sistemleri ile yönetim planı bakımından güvenliği tehdit eden unsurları en aza indirilmiş içten ve dıştan

koruma görevlileri ile firara karşı engelleri bulunan ve oda sistemine göre inşa edilmiş 1-3 kişilik odaları bulunan ceza infaz kurumlarıdır. 5 bloktan oluşan, 57 adet 1 ve 2, 103 adet 3 kişilik odaları bulunan cezaevi toplam 368 kişi kapasitelidir.

Bu ceza infaz kurumlarında açık ve kapalı spor sahaları, ön görüşme odası, iş atölyeleri, kreş, kantin, anons ve müdahale ekip odası, merkez kontrol odası, kütüphane, yönetim ve hizmet servis büroları ile revir, gözetim odaları, kabul, sevk ve tahliye hizmet büroları, nöbetçi müdür ve başmemur odaları ile idare, çay ocağı, personel yemekhanesi, mutfak, soğuk hava depoları, jeneratör, çamaşırhane ve sığınak bulunmaktadır. Türkiye'nin farklı illerinde 14 adet F Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

H Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Oda sistemine göre inşa edilmiştir. İki katlı iki bloktan meydana gelmektedir. 200 adet tek kişilik ve 100 adet üç kişilik bölmesi bulunmaktadır. Müstakil yemekhane yerleri ile tam teşkilatlı mutfak, soğuk hava deposu, berber, bulaşık ve çamaşırhanesi, özel ziyaretçi yerleri, mescit, konferans salonu ve hamamı vardır. H Tipi Cezaevleri 480 kişi kapasitelidir. Türkiye'nin farklı illerinde 5 adet H Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır (Görsel 2.7)

K1 Tipi Ceza İnfaz Kurumları

4 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunan ilçe tipi cezaevleridir. Kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölümleri, kütüphane ve konferans salonu vardır. Her koğuşun bir havalandırma bahçesi vardır, ayrıca banyo ve mutfak da mevcuttur. K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları 42 kişi kapasitelidir. Türkiye'nin farklı illerinde 20 adet K1 Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

K2 Tipi Ceza İnfaz Kurumları

6 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunan 60 kişi kapasiteli ilçe tipi cezaevleridir. Her koğuş için bir teneffüs mahalli ayrılmış olup çocuk ve kadın hükümlüler ile jandarma için ayrı birer bölüm ve her koğuşun yanında banyo ve mutfak, konferans salonu ile kütüphane vardır.

Türkiye'nin farklı illerinde 10 adet K2 Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

L Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Büyük kentlerdeki eski ceza infaz kurumlarının yerlerine ya da kapasite yetersizliğine çözüm amacıyla inşa edilen uluslararası standartlara uygun, kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Tutuklu ve hükümlülerin barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme taleplerine cevap verecek yeterli fiziki alanlar bulunmaktadır. Bu faaliyetlere ilave olarak sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı mekânlar da mevcuttur. Türkiye'nin farklı illerinde 28 adet L Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

L Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında hükümlü ve tutuklular, ünitelerde bulunan bireysel odalarında kalmaktadır. Bu odaların kapıları gece belirli bir saatten sonra kapatılmakta gündüzleri ise açık tutulmaktadır. Hükümlü ve tutuklular gündüzleri 7 kişilik ortak yaşam alanında ve avluda bir araya gelebilmektedir.

M Tipi Ceza İnfaz Kurumları

İki katlı olarak koğuş sistemine göre inşa edilmiştir. 150 kişi kapasitelidir. 4, 6, 8, 10 kişilik odalar oluşturulmuştur. Her odanın havalandırması bulunmaktadır. Bu tiplerde alt katlar yemekhane, üst kısımlar yatakhane olarak kullanılmaktadır. Kadınlar ve çocuklar için müstakil bölümler vardır. Tam teşkilatlı mutfak, soğuk hava deposu, özel ziyaretçi yeri, mescit, konferans salonu, hamam, berber, bulaşık ve çamaşırhane ile iş atölyeleri mevcut olup ayrıca 6 disiplin hücresi bulunmaktadır. Türkiye'nin farklı illerinde 22 adet M Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

S Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Genel olarak tek kişilik hücre gibi odalar bulunmaktadır. Şu anda Türkiye'de 3 adet S Tipi Cezaevi bulunur.

1. IĞDIR _____ Iğdır S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
2. ANTALYA _____ IAntalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
3. BODRUM _____ Bodrum S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

T Tipi Ceza İnfaz Kurumları

Büyük kentlerdeki eski ceza infaz kurumlarının yerlerine ya da kapasite yetersizliğine çözüm amacıyla inşa edilen veya edilecek olan uluslararası standartlara uygun, kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Tutuklu ve hükümlülerin barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme taleplerine cevap verecek yeterli fiziki alanları bulunmaktadır. Bu faaliyetlere ilave olarak sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı mekânlar da mevcuttur. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları 200 ila 748 kapasiteli olarak inşa edilmiştir. Türkiye'nin farklı illerinde 78 adet T Tipi Ceza İnfaz Kurumu vardır.

R Tipi Ünitesi Olan Ceza İnfaz Kurumları

Akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlığı olan hükümlülerin cezalarının infazı için ceza infaz kurumlarında oluşturulmuş üniteleri-bölümleri olan ceza infaz kurumlarıdır. Ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde tutulmaları gerekli görülmemeyerek infaz kurumlarına geri gönderilen psikolojik rahatsızlığı olan, uyuşturucu, alkol bağımlılığı olan, farklı cinsel yönelimi olan hükümlü ve tutukluların cezaları, belirlenen infaz kurumlarının kendilerine mahsus bu bölümlerinde infaz edilir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 18. maddesi uyarınca akıl hastalığı dışında akıl hastalığı dışında ruhsal-psikolojik rahatsızlığı

olan, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı olan ve cinsel yönelimi farklı olan hükümlü ve tutuklular için Adana, Elazığ, Manisa, Samsun E Tipi, İstanbul Metris 2 No.lu T Tipi ve Menemen T Tipi ceza infaz kurumlarında oluşturulan üniteler faaliyete geçirilmiştir.

2.2.1.2. Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Kapalı ceza infaz kurumları, kapalı ve yüksek güvenliklili ceza infaz kurumları olarak ikiye ayrılır. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8.maddesinde bu kurumların özellikleri anlatılmıştır. Kapalı ceza infaz kurumları (Görsel 2.8);

- İç ve dış güvenlik görevlileri bulunan,
- Firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fiziki engellerle donatılmış olan,
- Oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, sadece mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temas olanaklı olan,
- Hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemleri uygulanan yeterli düzeyde güvenliği sağlanmış tesislerdir.

Görsel 2.8 : Gaziantep Ceza İnfaz Kurumu

Yüksek güvenliklili kapalı ceza infaz kurumları: Kapalı ceza infaz kurumları ile aynı özelliklere sahiptir. Daha sıkı güvenlik rejimine tabidir. Hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Yüksek güvenliklili kapalı ceza infaz kurumlarında aşağıdaki hükümlüler mahkûm olarak yer alır. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu örgütün faaliyeti çerçevesinde Türk Ceza Kanunu'nda yer alan;

- a) İnsanlığa karşı suçlardan (madde 77, 78),
- b) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82),
- c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188),
- d) Devletin güvenliğine karşı suçlardan (madde 302, 303, 304, 307, 308),
- e) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315) mahkûm olanlar, eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan, özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler.

7.ETKİNLİK

Türkiye’de bulunan yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarının nerelerde olduğunu araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı aşağıda boş bırakılan alana yazınız. Bulduğunuz ceza infaz kurumlarının internet sitelerini ziyaret ederek kurum özelliklerine dair bilgi edininiz. Edindiğiniz bilgileri özetleyen bir görsel hazırlayınız ve okul panosunda sergileyiniz (Görsel afiş ya da tablo şeklinde olabilir.).

A large rectangular area with a dark green border and horizontal dotted lines, intended for students to write their research findings and create a visual representation.

ETKİNLİK BİLGİSİ

Görsel bir iletişim aracı olan afişler; içerik olarak incelendiğinde kültürel, sosyal ve reklam afişleri olarak üç gruba ayrılmaktadır. Eğitim alanında kullanılan afiş türü sosyal afiştir. Sosyal afişler; çeşitli bilgilerin, olayların, düşünce ve öğretilerin yayılmasında önemli rol oynarlar. Eğitim üzerine hazırlanan afişler; bireyler üzerinde olumlu etkilere neden olmakta, farklı bilgiler hususunda insanların dikkatini çekme işlevini üstlenmektedir. Afiş çalışmalarında görsel biçimlendirme öğelerinin tamamı kullanılmaktadır. Bu tarz çalışmalar farklı konuları kapsadığı için bireylerde yaratıcılığın gelişmesini sağlamaktadır.

Tablolar; verilerin bir araya getirilmesi, özetlenmesi ve görsel sunumu için kullanılır. Tablo oluşturarak metni açık ve çabuk anlaşılabilir bir şekle dönüştürürüz.

Metnin görsel ve şekil ile bir görünüme dönüşmesi, anlamayı ve konular arasındaki ilişkilerin daha rahat görülmesini sağlar. Ders çalışırken konuların birbirleriyle ilişkilendirilmesi anlamlı ve kalıcı öğrenmeye katkıda bulunacaktır.

Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Kadın kapalı ceza infaz kurumları, kadın hükümlülerin hapis cezalarının infaz edildiği iç güvenlik görevlileri kadınlardan oluşturulan kurumlardır. Türkiye’de 2021 yılı itibari ile toplam 9 Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu vardır.

1. ANKARA _____ Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
2. BAKIRKÖY _____ Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
3. DİYARBAKIR _____ Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
4. ELAZIĞ _____ Elazığ Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
5. GEBZE _____ Gebze Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
6. İNEGÖL _____ Yenişehir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
7. İZMİR _____ İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
8. KAYSERİ _____ Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
9. TARSUS _____ Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Bu maksatla kurulmuş kurumların ihtiyacı karşılama bakımından yetersiz olması hâlinde, kadın hükümlülerin hapis cezaları diğer kurumların erkek hükümlülerin kaldığı kısımlarla bağlantısı olmayan bölümlerinde infaz edilir.

Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

On iki-on sekiz yaş grubu çocuk tutukluların ya da çocuk eğitim evlerinden disiplin veya diğer nedenlerle kapalı ceza infaz kurumlarına nakillerine karar verilen çocukların cinsiyetleri ve fiziki gelişim durumları göz önüne alınarak ayrı ayrı bölümlerde barındırıldığı kurumlardır. Firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, eğitim ve öğretime dayalı kurumlardır. Çocuk hükümlüler, kendilerine özgü kurumun bulunmadığı hâllerde kapalı ceza infaz kurumlarının çocuklara ayrılan bölümlerine yerleştirilirler.

Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Cezanın infazına başlandığı tarihte on sekiz yaşını bitirmiş olup da yirmi bir yaşını doldurmamış genç hükümlülerin cezalarını çektikleri, eğitim ve öğretim esasına dayalı, firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan kurumlardır. Bu hükümlüler için de ayrı bir kurum kurulmadığı takdirde, diğer kapalı ceza infaz kurumlarının gençlere ayrılan bölümlerinde barındırılırlar.

Görsel 2.9 : Ağrı Açık Cezaevi

2.2.1.3. Açık Ceza İnfaz Kurumları

Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Açık ceza infaz kurumlarının kapasitesi 96 ile 2000 kişi arasında değişmektedir. İş esası üzerine kurulmuş bulunan açık ceza infaz kurumlarında amaç üretime yöneliktir. Bu nedenle de bu kurumlarda iş atölyeleri bulunmakta ve hükümlüler bu atölyelerde çalıştırılmaktadır. Böylece de atıl durumdaki hükümlü, iş gücü olarak üretime katılmakta ve tahliye sonrası bu hükümlülerin bir meslek ve sanatı icra etmeleri amaçlanmaktadır. Açık ceza infaz kurumlarındaki bu faaliyetler, kurumda kadrolu olarak görev yapan atölye şefleri tarafından yönlendirilmektedir. Gerek görüldüğü takdirde serbest işçi statüsünde de eleman istihdam edilmekte, bu personel aynı zamanda hükümlülerin bir meslek ve sanat öğrenmesini de sağlamaktadır. Revir, sinema ve konferans salonu, yatakhane ve yemekhanesi ile tam teşekküllü mutfak, bulaşikhane, soğuk hava deposu, çamaşırhane, berber, özel ziyaretçi yeri, hamam ve mescidi de bulunan açık ceza infaz kurumları kaloriferli binalardır (Görsel 2.9).

Açık ceza infaz kurumları ihtiyaca göre ayrıca;

a) Kadın açık ceza infaz kurumları,

Türkiye’de 2021 yılı itibari ile toplam 7 Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu vardır.

1. ADANA _____ Karataş Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu
2. ANKARA _____ Elmadağ Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu
3. BURHANİYE _____ Ayvalık Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu
4. DENİZLİ _____ Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu
5. ELAZIĞ _____ Sivrice Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu
6. SAKARYA _____ Hendek Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu
7. SİVAS _____ Sivas Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu

b) Gençlik açık ceza infaz kurumları şeklinde kurulabilir.

Yan sayfada belirtilen hükümlülerin cezaları doğrudan açık ceza infaz kurumunda infaz edilir.

1. Kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar (Terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar ile ikinci defa mükerrir olanlar ve koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle cezası aynen infaz edilenler hariç)
2. Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar
3. Adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilenler
4. 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanlar
5. Yukarıdaki maddelerden de görüldüğü üzere açık ceza infaz kurumlarında mahkûmların ceza süreleri daha azdır. Ayrıca mahkûmların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna geçişleri de mümkündür. Toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar, kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkûm olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına ilişkin idare ve gözlem kurulu kararları, infaz hâkiminin onayından sonra uygulanır.

Doğrudan açık ceza infaz kurumuna alınanlar dâhil olmak üzere bu kurumlarda bulunan hükümlülerden;

1. Firar edenler veya başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı verilenler idare ve gözlem kurulu kararıyla,
2. Kinamadan başka bir disiplin cezası alıp bu cezası kesinleşmiş olanlar veya asayiş ve düzenin sağlanması amacıyla disiplin cezası kesinleşmemiş olsa bile eylemi kurum düzeni ya da kişi güvenliği bakımından tehlike oluşturanlar idare ve gözlem kurulu kararıyla,
3. Açık ceza infaz kurumu şartlarına veya çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları saptananlar idare ve gözlem kurulunun kararı ve infaz hâkiminin onayıyla kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

Koşullu Salıverilme

Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun kurumdaki infaz süresini belirli şartlarda ve belirli bir sürede tamamlaması gerekir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 107. maddesinde mahkûmun infazı gerçekleştirilen her bir mahkûmiyetin ne sürede ve ne kadarını tamamlaması gerektiği açıklanmıştır. Bu süreleri kanuna uygun şekilde tamamlayan mahkûm hakkında, ceza infaz kurumu disiplin kurulunun görüşü alınarak ceza infaz kurumu idare kurulunca koşullu salıverilmesi için iyi hâl kararı verilebilir. Tüm hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89. maddesi uyarınca yapılan

bu değerlendirme sonucunda karar verilir. Bu değerlendirmenin sonucunda mahkûmun koşullu salıverilmeden faydalanabilmesi için toplumla bütünleşmeye hazır olduğunun görülmesi gerekir.

Bilgi Notu

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun

Koşullu salıverilmede iyi hâlin saptanması

Madde 89: “Hükümlünün, Kanun’un 107’nci maddesinde öngörülen süreleri, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara içtenlikle uyarak, haklarını iyi niyetle kullanarak, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirerek geçirmiş ve uygulanan iyileştirme programlarına göre de toplumla bütünleşmeye hazır olduğunun disiplin kurulunun görüşü alınarak idare kurulunca saptanmış bulunması gerekir.”

Görsel 2.10 : İstanbul Çocuk Eğitimevi Müdürlüğü

2.2.1.4. Çocuk Eğitim Evleri

Tam ve sağ doğumla beraber kişilik kazanılır ve çocukluk başlar. Tam ve sağ doğum ile anlatılmak istenen çocuğun annenin bedeninden tamamen ve sağ olarak ayrılması ve anneden ayrı olarak yaşamasıdır. Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nde “18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır.” denilerek çocuk kavramının tanımı yapılmıştır. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun 3.maddesinde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda çocuk “henüz 18 yaşını doldurmamış kişi” olarak tanımlanmıştır. Ayrıca 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda çocuk, bir hısımlık ifadesi olarak kullanılırken 18 yaşını tamamlamamış kişiler için “küçük” ve “ergin olmayan çocuk” ifadeleri kullanılmaktadır (Görsel 2.10).

Görsel 2.11 : İstanbul Cezaevi hobi odası

İnfaz Hukuku'nda çocuk hükümlüler için yetişkinlerden ayrı ceza ve infaz kurumu kurulmuştur ve bu kurumların farklı uygulamaları vardır. Çocuklar için kurulan bu tesislerde çocukların eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçlanır (Görsel 2.11). Açık ceza infaz kurumları gibi firara karşı engelleri yoktur. Kurum güvenliği, iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğundadır. Bu kurumların kapasiteleri 150 ila 625 kişi arasındadır. Kaloriferli olan eğitim evlerinde revir, sinema, konferans salonu, müstakil yemekhane, yatakhane, tam teşekküllü mutfak, soğuk hava deposu, bulaşıkhanesi, çamaşırhanesi, berber, kütüphane, spor alanları ve iş atölyeleri mevcuttur. Suç işledikleri zaman 12 ila 18 yaşları arasında bulunan ve cezasını çekmeye başladığında 18 yaşını doldurmamış hükümlü çocuklar barındırılmaktadır. 18 yaşını doldurup da buldukları kurumda herhangi bir eğitim kurumuna devam eden çocukların cezaevi idaresinin de uygun görmesi şartıyla devam ettikleri eğitim programlarını tamamlayabilmeleri için bu evlerde 21 yaşına kadar kalmalarına müsaade edilmektedir.

Mevcut Çocuk Eğitim Evleri

1. Ankara Çocuk Eğitim Evi
2. Elazığ Çocuk Eğitim Evi
3. İstanbul Çocuk Eğitim Evi
4. Urla Çocuk Eğitim Evi

2.2.1.5. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri

Hükümlülerin durumlarına uygun infaz kurumlarına ayrılmaları ve hükümlülere göre saptanacak infaz ve iyileştirme rejiminin tespit edilmesi gerekir. Bu amaçla kurulan gözlem, inceleme ve değerlendirme yöntemiyle çalışan gözlem ve sınıflandırma bölümleri veya kapalı ceza infaz kurumlarının bu hizmete ayrılan bölümleri gözlem ve sınıflandırma merkezleridir.

Bu merkezlerde; mümkün olduğunca kriminoloji, penoloji, davranış bilimleri, adalet psikolojisi veya ceza hukuku alanında bilgi ve deneyime sahip yöneticiler, psikiyatri uzmanı, hekim, adli tıp uzmanı, psikolog, pedagoğ, çocuk gelişimcisi, sosyal çalışmacı, psikolojik danışman, rehberlik uzmanı ve öğretmen gibi uzman görevliler ile diğer kurum görevlileri bulundurulur.

TÜRKİYE'DE İLK KEZ UYGULANACAK

Annesinin yanında kalan çocuklar için "Anne Çocuk Ünitesi" kuruldu

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü tarafından ceza infaz kurumlarında anneleriyle kalan çocukların hayata sağlıklı hazırlanmaları amacıyla anne çocuk ünitesi kuruldu. Türkiye'de ilk kez Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde oluşturulan anne çocuk ünitesi, 2 katlı ve 6 üniteden oluşuyor.

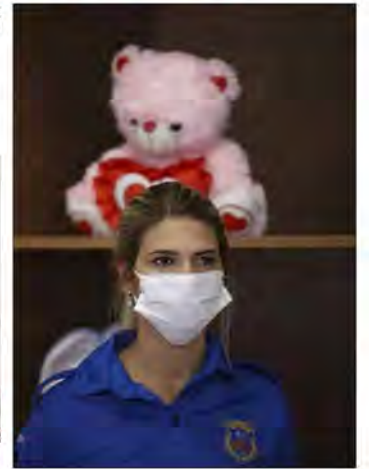
Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, anneleriyle ceza infaz kurumlarında kalan 0-6 yaş grubundaki çocukların mevcut koşullardan olabildiğince az etkilenmeleri için çalışmalar yürütüyor.

Bu kapsamda, Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde kurularak hizmete açılan anne çocuk ünitesiyle çocukların ceza infaz kurumlarında daha verimli vakit geçirmeleri amaçlanıyor.

Kurulan ek binaya ilişkin bilgi veren Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Destek Hizmetleri Daire Başkanı Banu Demirci Altay, ceza infaz kurumlarının çocukların psikolojileri üzerinde olumsuz etki

birakmaması için uzun süredir çalışmalar yaptıklarını, yurt dışındaki örnekleri de incelediklerini söyledi. Kadın ceza infaz kurumlarında birçok yenilik yaptıklarını, oyun alanlarıyla kreşler

oluşturduklarını, psikolog ve sosyologlarla çocukları sürekli takip ettiklerini anlatan Altay, ilerleyen süreçte bunun için ayrı bina inşa etmenin daha doğru olacağına karar verdiklerini dile getirdi.

ÜNİTELERDE HEM KAPALI HEM DE AÇIK OYUN ALANLARI OLACAK

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Banu Demirci Altay, açılacak binada çocukların kendilerini evlerinde gibi hissetmelerini sağlamayı amaçladıklarını ifade etti. "İki katlı olan bu yapı, birbirinden bağımsız 6 üniteden oluşuyor, her ünite de 8 oda

bulunmaktadır." diyen Altay, şunları kaydetti: "Odalara yaklaşık 18 metrekaare büyüklüğünde olup anneyle çocuğunun tek başına kalması amaçlanmıştır. Ünitelerin içinde çocuklarımız için hem kapalı çocuk oyun alanları hem de açık oyun alanları var. Aynı

zamanda ortak yaşam alanı, çamaşır yıkama alanı, mutfak gibi birçok imkanı da sunuyoruz."

► DİYARBAKIR'DA DA AÇILMASI PLANLANIYOR

Binadaki çok amaçlı salonu hem kreş hem

de oyun alanı olarak değerlendirileceklerini, 300 metrekaarelik bahçede de çocukların görevli öğretmen ve personelle verimli faaliyetlerde bulunabileceklerini belirten Altay, Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki anne çocuk ünitesini Diyarbakır Kadın Kapalı

Ceza İnfaz Kurumunda da açmayı planladıklarını söyledi. Altay, sözlerini şöyle tamamladı: "Bundan sonraki süreçte de yeni yapacağımız kadın ceza infaz kurumlarının projelerini bu ek binayı dahil ettik. Artık bu mimari projeyi

sürekli hale getirmeyi hedefliyoruz. Çocuklar, bizim yanımızda, bizim için çok önemlidir. Biz, çocuklar için ceza infaz kurumlarını duvarları olmayan, onlar için daha yaşanabilir mekanlar haline getirmeyi istiyoruz ve bu amaçla hareket ediyoruz."

Bilgi Notu

Penoloji: “Toplumun suçu cezalandırmak için müracaat ettiği çeşitli cezaların kökeni ve gelişimlerini, uygulama şekillerini ve faydalarını inceler. Güvenlik tedbirlerinin araştırılması da penolojinin konusuna girmektedir (Artuk, 2018).”

Hükümlülerin gözlemleri, gözlem kurulunca kuruma kabul tarihinden başlayarak tek kişilik odalarda yapılır. Ancak kurumun tek kişilik odası bulunmaması veya kısıtlı sayıda olması durumunda tahsis edilmiş özel bölümlerinde de yapılabilir. Gözlem süresi altmış günü geçemez. Hükümlüler; işledikleri suç tiplerine, gösterdikleri eğilimlere, tutum ve davranışları nedeniyle sıkı gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekip gerekmediğine göre yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarına, normal güvenlikli ceza infaz kurumlarına veya açık ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

Bu merkezlerin kuruluş, görev, çalışma esas ve usulleri 31349 sayılı Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'le belirlenmiştir.

2.2.1.6. Ceza İnfaz Kurumlarının Kapasitesi

Ülkemizde 10.03.2021 tarihi itibarıyla;

- 267 kapalı ceza infaz kurumu (Görsel 2.13),
- 80 müstakil açık ceza infaz kurumu (Görsel 2.12),
- 4 çocuk eğitim evi,
- 9 kadın kapalı ceza infaz kurumu,
- 7 kadın açık ceza infaz kurumu,
- 7 çocuk kapalı ceza infaz kurumu olmak üzere toplam 374 ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Bu kurumların kapasitesi toplam 250.756 kişidir.

Görsel 2.12 : Çarşamba Açık Cezaevi

2.2.2. Ceza İnfaz Kurumunun İdaresi ve Görevleri

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adalet Bakanlığı'nın ana hizmet birimlerinden birisi olup, merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü merkez teşkilatında; genel müdür, genel müdür yardımcıları, daire başkanları, tetkik hakimleri ve şube müdürlükleri şeklinde idari hiyerarşik yapılanma mevcuttur. Taşra teşkilatı; il ve ilçelerde bulunan ceza infaz kurumları ve tutukevleri, eğitim merkezleri ve denetimli serbestlik müdürlüklerinden oluşmaktadır.

Bilgi Notu

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfaz Hakkında Kanun'un 104. maddesine göre "Cezaları ertelenen, salıverilen veya haklarında hapis cezası dışında herhangi bir tedbire hükmedilen hükümlülerin toplum içinde izlenmesi, iyileştirilmesi, psikososyal problemlerinin çözülmesi, salıverme sonrası korunması ve yargılanan kişiler hakkında sosyal araştırma raporlarının düzenlenmesi ve mağdurun korunması gibi görevleri yerine getirmek üzere denetimli serbestlik ve yardım merkezleri kurulur."

Ceza infaz kurumları tutuklular ile hükümlülerin hürriyeti bağlayıcı cezaların infazından beklenen amaçlar doğrultusunda barındırıldığı; kendilerine iye, sağlık, eğitim, iyileştirme, spor ve çalışma hizmetlerinin sunulduğu, belirli güvenlik önlemleri ve ayrı bir idari örgütlenmesi ile personeli bulunan kamu kurumlarıdır.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin yöneticisi ceza infaz kurumları müdürüdür. Bu kurumların gözetim ve denetim yetkisi Cumhuriyet Başsavcılığı'na verilmiştir. Cumhuriyet Başsavcıları dışında vali ve kaymakamların hükümlü ve tutukluların korunmalarını ve sağlık şartlarını denetleme yetkileri bulunmaktadır (Acun, 2019).

Ceza İnfaz Kurumlarının İdaresi ve Görevleriyle İlgili Mevzuat

- 26131 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük
- 31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik
- 26036 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu ve İş Yurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği

Görsel 2.13 : İzmir F Tipi Cezaevi

2.2.2.1. Ceza İnfaz Kurumunun İdaresi ve Ceza İnfaz Kurum Görevlileri

Ceza infaz kurumlarının idare yapısı incelendiğinde müdürü olan ve müdürü olmayan ceza infaz kurumları vardır. Müdürü olmayan ceza infaz kurumlarında bu görevi idare memurlarından biri yürütür. Kapasite bakımından daha geniş ceza infaz kurumlarında müdür yanında yeteri kadar ikinci müdür ve kurum imkânları ölçüsünde yeteri kadar diğer personel istihdam edilir. Kurum müdürü varsa iş yurdunun da müdürüdür ve sıralı amirlerine karşı sorumludur.

2.2.2.2. Ceza İnfaz Kurumu İdaresi Personellerinin Görevleri

Cezaevi Müdürünün Görevleri

“Müdür, kurumun en üst amiri olup, aynı zamanda iş yurdunun da müdürüdür. Görevlerinden dolayı sıralı amirlerine karşı sorumludur. Müdürün görevleri şunlardır:

- Kurum personeli üzerinde mevzuatın öngördüğü şekilde gözetim ve denetim hakkını kullanmak.
- Kurum personeline verilen yazılı veya sözlü emirlerin yerine getirilip getirilmediğini izlemek ve denetlemek.
- Mevzuat ve yetkili mercilerce verilen emirler çerçevesinde kurumun genel idare ve iş yurduna ait hesap işlerinin yürütülmesini ve denetimini yapmak.
- Hükümlülerin iyileştirilmesi, bilgilerinin artırılması, atölye çalışmaları, kişisel uğraşlarının düzenlenmesi ve geliştirilmesinin sağlanması bakımından mevzuat hükümlerini uygulamak ve sağlık durumlarıyla yakından ilgilenmek.
- Kamu kurum ve kuruluşları ile bakanlıklar tarafından istenilen istatistiki bilgi ve belgelerin hazırlanmasını sağlamak ve Cumhuriyet başsavcılığına sunmak.
- Haftada en az bir defa olmak üzere gündüzleri, on beş günde en az bir defa olmak üzere de geceleri kurumun bütün faaliyetlerini tetkik ederek, işlerin mevzuat ve emirler çerçevesinde yürüyüp yürümediğini denetlemek ve aldığı sonuçları ve gördüğü eksiklikleri denetleme defterine kaydetmek ve takip etmek.

- f) Kurum hizmetleriyle ilgili genel ihtiyaçları, öncelikleri, bir sonraki yılda yapılacak işleri belirlemek ve bu konularla ilgili tahmini gider verilerini hazırlayarak Bakanlığa sunmak.
- g) Asayiş, güvenlik, sağlık ve benzeri konularda ortaya çıkan sorunlarla ilgili gecikmeksizin önlem almak, önlemlerin yetersiz kalması hâlinde, durumu derhal Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla Bakanlığa bildirmek.
- ğ) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 7)."

İkinci Müdürün Görevleri

"İkinci müdür, müdürün yardımcısı olup müdür tarafından kendisine verilen işleri yürütür ve müdürün yokluğunda kendisine vekâlet eder. Birden fazla ikinci müdürün bulunması hâlinde, kimin vekâlet edeceği Cumhuriyet başsavcısının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir. İkinci müdürler arasındaki iş bölümü kurum müdürü tarafından yapılır ve kendilerine yazılı olarak tebliğ edilir. Nöbet veya vardiya sırasında görevli ikinci müdür; kurum müdürü veya vekâlet eden diğer ikinci müdürün yokluğunda veya acil ve zorunlu hâllerde, kurum müdürünün yetkilerini kullanır."

Yönetim Servisi

"Yönetim servisi; kurumun personel işlemleriyle hükümlü ve tutuklular hakkındaki her türlü idari ve mali hizmetlerin yürütüldüğü servistir. Yönetim servisinde; idare memuru, ambar memuru ve cezaevi kâtabi görev yapar."

İdare Memurunun Görevleri

"İdare memuru; müdürü bulunan kurumlarda kurum müdürü ve ikinci müdürlerden sonra gelen yönetici personeldir. İdare memuru, amirlerinin talimatı ile sayman ve ambar memurunun görevleri dışında kalan bütün idari işleri ve yöneticilikte yetiştirilmek amacıyla farklı servislerde kendisine verilen diğer işleri yapar. Ambar memuru; ambara gelen malzemeyi teslim alır, giriş çıkış kayıtlarını tutar, muhafaza ve kontrolünü sağlar.

Cezaevi kâtabi; kurumun yazı işlerini ve müdürün kendisine verdiği diğer işleri yapar (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 9)."

2.2.2.3. Ceza İnfaz Kurumunda Çalışan Diğer Personeller

Yönetim servisinin dışında hizmet servisinde çalışan personeli ayrı ayrı gruplandırırsak yandaki gibi gösterebiliriz.

- 1. Güvenlik ve gözetim servisinde çalışanlar:** İnfaz ve koruma baş memuru ile infaz ve koruma memurudur.
- 2. Teknik serviste çalışanlar:** Mühendis, mimar, tekniker, teknisyen, teknisyen yardımcısı ve benzeri personeldir.
- 3. Psikososyal yardım servisinde çalışanlar:** Psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve çocuk gelişimi uzmanıdır.
- 4. Sağlık servisinde çalışanlar:** Cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru, hayvan sağlık memurudur.
- 5. Eğitim ve öğretim servisinde çalışanlar:** Öğretmen ve kütüphanecidir.
- 6. İş yurdu servisinde çalışanlar:** İş yurdu müdürü, sayman, veznedar, tahsildar, iş yurdu ambar memuru, satın alma memuru, bütçe, satın alma, pazarlama ve benzeri işlerden sorumlu görevliler ile işçi statüsünde çalışan personeldir.
- 7. Yardımcı hizmetler servisinde çalışanlar:** Santral memuru, gemi adamı, şoför, kaloriferci, aşçı, hizmetlidir.

2.2.2.4. Ceza İnfaz Kurumunda Çalışan Diğer Personellerin Görevleri

1. Güvenlik ve Gözetim Servisinde Çalışanların Görevleri

“Güvenlik ve gözetim servisi; kurumun güvenliği, düzeni ve disiplininden sorumludur. Kurum müdürü tarafından seçilen bir infaz ve koruma baş memuru “sorumlu infaz ve koruma baş memuru” olarak görev yapar (Görsel 2.14).

Görsel 2.14 : Bakırköy Açık Cezaevi kontrol merkezi

Sorumlu infaz ve koruma baş memuru; kurumun güvenlik ve gözetiminden, bu serviste görev yapmakta olan infaz ve koruma baş memurları ile infaz ve koruma memurlarının sevk ve idaresi ile organizasyonundan sorumludur. Güvenlik ve gözetim servisinin nöbet cetvellerini düzenler ve bunları kurum müdürüne onaylatır. Müdürün bulunmaması durumunda ikinci müdür ya da idare memuru onay makamıdır.

İnfaz ve koruma baş memuru; kurumdaki güvenlik, düzen ve disiplinin sağlanması için infaz ve koruma memurlarının sevk ve idaresinden sorumlu olup bu hizmetlerin yerine getirilmesi sırasında kurum müdürü, ikinci müdür veya bu amirlerin bulunmadığı kurumlarda idare memurunun vermiş olduğu emirlerin yerine getirilmesini ve uygulanmasını sağlar. Bu görevlerini yerine getirirken, sorumlu infaz ve koruma baş memurunun talimatına göre hareket ederler. İnfaz ve koruma memuru; kurumun güvenlik, düzen ve disiplininin sağlanması, hükümlülerin kurum içindeki hareketlerinin takip ve kontrolü ile gözetimi ve kurumun temiz tutulması ile hükümlülerin iç yönergelere uygun surette hareket etmelerini sağlamakla görevli olup müdür ve ikinci müdür veya bunların bulunmadığı yerlerde idare memuru ile infaz ve koruma baş memuru tarafından verilen görevleri yapar.”

Güvenlik ve Gözetim Servisinde Görev Yapan İnfaz Koruma Görevlilerinin Görevleri

Sayım: “Müdürü bulunan ve vardiya sistemi uygulanan kurumlarda, sabah ve akşam sayımları, nöbetçi ikinci müdürün başkanlığında, sorumlu infaz ve koruma baş memuru, vardiya infaz ve koruma baş memurları ile infaz ve koruma memurları tarafından yerine getirilir. Gece sayımları, nöbetçi ikinci müdürün başkanlığında, bulunmaması hâlinde, bu konuda görevlendirilen infaz koruma baş memuru başkanlığında, vardiya infaz ve koruma baş memurları tarafından yapılır. Sayımlarda nöbetçi infaz ve koruma memurları da hazır bulunur.

Müdürü bulunmayan kurumlarda yapılan sabah, akşam ve gece sayımları, sorumlu infaz ve koruma baş memuru veya görevlendirilen infaz koruma baş memuru başkanlığında, vardiya infaz ve koruma baş memurları ve nöbetçi infaz ve koruma memurları tarafından yerine getirilir. Sayım sırasında mevcudun tam olup olmadığı kontrol edilir ve sayım defteri sayıma katılan görevliler tarafından isim yazılarak imzalanır. Güvenlik ve gözetim servisi personeli, elektronik ortamda sayım gerçekleştirilen kurumlarda, Bakanlıkça belirlenen esaslar dâhilinde görevlerini yürütür.

Nöbet: İnfaz ve koruma baş memurları ile infaz ve koruma memurları, vardiya hizmetleri sırasında ya da vardiya dışında görevlendirilmeleri durumunda, kendilerinin sorumluluğuna verilen nöbet yerlerinde görevlerini yerine getirirler. Belirlenen nöbet yerleri ve burada görev yapacak infaz ve koruma baş memurları ile infaz ve koruma memurlarının isimleri, hazırlanan vardiya çizelgeleri ve nöbet cetvellerinde gösterilir (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 10).”

İnfaz ve Koruma Memurlarının Sayım ve Nöbet Dışında Diğer Görev ve Çalışma Şartları

“İyileştirme çalışmaları kapsamında; güvenlik ve gözetim servisi görevlileri, topluma kazandırma çalışmalarına katkı sağlar ve buna ilişkin programlarda öğreticilik yapabilecek ya da bilgi,

meslek ya da sanat nedeniyle o hizmete katkıda bulunabilecek olanlar, vardiyada ya da vardiya dışında iyileştirme çalışmalarında ve kurslarda görevlendirilebilir.

İnfaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memuru, kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanununun 25. maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında kurumun üst amirinin izni ile zor kullanabilir. Acil hâllerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabilir. Durumu derhal en üst amire iletir. Zor kullanan personel gerekenden fazla kuvvet kullanamaz.

Çalışma süreleri ve izinler: İnfaz ve koruma baş memurları ile infaz ve koruma memurlarının, zorunlu hâller dışında, günde sekiz saat çalışmaları ve haftada iki gün tatil yapmaları esastır. Çalışma saatleri ve tatil günleri, hazırlanan vardiya çizelgesinde gösterilir. Personel yetersizliği nedeniyle, dörtlü vardiya sisteminin uygulanmadığı kurumlarda, kurum amirinin önerisiyle, mahallindeki Cumhuriyet başsavcılığı tarafından uygulanacak vardiya sistemine uygun çalışma saatleri belirlenir (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 10).”

2. Teknik Serviste Çalışanların Görevleri

Bu serviste görev yapan personel, genel idare veya iş yurdu faaliyetleri ile ilgili olarak çalıştıkları işkolunun bütün gereklerini yerine getirmekle sorumlu olup, çalışmalarını en az üç ayda bir raporla kurum idaresine bildirir (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 11).

3. Psikososyal Yardım Servisinde Çalışanların Görevleri

Psiko-sosyal yardım servisi; personel ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca hükümlülerin bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşamla bütünleşmelerini sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dâhilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servistir.

İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma, meslek edinme kursları gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlüleri belirleyerek idare ve gözlem kuruluna sunar.

Psiko-sosyal yardım servisi, hükümlülerin gözlem ve sınıflandırma formunu düzenler, ayrıca servisin çalışmalarıyla ilgili olarak üç ayda bir raporla kurum en üst amirine bildirir (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 12).

4. Sağlık Servisinde Çalışanların Görevleri

Sağlık servisi; kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getiren servistir.

Cezaevi tabibi; kurumun sağlık koşullarını düzenleyerek, hükümlülerin ve kurum personelinin muayene ve tedavilerini yapar. Kurumun sağlık koşullarını bozan hareketlerin önlenmesi amacıyla, tedavi olmayı reddedenleri ve kurumun sağlığını bozacak şekilde hareket edenleri, kurum en üst amirine bildirir. Kurumda ortaya çıkan hastalıklar ve bu hastalıkların önlenmesi için alınacak tedbirler ile ayrıca iaşenin kalitesine, miktarına ve dağıtım şekillerine, hükümlülerle personelin temizliğine, kurumun sıhhi tesisat, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma tesislerinin sağlık şartlarına elverişli bir şekilde işleyip işlemediğine, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin sağlık şartlarına uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğine ilişkin hususları tespit etmek maksadıyla, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek hazırlayacağı raporu kurum en üst amirine sunar ve sağlık istatistiklerini düzenler. Merkezi bütçe ve iş yurdu tarafından alınan tüm gıda maddelerinin muayenesini yapar ve tüketilmesinde sakınca görülen ve imha edilmesi gereken gıda maddelerini tespit eder. Kurumda eczacının bulunmaması durumunda ilaçların dağıtımını sağlar. Sağlık servisinin tıbbi, idari ve teknik hizmetlerini mevzuata uygun yürütür ve denetler. Sağlık servisinin, tıbbi kayıt ve arşiv sistemini oluşturur ve kayıtların düzenli ve doğru bir şekilde tutulmasını sağlar. Tıbbi atıkların kontrolü ve imhası için gereken önlemleri alır.

Görsel 2.15 : Bursa Açık Cezaevi Ağız ve Diş Sağlığı Kliniği

Diş tabibi; hükümlülerle kurum personelinin, ağız ve diş sağlığıyla ilgili koruyucu ve tedavi edici hizmetlerini yapar ve sağlık istatistiklerini düzenler. Cezaevi tabibi ve diş tabibi, sağlık servisinde çalışan diğer personel ile birlikte, aşağıda belirtilen işleri yapmak amacıyla, ortak görev anlayışı içinde hareket eder (Görsel 2.15). Tabipler, kurumu sık sık denetler ve kurumun mevcuduna göre ayda bir veya iki kez olmak üzere kurumun tamamını gezerek, kurumun genel sağlık durumunu kontrol eder, acele önlem alınmasını gerektiren bir hastalığın bulunması hâlinde durumu derhal kurum en üst amirine bildirir. Tabipler, diğer unvanlardaki personel gibi kurumun özelliği dikkate alınarak vardiya sistemine göre çalıştırılabilir. Vardiya sisteminin uygulanmadığı hâllerde, önemli bir rahatsızlığın bildirildiği durumlarda, günün her saatinde kuruma gelerek gerekli önlemleri alır.

Eczacı; cezaevi tabibinin vereceği reçetelere göre ilaçları hazırlar, yeşil ve kırmızı reçeteye satılan uyuşturucu ve uyarıcı nitelikteki ilaçların tane olarak verilmesini ve huzurda içirerek kontrolünü yapar, diğer ilaçları ise cezaevi tabibinin belirlediği miktarda hastalara verir. Kurumda bulunan ilaçları korur ve gereken ilaçları almak için cezaevi tabibine zamanında haber verir.

Veteriner; hayvancılık faaliyetinde bulunulan iş yurtlarında, üretimin sağlıklı biçimde yapılabilmesi için koruyucu ve tedavi edici önlemleri alır, üretimi planlar, ırkların seçimi ve geliştirilmesini sağlar, alanıyla ilgili olarak her ay kurum en üst amirine rapor sunar ve istatistikleri düzenler.

Diyetisyen; kurumlarda kalan hükümlüler ile iâşe edilen personelin yeterli kalori esasına göre sağlıklı beslenmesini sağlayıcı düzenlemeler ile günlük, haftalık ve aylık iâşe planlamalarını yapar, rahatsızlığı bulunanlar için, uygun yemeklerin hazırlanması ve bu konularla ilgili diğer işlerin yerine getirilmesini sağlar.

Sağlık memuru; cezaevi tabibinin gözetimi altında olup, onun göstereceği işleri yapar. Mesleki bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hizmetleri yerine getirir.

Hayvan sağlık memuru; hayvancılık faaliyetinde bulunulan iş yurtlarında mesleki bilgisi ve yetkisi çerçevesinde koruyucu ve tedavi edici hayvan sağlık hizmetlerini yerine getirir (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 13).

İnfaz Koruma Memurlarından Üretime Destek

PERSONEL ALIMINI İÇİN İLAN YAYIMLANDI

Adalet Bakanlığı 2021 yılında 13 bin 202 personel alımı gerçekleştirecek. Merkez ve taşra teşkilatlarında istihdam edilecek 11 bin 484 personel için ilk ilan Resmi Gazete'de yayımlandı. Yıl içerisinde farklı birimler tarafından 1718 personel alımı için ilana çıkılacak.

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün sosyal medya hesaplarından duyurduğu Adalet Bakanlığına personel alım ilanı Resmi Gazete'de yayımlandı. Bakanlık; zabıt katibi, mübaşir, infaz koruma memuru, büro memuru, şoför, destek personeli gibi çeşitli kadrolarda istihdam sağlayacak.

33 destek personeli (aşçı), 4 destek personeli (kaloriferci) alacak.

ADLİ VE İDARİ YARGIDA GÖREV YAPMAK ÜZERE 5 BİN 75 PERSONEL ALINACAK

Kars Açık Ceza İnfaz Kurumunda iş yurtları çalışmaları hız kesmeden devam ediyor.

Bilindiği üzere COVID-19 tedbirleri kapsamında açık ceza infaz kurumu hükümlülerine, bu zor dönemi ailelerinin yanında geçirebilmeleri için izin verilmişti. Salgın riskinin devam etmesinden dolayı, izin süreleri uzatılmaya devam ediyor. İş yurtları faaliyetlerinde çalışan hükümlülerin boşluğunu ise infaz ve koruma memurları fedakârca doldurarak, iş yurtları faaliyetlerinin aksatılmadan yürütülmesine büyük katkı sağlamaya devam ediyorlar. Kars Açık Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde 210 adet büyükbaş hayvanın bakımının yanı sıra, bir ayda kesim yapılarak elde edilen yaklaşık 20 ton et, islemesinden naklivesine

kadar, infaz ve koruma memurlarının emeğiyle, anlaşma yapılan kurumlara gönderilerek sofralardaki yerini almaya devam ediyor. Bu döngü, iş yurtları kasasına ayda ortalama yaklaşık olarak 120 bin TL katkı sağlıyor. Ayrıca, yine kurum bünyesinde faaliyet gösteren ekmek fırını, yemekhane gibi temel ihtiyaç alanlarında da infaz ve koruma memurları dönüşümlü bir şekilde çalışmaya devam ediyorlar. Kurum Müdürü Hasan Canyurt, verdiği demeçte, hükümlülerin izne ayrılmasından sonra infaz ve koruma memurlarının deyim yerindeyse elini taşın altına koyarak iş yurtları faaliyetlerini devam ettirdiklerini ve Kars şehrinin olumsuz hava koşullarına rağmen canla başla çalışmaya devam ettiklerini belirtti.

Kaynak:

<https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2712021121528seslenis-225pdf>

<https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2552021121631seslenis-228.pdf>

Görsel 2.16 : Maltepe Açık Cezaevi dersliği

5. Eğitim ve Öğretim Servisinde Çalışanların Görevleri

Öğretmen; “Hükümlülerin eğitim ve öğretimleri ile manevi kalkınmalarını sağlar, örgün ve yaygın eğitime devam eden hükümlülerin okul kayıtları, sınava giriş işlemleri, sevk hâlinde okul kayıtlarının nakledilmesi gibi eğitim ve öğretimleri için gerekli her türlü işlemleri yürütür ve konu hakkında bilgilendirme yapar. Her yılın eğitim ve öğretim döneminin başlangıcında eğitim ve öğretim, kurs gibi görev alanına giren konularda bir yıllık plan hazırlayarak kurum en üst amirine sunar ve eğitim ve öğretim istatistiklerini düzenler. Yıl içinde değişebilecek koşullar nedeniyle, yıllık planda değişiklikler yapar. Kütüphanecinin bulunmadığı hâllerde, kütüphanecinin görevlerini yerine getirir. Okuma yazma bilmeyen hükümlülere, okuma yazma öğretilmesinden sorumludur. Herhangi bir sebeple öğrenme güçlüğü görülenleri, kurum en üst amirine bildirir (Kurum en üst amiri ve öğretmen bunların okuma yazma öğrenmeleri için gereken önlemleri alır). Kurumda eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edenlerin isimlerini, başladıkları tarihi, hangi sınıfa devam ettiklerini, başlangıçtaki öğrenim düzeylerini, eğitim ve öğretimde gösterdikleri ilerlemeyi, başarısını, devam sürelerini, sınıf yükselmelerini, davranış notlarını, gözlem ve sınıflandırma formunun ilgili bölümüne kaydeder (Görsel 2.16).

Kütüphaneci; kütüphane (Görsel 2.17) ve kitaplığa gelen eserlerin kaydını yapar, bakım ve muhafazasını, dağıtılıp toplanmasını, kütüphane ve kitaplık olarak ayrılan yerin düzeni ile her türlü ihtiyaçlarını tespit eder (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 14).”

Görsel 2.17 : Kütüphane

6. İş Yurdu Servisinde Çalışanların Görevleri

“Sayman; iş yurdunun para ve muhasebe işlerini, mevzuat çerçevesinde yerine getirir, muhasebe defterleri ile sarf evrakını düzenler ve korur, iş yurdu ayniyat hesaplarının tutulması ile ilgili işlemleri yapar.

Veznedar; vezne teşkilatı bulunan iş yurtlarında, kasadan yapılacak ödemelerin veya kasaya

yapılan tahsilâtla ilgili işlemleri ve kayıtları düzenler. Kasa mevcudunun kayıtlar ile mutabakatını sağlar, vezne işlemlerini mevzuata uygun olarak yürütür.

Tahsildar; tahsildar makbuzlarına istinaden, haricen yapılacak tahsilatı gerçekleştirir, günlük tahsilatı bordro düzenlemek suretiyle vezneye yatırır, veznedarın bulunmadığı zamanlarda bu göreve vekâlet eder.

Ambar memuru; iş yurdu ambarına gelen malzemenin teslim alınması, kayıtlarının tutulması ve muhafazası ile ihraç işlemlerini yapar. Bu husustaki belgeleri düzenler ve korur.

Satın alma memuru; iş yurdu müdürü veya ihale yetkilisinin, satın alma öncesi veya satın alma sırasında vereceği görevleri yapar.

Bütçe, pazarlama ve benzeri işlerden sorumlu görevliler; iş yurdunun bütçe, pazarlama, araştırma ve geliştirme gibi hizmetlerini yürütür.

İşçi statüsünde çalışan personel; iş yurdu faaliyetlerinde iş kanunlarına tâbi olarak, sürekli ve süreksiz işlerde belirli ve belirsiz süreli, kısmi ve tam süreli, deneme süreli ve diğer türde oluşturulan sözleşmeleri ile çalıştırılan personeldir. İşçi statüsünde çalıştırılan personelin ücret ve diğer sosyal hakları, iş yurdu bütçesinden karşılanır. Bu personelden bazıları atölye şefi veya usta olarak görevlendirilebilir. İşçi statüsünde çalıştırılan personel, aşağıdaki görevleri yerine getirir:

- a) Atölye şefleri ve ustalar; hükümlülerin atölyelerde verimli bir şekilde çalışmalarını, meslek ve sanatlarını koruyup geliştirmelerini veya meslek ve sanat öğrenmelerini sağlar, bu çalışmalara fiilen katılır.
- b) Atölye şefleri, hükümlülerin salıverilmesinden sonra hayatını kazanabileceği bir meslek öğrenebilmesinden sorumludur.
- c) Herhangi bir şekilde meslek öğrenmekte yetersizliği görülen hükümlüler, atölye şefi tarafından kurum en üst amirine bildirilir (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 15)."

7. Yardımcı Hizmetler Servisinde Çalışanların Görevleri

"Yardımcı hizmetler servisi; kurumun santral hizmetleri, temizlik, ısınma, ulaşım, yemek yapımı, malzeme taşınması, boşaltılması ve yüklemesi ile evrakın ilgili yerlere götürülüp getirilmesi gibi görevleri yerine getiren servistir. Bu personel, kurumun en üst amirinin vereceği işler ile çalıştığı kolunun bütün gereklerini yerine getirir (31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik Madde 16)."

8.ETKİNLİK

Ceza infaz kurumu personellerini semantik ağ kullanarak hiyerarşik bir çizelgede gösteriniz.

A large white rectangular area with horizontal dotted lines, intended for drawing a semantic network diagram of the prison staff hierarchy.

ETKİNLİK BİLGİSİ

Semantik ağ mevcut bilgilerin kategorize edildiği bir yöntemdir. Semantik ağlar, öğrencilerin izlenim ve düşüncelerini ders materyallerindeki kavram ve ilkelerle uyumlu bir biçimde sergileyen grafiklerdir. Öğrencilerin ön bilgileri harekete geçirmek, kavramlar arası yeni ilişkiler kurmak, yeni kavramlar geliştirmek ve kavramları yeniden düzenlemek gibi zihinsel etkinliklerle yazılı metinleri daha iyi anlamalarına kolaylık sağlar.

4.UYGULAMA

Yukarıda ceza infaz kurumu personellerinin görevlerini öğrendiniz. Bu bilgilerinize göre sınıftaki herkesin ceza infaz kurumunda çalışan kişilerden birinin görevini üstleneceği şekilde rol dağılımı yapınız. Paylaştığınız rol dağılımına göre ceza infaz kurumu işleyişinin bir gününü anlatan drama hazırlayıp okul konferans salonunda sergileyiniz.

UYGULAMA BİLGİSİ

Drama; doğaçlama, rol yapma ve tiyatro tekniklerinden yararlanarak öğrencilerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri ya da soyut bir kavramı oyunsu süreçlerle canlandırmasıdır. Bu teknik, öğrencilere karşılaşabilecekleri durumlarda ne yapmaları gerektiğini yaşayarak öğrenme fırsatı vermektedir. Öğretimde drama tekniğinin kullanılması sebep sonuç ilişkilerini anlama yeteneğinin ve düşünceleri, olayları mantıksal bir sıraya koyma yeteneğinin gelişmesine olumlu katkılar sağlayacaktır (Görsel 2.18).

Görsel 2.18 : Drama (temsil)

2.3. İNFAZ TÜRLERİ, İNFAZI ENGELLEYEN NEDENLER, İNFAZIN MUHAKEMESİ VE DENETLEME İŞLEMLERİ

T.C.
..... MAHKEMESİ

DOSYA NO : 2021/354
KARAR NO : 2021/16
[C.SAVCILIĞI ESAS NO] : 2018/3567

GEREKÇELİ KARAR
T Ü R K M İ L L E T İ A D I N A

HAKİM : İ..... A..... 35179
KATİP : Z..... B..... 120564
DAVACI : K.H.
SS ÇOCUK : V..... D..... ,O..... ve A..... oğlu ,19/08/2001 A..... doğumlu, A.....
E..... mah/köy nüfusunda kayıtlı , S..... Mh. 1758 Sk No:2 K:3 Merkez/A..... adresinde oturur.
Hâlen başka suçtan A.... Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu. T.C. Kimlik No: 157.....
SUÇ: : Ruhsatsız Ateşli Silahlarla Mermileri Satın Alma
veya Taşıma veya Bulundurma,
SUÇ TARİHİ : 17.01.2018
SUÇ YERİ : A..... /MERKEZ
KARAR TARİHİ : 24/02/2021

Yukarıda açık kimliği yazılı S.S. çocuk hakkında mahkememizde yapılan duruşma sonunda:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

SS çocuk hakkında, emniyet görevlilerince düğün yerinin yakınında ateş edildiğinin duyulması üzerine sesin geldiği yöne gidildiğinde birkaç kişinin kaçtığına görüldüğü ve yapılan takip sonucu yukarıda açık kimliği yazılı SS çocuğun yakalandığı, SS çocuk üzerinde yapılan aramada özellikleri emanet makbuzunda yazılı iki adet tabancanın bulunduğu, A.... Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğü'nün 14.02.2018 tarihli ve BLS-2018/4232 sayılı ekspertiz raporundan tabancaların 6136 sayılı Yasa kapsamında kaldığının bildirildiği, SS çocuğun beyanında olaydan bir hafta önce evinin balkonundan havaya ateş ettiğini de bildirdiği ve böylelikle üzerine atılı suçları işlediği belirtilerek 6136 SY 13/1, TCK 31/3 ,170/1c, 31/3, 54,63 maddeleri gereğince cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmış, A....'nın Çocuk Mahkemesi'nde yargılaması yapılmıştır.

SS çocuk V..... D..... savunmasında; suçlamalara bir diyeceği olmadığını ,olaydan yaklaşık 2-3 ay önce suça konu tabancaları eniştesi A... V.... isimli kişiden para karşılığı satın aldığı, silahlarla düğünde ateş etmeyi düşündüğünü ve bir el ateş ettiğini, tabancaları bir yerde kullanmadığını, pişman olduğunu belirtmiştir.

Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; emniyet görevlilerince düğün yerinin yakınında ateş edildiğinin duyulması üzerine sesin geldiği yöne gidildiğinde birkaç kişinin kaçtığına görüldüğü ve yapılan takip sonucunda yukarıda açık kimliği yazılı SS çocuğun yakalandığı, SS çocuğun üzerinde yapılan aramada özellikleri emanet makbuzunda yazılı iki adet tabancanın bulunduğu A.... Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğü'nün 14.02.2018 tarihli ve BLS-2018/4232 sayılı ekspertiz raporunda tabancaların 6136 sayılı Yasa kapsamında kaldığının bildirildiği, sanığın 6136 SY 13/1(5728 SY 156. Maddesi), TCK 31/3 ,62, 50/1a, 52/1,2, 52/4 maddelerine göre cezalandırılmasına SS çocuğun ileride yeniden suç işlemekten çekineceği hususunda olumlu kanaat oluşmadığından, SS çocuğun sabıkası bulunduğundan takdiren hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına, emanetin 2018/2515 sırasında

kayıtlı suça konu tabanca ve eklerinin müsaderesine karar vermek gerekmiştir.

SS çocuğun sabıka ve UYAP kaydına bakıldığında çok sayıda kaydın mevcut olduğu görülerek UYAP kaydının 1'inci ve sonuncu sayfaları çıkartılarak dosya içerisine konulmuş, SS çocuğun hâlen derdest durumda olan dosyaları bulunduğu gibi Yargıtay'da da pek çok suçtan dosyalarının bulunduğu, SS çocuğun suç işlemeyi alışkanlık hâline getirdiği görülmekle meydana gelen tehlikenin ağırlığı, SS çocuğun suç işleme konusundaki eğilimi nedeniyle tekrar suç işlemeyeceği yönünde kanaat oluşmadığından hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

SS çocuğun sabit görülen 6136 SY muhalefet suçu nedeniyle eylemine uyan 6136 SY 13/1 ve Değişik 5728 SY 156. maddeleri gereğince suçun işlenmesindeki özellikleri de gözetilerek takdiren ve teşdiden BİR YIL ALTI AY HAPİS VE KIRK BEŞ GÜN ADLİ PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA,

5237 TCK'nin 31/3 maddesine göre sanığın suç tarihinde 15-18 yaş gurubunda olması nedeniyle hakkında verilen cezanın takdiren 1/3 oranında indirilerek BİR YIL HAPİS VE OTUZ GÜN ADLİ PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA,

TCK'nin 62.maddesi gereğince sanığın geçmiş hâli, sosyal ilişkileri, yargılama sürecindeki olumlu davranışları, cezanın SS çocuğun geleceği üzerindeki olası etkileri takdiri indirim nedeni kabul edilerek ,sanığa verilen cezanın takdiren 1/6 oranında indirilerek ON AY HAPİS VE YİRMİ BEŞ GÜN ADLİ PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA,

5237 SY TCK'nin 52/1-2 maddesine göre SS çocuk hakkındaki gün para cezasının, SS çocuğun şahsi hâlleri ve ekonomik durumu göz önünde bulundurularak bir gün karşılığı 20 TL'den hesaplanmak üzere 500 TL ADLİ PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA,

5237 SY TCK'nin 52/4 maddesine göre SS çocuğun ekonomik ve şahsi hâlleri göz önünde bulundurularak hakkındaki cezanın birer ay ara ile on eşit taksitle SS çocuktan tahsil ile, taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi hâlinde geri kalan miktarın tamamının tahsiline, 5395 SY ÇKK'nin 23.maddesine ve CMK 231 maddelerine göre SS çocuğun yeniden suç işlemekten çekineceği konusunda mahkememizde olumlu kanaat oluşmadığından hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına,

5237 SY TCK'nin 63.maddesine göre SS çocuğun şahsi hürriyetini sınırlama sonucu doğuran bütün hâller nedeniyle geçirdiği sürenin CEZASINDAN MAHSUBUNA,

Yargılama sırasında yapılan 3 TEBLİGAT GİDERİ 17.50 TL'NİN SS ÇOCUKTAN TAHSİLİNE

5237 SY TCK'nin 54.maddesine göre emanetin 2018/2514 sırasında kayıtlı suça konu bir adet 7.65 mm çapında 322.. seri no'lu Unique marka tabanca, bir adet şarjörü ile bir adet 9 mm çapında 313... seri no'lu Tariq marka tabanca, bir adet şarjörün MÜSADERESİNE,

Dair, SS çocuğun yüzüne karşı, duruşmada hazır olanlar yönünden tefhim tarihinden itibaren, duruşmada hazır olmayanlar açısından tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde mahkememize verilecek dilekçe veya tutanak kâtibine beyanda bulunularak temyiz yolu açık olmak üzere, açık duruşmada verilen karar açıkça okundu ve usulen anlatıldı. 24/02/2021

Kâtip 120564

Hâkim 35179

Belge 2.3 : Mahkeme kararı (gerekçeli karar)

5.UYGULAMA

Örnek olarak verilen kamu yararına çalıştırma kararını inceleyiniz. Aşağıdaki soruları bu mahkeme kararına bakarak ve araştırarak cevaplandırınız (Belge 2.3).

Saniğa isnat edilen suçlamaların dayanağı olan kanun maddeleri hangileridir?

Bu maddelerin içeriği nedir?

Mahkeme kararı verilirken hangi kanun maddeleri dikkate alınmıştır?

Ceza indirimini veya netice kararı hesabı nasıl yapılmıştır?

2.3.1. İnfaz Türleri

Duruşmanın sona ermesi ile birlikte mahkeme kararı yani hüküm verilir. Hüküm;

- Mahkûmiyet kararı,
- Beraat kararı,
- Davanın düşmesi kararı,
- Davanın reddi kararı,
- Ceza verilmesine yer olmadığı kararı,
- Güvenlik tedbirine hükmedilmesi kararı şeklinde olabilir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223.maddesinde hüküm niteliğinde verilen bu kararlardan beraat, davanın düşmesi, davanın reddi, ceza verilmesine yer olmadığı kararları infaza gitmez.

Ceza mahkemelerince verilen mahkûmiyet kararları infaz edilir. Bu mahkûmiyet kararları, suçun cezasına göre 3 tür olabilir:

- Adli para cezaları
- Hapis cezaları
- Hapis ve adli para cezaları

Bilgi Notu

Beraat, "fail hakkında cezaya hükmolunmaması halini ifade eder (Deniz, 2014)." Ceza verilmesine yer olmadığı kararı Ceza Muhakemesi Kanunu madde 223'te düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre işlenen fiil suç teşkil etmektedir. Fakat kanunda belirtilen nedenlerden dolayı kişiye ceza verilmeyecektir.

Mahkûmiyet, “Sanığın suçu işlediğinin sabit olması, şüpheyeye yer bırakmayacak şekilde ispatlanmış olması anlamındadır (Doğan, 2008).”Güvenlik tedbirleri, “islenen suç ile bağlantılı olarak söz konusu fiili işleyen kişinin göstermiş olduğu tehlikelilik göz önünde bulundurularak suçun konusu ile ilgili veya suçun işlenişinde kullanılan araçla bağlantılı olarak uygulanan, eğitime, koruma altına alma, iyileştirme, tedavi etme, tehlikeliliği önleme amacı güden bir ceza hukuku yaptırımıdır (Doğan, 2008).”

Davanın reddi, aynı fiil nedeniyle aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir davanın olması durumunda verilecek karardır. Davanın düşmesi ise Türk Ceza Kanunu’nda yer alan sebeplerin varlığı hâlinde yahut kovuşturma ya da soruşturma şartlarının gerçekleşmemesi durumunda verilecek karardır.

2.3.1.1. Adli Para Cezaları

Adli para cezaları, suçlunun mal varlığına yönelik bir yaptırımdır. Bastırıcı, caydırıcı ve devlet hazinesine gelir getirici bir yönü vardır. Müsadereden farklıdır. Adli para cezası üçüncü kişi tarafından ödenebilir.

- Adli para cezası icra yoluyla tahsil olunamaz.
- Adli para cezasının karşılığını tahsil etmek amacıyla hükümlünün mal varlığına tedbir konulamaz.
- Yoksul ve zengin arasında etkileri aynı değildir.
- Hürriyeti bağlayıcı cezalara karşı alternatiftir.
- Suçlu ile devlet arasında cezalandırma ilişkisidir, borç ilişkisi değildir.
- Cezalardaki yasallık, mahkeme tarafından verilmesi, bireysellik, insancılık, bölünebilirlik ve orantılılık gibi ilke ve özellikler adli para cezalarında da vardır.
- Zaman aşımı, genel af, özel af adli para cezalarına da uygulanır.
- Cezanın bireyselleştirilmesi, adli para cezalarına da uygulanır. Ödenmeyen adli para cezaları, çocuklar hariç hapse dönüştürülerek infaz edilir.
- Adli para cezalarında sınır yoktur.
- Tüm adli para cezalarında hükümlünün ilam adresine para cezası ödeme emri çıkarılır. İnfaz işlemleri, hükümlünün yargılandığı yerin İnfaz Savcılığınca yapılmaktadır. İnfaz Savcılığınca ilamata kayıt yapılarak çağrı kâğıdı veya para cezası ödeme emri çıkartılır.

Bilgi Notu

İlamat: Ceza yargılamasında verilen ilamların infazı ile ilgili işlemleri takip eden bürodur.

Veriliş biçimine göre adli para cezaları;

1. Doğrudan verilen adli para cezası,
2. Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırım olarak verilen adli para cezası olarak ikiye ayrılır.

Adli para cezasına çevrilen hapse, koşullu salıverilme uygulanır. Adli para cezasından çevrilen hapsin infazı ertelenemez ve bunun infazında koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz.

2.3.1.2 Hapis Cezaları ve İnfazı

Hapis cezası Ceza Mahkemesi tarafından verilen, suç işleyen kişi hakkında hükmedilen hürriyeti kısıtlayıcı cezadır. Hapis cezasının amacı; suç işleyen kişiyi caydırmak, ıslah etmek veya tekrar suç işlemesini önlemektir. Hükümlünün ise yükümlülüğü hapis cezasını yerine getirilmesine katlanmadır. Ayrıca infazın gerçekleştirilmesi amacıyla infaz uygulamalarına uygun tutum ve davranışlarda bulunmakla yükümlüdür (5275 sayılı İnfaz Kanunu Madde 26).

SIRA SİZDE

Hapis cezalarının (Görsel 2.19) infazında gözetilecek ilkelerin neler olduğunu ve açıklamalarını araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda hapis cezaları 3 maddede (madde 47,48,49) gösterilmiştir.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası: Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükümlünün hayatı boyunca devam eder, kanun ve tüzükte belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre çektirilir. 7 Mayıs 2004 tarihli 5170 sayılı Kanun ile Anayasa'dan ölüm cezaları ile ilgili maddeler çıkarılmış, 14 Temmuz 2004 tarihli 5218 sayılı Kanun'la Türk Ceza Kanunu'ndan ölüm cezaları ile ilgili maddeler çıkarılmış, böylece ölüm cezası Türk Hukuku'ndan tamamen kaldırılmıştır. Mevcut Türk Ceza Hukuku'nda en ağır ceza ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası olmuştur. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazının ne şekilde gerçekleştirileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Kanuna göre "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı rejimine ait esaslar aşağıda gösterilmiştir:

- Hükümlü, tek kişilik odada barındırılır.
- Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır.
- Risk ve güvenlik gerekleri ile iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hâle göre; hükümlünün, açık havaya çıkma ve spor yapma süresi uzatılabileceği gibi kendisi ile aynı üniteye kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebilir.

- Hükümlü, yaşadığı yerin olanak verdiği ve idare kurulunun uygun göreceği bir sanat veya meslek etkinliğini yürütebilir.
- Hükümlü, kurum idare kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve on beş günde bir kez olmak üzere (f) bendinde gösterilen kişilere, süresi on dakikayı geçmemek üzere telefon edebilir.
- Hükümlüyü; eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde on beş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilirler.
- Hükümlü hiçbir suretle ceza infaz kurumu dışında çalıştırılmaz ve kendisine izin verilmez.
- Hükümlü, kurum iç yönetmeliğinde belirtilenlerin dışında herhangi bir spor ve iyileştirme faaliyetine katılamaz.
- Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez. Hükümlü hakkında uygulanacak tüm sağlık tedbirleri, tıbbî tetkik ve zorunluluklar hariç ceza infaz kurumlarında, mümkün olmadığı takdirde tam teşekküllü Devlet ya da üniversite hastanelerinin tek kişilik ve yüksek güvenli mahkûm koğuşlarında uygulanır (5275 sayılı İnfaz Kanunu Madde: 25).”

Müebbet hapis cezası: Müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder.

Sürelî hapis cezası: Sürelî hapis cezası, kanunda aksi belirtilmeyen hâllerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz. Hükmedilen bir yıl veya daha az sürelî hapis cezası, kısa sürelî hapis cezasıdır. İlk defa suç işleyen ve kısa sürelî hapis cezası verilen hükümlülerin mahkemece kişilik özellikleri, sosyal ve ekonomik durumları, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlık ve suçun işlenmesindeki özellikleri değerlendirilir. Mahkemece yapılan değerlendirme sonucunda kısa sürelî hapis cezası;

- Adli para cezasına,
- Mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesine,
- En az iki yıl süreyle bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmeye,
- Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanmaya,
- Sağladığı hak ve yetkileri kötüye kullanılmak suretiyle veya gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak suç işlenmiş olması durumunda,
- Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ilgili ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınmasına, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanmaya,
- Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ve gönüllü olmak koşuluyla kamuya yararlı bir işte çalıştırılmaya çevrilebilecektir.

Yukarıda sözü edilen seçenek yaptırımların uygulanmasına dair hüküm kesinleştikten sonra bu kararlar infaz edilmesi için Cumhuriyet Savcılığına gönderilir. Hükümlüye uygulanan yaptırımın 30 gün içinde gereğini yapması Cumhuriyet Savcılığı tarafından süre verilerek tebliğ edilir. Cumhuriyet Savcılığınca yapılan tebligata rağmen otuz gün içinde seçenek tedbirin gereklerinin yerine getirilmesine başlanmaması veya başlanıp da devam edilmemesi hâlinde, hükmü veren mahkeme kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına karar verir ve bu karar derhal infaz edilir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 110.maddesinin 2. ve 3. fıkrasında belirtilen “özel infaz usulleri”, “konutta infaz koşulları” gereği olarak hapis cezasının belli gün ve saatlerde ceza infaz kurumunda çektirilmesi ya da hapis cezasının ceza infaz kurumları dışında konutunda çektirilmesi de mümkündür.

Bilgi Notu

Mahkûmiyetin Devlet Memurluğuna Etkisi: 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda hapis cezasının devlet memurluğuna etkisi 48.maddenin 5.fıkrasında anlatılmıştır. Kasıtlı olarak suç işleyen bir kimse 1 yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm edilir ise memuriyetine engel teşkil edecektir. Memur olduktan sonra bu suçu işler ise memuriyeti sona erecektir. Ancak memur taksirle bir suç işler ise, 1 yıl veya daha fazla süreyle ceza olsa dahi memuriyetine engel bir durum teşkil etmeyecektir.

Hapis cezasının süresine göre çağrı kâğıdı (davetname) veya yakalama emri çıkarılması gerekir. Hapis cezasının süresi,

- Kasten işlenen suçlarda, 3 yıl (3 yıl dâhil) ve 3 yıldan az hapis ise çağrı kâğıdı, değilse yakalama emri çıkartılır.
- Taksirle işlenen suçlarda, 5 yıl (5 yıl dâhil) ve 5 yıldan az hapis ise çağrı kâğıdı, değilse doğrudan ilam adresine yakalama emri çıkartılır.

Yakalanan veya teslim olan mahkûmun infazına yakalandığı veya teslim olduğu gün başlanır. Hükümlü çağrı kâğıdı üzerine gelmiş veya süresinde teslim olmuş ise (terör, örgüt faaliyeti içerisinde işlenen suçlar, cinsel saldırı suçları hariç) cezası, kasti suçlarda 3 yıl veya daha az hapis ise, taksirli suçlarda 5 yıl veya daha az hapis ise, miktarına bakılmaksızın adli para cezalarından çevrilme hapis ise, cezası tazyik hapsi veya hapsen tazyik ise kendisine 10 günlük sürede açık cezaevine teslim olması için (Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Gönderme Tutanağı) tebliğ ve ihtar olunur. Doğrudan açık infaz kurumuna teslimi istenir.

Süresinde açık infaz kurumuna teslim olmaz ise hakkında yakalama emri çıkartılır (Belge 2.4).

Bilgi Notu

Tazyik Hapsi: Kanunlarımızda tazyik hapsi ile ilgili açık bir tanım olmamakla birlikte bir yaptırım türü olarak düzenlenmiştir. Bir kimseye para borcundan dolayı değil bir yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle uygulanan yaptırım, hukuki eylem, zorlama olarak tanımlanabilir. Borçlunun ödeme taahhüdünü ihlal etmesi, nafaka yükümlüsünün nafaka borcunu yerine getirmemesi, çocuk teslimi kararlarına uymaması veya 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararlarına uymaması hallerinde tazyik hapsi uygulanır. **Hapsen Tazyik:** Kamu borçlusunu mal beyanında bulunmaya zorlayan idari bir eylemdir. Borçlu mal bildiriminde bulunarak verilmek istenen cezayı sonlandırır veya işleme koydurtmaz. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 60. maddesi uyarınca; kendisine ödeme emrine tebliğ edilen borçlu, 7 günlük müddet içinde borcunu ödemediği ve mal bildiriminde de bulunmadığı takdirde mal bildiriminde bulununcaya kadar bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur.

AÇIK CEZA İNFAZ KURUMLARINA GÖNDERME TUTANAĞI		
Belgeyi Düzenleyen CBS		
İnfaz Defter Numarası		
Hükmü Veren Mahkeme		
Hükümlünün Adı Soyadı		
Hükümlünün Adresi		
Cezanın Türü ve Miktarı		
Gideceği Açık Ceza İnfaz Kurumu		
Hakkınızdaki ilamın infazı için on (10) gün içerisinde ..... Cumhuriyet Başsavcılığına teslim olmanız, teslim olmadığınız takdirde hakkınızda 5275 sayılı Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasına göre yakalama emri çıkarılacağı ve yakalandığınızda kapalı ceza infaz kurumuna alınarak Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği'nin 6. maddesine göre işlem yapılacağı tebliğ ve ihtar olunur. .... / .... /		
Kâtip	Tebellüğ Eden	Cumhuriyet Savcısı
Belge 2.4 : Açık ceza infaz kurumlarına gönderme tutanağı		

2.9.2012 tarih 28399 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği’nde açık ceza infaz kurumlarına “Gönderme Tutanağı” şablonu yandaki gibidir. Uygulamada ise bu belgeye dayalı olarak aşağıdaki gibi bir çağrı kâğıdı düzenlenmektedir (Belge 2.5).

T.C.	
A.....	
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI	
İLAMAT VE İNFAZ BÜROSU	
(Mahkumlara Mahsustur)	
İLAMAT NO: 2021/1-3475	
14/03/2021	
BELGEYİ DÜZENLEYEN CBS	: A..... Cumhuriyet Başsavcılığı
İLAMAT DEFTER NUMARASI	: 2021/1-3475
MAHKUMUN KİMLİĞİ	: O.....S....., M..... ve S.....’dan olma, 06/04/1976 doğumlu K..... ili, Ç.....ilçesi
MAHKUMUN ADRESİ	: Y.... K.... Mah. ... Cad. No:.... E.....A.....
HÜKMÜ VEREN MAHKEME	: A..... 7.Ağır Ceza Mahkemesi
KARARIN ESAS VE KARAR NO	: 2021/342 esas 2021/354 karar sayılı
CEZANIN TÜRÜ VE MİKTARI	: 2 YIL 4 AY HAPİS
GİDECEĞİ AÇIK C.İ.K.	: K..... Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu
<p>Hakkınızdaki ilamın infazı için on (10) gün içerisinde yukarıda belirtilen Açık Ceza İnfaz Kurumuna teslim olmanız, teslim olmadığınız takdirde 5275 sayılı Yasa’nın 19.maddesinin 1.fıkrasına göre yakalama emri çıkarılacağı ve yakalandığınızda kolluk nezaretinde Açık Ceza İnfaz Kurumuna alınacağınız tebliğ ve ihtar olunur.</p>	
İmza	
O..... S.....	
Hükümlü	

Belge 2.5 : Çağrı kâğıdı

Görsel 2.19 : Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi

İlamat ve İnfaz Bürosunca sıklıkla düzenlenen diğer belgelere örnek olarak “Kamu Yararına İşlerde Çalıştırma Kararı” ve “Adli Para Cezası Ödeme Emri” aşağıda gösterilmiştir (Belge 2.6).

T.C. A..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI İLAMAT VE İNFAZ BÜROSU (Mahkumlara Mahsustur)	
İLAMAT NO: 2021/1-2475 01/04/2021	
ADLİ PARA CEZASININ HAPSE ÇEVİRİLMESİ VE KAMUYA YARARLI BİR İŞTE ÇALIŞTIRMA KARARI	
HÜKÜMLÜNÜN KİMLİĞİ	: O.....Ç....., M..... ve A.....’dan olma, K.....ili, Ç.....ilçesi
HÜKMÜ VEREN MAHKEME	: A.....7.Ağır Ceza Mahkemesi
HÜKMÜN TARİH VE NUMARASI	: 01/04/2021 Gün 2021/134 Esas 2021/354 Karar
HÜKMEDİLEN PARA CEZASININ NEVİ VE MİKTARI	:7.500.00 TL ADLİ PARA
HAPSE ÇEVİRİLME ORANI(bir gün)	: 30,00 TL
ÇEVİRİLEN HAPİS CEZASI	: 8 ay 10 Gün
KAMUYA YARARLI BİR İŞTE ÇALIŞTIRILACAĞI SÜRE	: 500 Saat
Yukarıda açık kimliği belirtilen hükümlü, adli para cezasını yasal süresinde ödemediğinden, 5275 sayılı Yasa’nın 106/3. Veya geçici 1.maddesinde yazılı oranlar gözetilerek adli para cezasının, yukarıda yazılı süreyle hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrilmesine, 5275 sayılı Yasa’nın, 6545 sayılı yasanın 81.maddesi ile değişik 106/3. Maddesi gereğince, adli para cezasından çevrilen bakiye hapis cezası karşılığında, hükümlünün iki saat çalışması karşılığı bir gün olmak üzere kamuya yararlı bir işte çalıştırılmasına, kararın infazı için Denetimli Serbestlik Müdürlüğüne gönderilmesine karar verildi.	
İ..... A..... Cumhuriyet Savcısı E-İMZALI	
NOT: 5275 sayılı Yasa’nın 106/7. maddesi gereğince adli para cezası yerine çektirilen hapis süresi 3 yılı, birden fazla hükümle adli para cezasına mahkûmiyet halinde ise 5 yılı geçemez. 5275 sayılı Yasa’nın 106/8. Maddesi gereğince hükümlü, hapis yattığı veya kamuya yararlı bir işte çalıştığı günlerin dışındaki günlere karşılık gelen parayı öderse haptiden çıkarılır veya kamuya yararlı işte çalıştırılma sona erer. 5275 sayılı Yasa’nın 106/5. Maddesi gereğince çocuklar (suç tarihinde 18 yaşından küçük olanlar) hakkındaki adli para cezaları, hapse veya kamuya yararlı işte çalıştırmaya çevrilemez. 6183 sayılı Yasa hükümlerine göre tahsil edilir. Bu evrak 5070 sayılı Kanun hükümleri uyarınca elektronik imza ile imzalanmıştır.	
Belge 2.6 : Adli para cezasının hapse çevrilmesi (kamu yararına işlerde çalıştırma kararı)	

6.UYGULAMA

Örnek olarak verilen “Kamu yararına çalıştırma kararı” inceleyiniz. Aşağıdaki soruları bu mahkeme kararına göre ve araştırma yaparak cevaplandırınız. Hükmedilen para cezasının çevrilen hapis cezası ile olan ilişkisi nedir? Açıklayınız.

Hükmedilen para cezasının çevrilmesinde 1 gün hapis cezası cezasının parasal miktarı kaç TL olarak belirlenmiştir. Sabit bir miktar var mıdır? Araştırınız.

Hükümlünün kamuya yararlı bir işte çalışma süresi belirlenirken 1 gün hapis cezasına karşılık kaç saat çalışması gerekmektedir? Araştırınız.

ADLİ PARA CEZASI ÖDEME EMRİ

ÖDEME EMRİNİ ÇIKARAN

CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

: D..... Cumhuriyet Başsavcılığı

İLAMAT NO

: 2021/2-3517

HÜKÜMLÜNÜN ADI SOYADI

: F..... D.....

HÜKÜMLÜNÜN ADRESİ

:

HÜKMÜ VEREN MAHKEME

: D.....3.Asliye Ceza Mahkemesi

HÜKMÜN TARİH VE NUMARASI

: 16/02/2021 gün 2021/230 esas 2021/634 karar

HÜKMEDİLEN PARA CEZA CEZASI

: 1.000.00 TL ADLİ PARA

MAHSUP

:

ÖDENECEK (BAKİYE) ADLİ

PARA CEZASI

: 1.000.00 TL ADLİ PARA

MAHKEMECE BELİRLENEN

TAKSİT SAYISI

: 4

5275 sayılı Yasa'nın 106/6. Maddesi gereğince, mahkum olduğunuz adli para cezasının, ***mahkemece takside bağlanmışsa*** taksitlerden ***ilkini, takside bağlanmamış ise tamamını, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde ödemeniz veya bu süre içinde 1/3'ünü yatırarak geri kalanını da birer aylık iki eşit taksitte ödemeniz gerekmektedir.***

Ödemediğiniz takdirde;

5275 sayılı Yasa'nın 106/3.maddesi gereğince, ***ilk taksitin süresinde ödenmemesi halinde*** verilen ***ikinci takside ilişkin izinin hükümsüz kalacağı,***

5275 sayılı Yasa'nın 106/3. Maddesi gereğince, adli para cezasının ödenmeyen kısmına karşılık gelen gün miktarınca ***hapse çevrileceği***; hapse çevirmenin 5275 sayılı yasanın 106/3. veya geçici 1.maddesindeki oranlar gözetilerek yapılacağı,

5275 sayılı Yasa'nın 6545 yasayla değişik, 106/3. Maddesi gereğince, adli para cezasından çevrilen hapis cezası karşılığında ***öncelikle iki saat çalışma karşılığı bir gün sayılmak üzere kamuya yararlı bir işte çalıştırma*** kararı verileceği, kamuya yararlı işte çalıştırma kararına ilişkin olarak Denetimli Serbestlik Müdürlüğünce hazırlanan programa ve denetimli serbestlik görevlilerinin bu kapsamdaki uyarı ve önerilerine ***uyulmaması hâlinde***, çalışılan günler hapis cezasından mahsup edilerek, ***kalan kısmın tamamının ceza infaz kurumunda yerine getirileceği,***

5275 sayılı Yasa'nın 105/A maddesinin 6545 sayılı yasayla değişik 4.fıkrası gereğince, adli para cezalarının ödenmemesi nedeniyle, cezası hapse çevrilen hükümlüler hakkında, anılan maddedeki **denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanamayacağı**,

5275 sayılı Yasa'nın 5351 sayılı yasayla değişik 106/4. maddesi gereğince, **çocuklar** (suç tarihinde 18 yaşından küçükler) **hakkında hükmedilen adli para cezalarının** ödenmemesi hâlinde bu cezaların **hapse çevrilemeyeceği**, aynı yasanın 106/11.maddesi gereğince mahallin en büyük mal memurluğunca 6183 sayılı yasa hükümlerine göre tahsil edeceği hususları tebliğ olunur. 12/03/2021

NOT: Bulunduğunuz yere en yakın Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat edebilirsiniz.

A..... D.....204...
Zabıt Kâtibi

M..... A..... 153.....
Cumhuriyet Savcısı

Belge 2.7 : Adli para cezası ödeme emri

7.UYGULAMA

Yukarıda örnek olarak verilen “Adli Para Cezası Ödeme Emri”ni inceleyiniz (Belge 2.7). Aşağıdaki soruyu bu emre ve araştırmalarınıza göre cevaplandırınız.

Adli para cezası ödenmezse hükümlü hakkında nasıl bir karar verilir?

2.3.1.3. Özel İnfaz Şekilleri

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 110. maddesinde, belirli koşullarda uygulanmak şartıyla üç özel infaz şekli düzenlenmiştir.

- Hafta sonu infazı
- Gece infazı
- Konutta infazı

Hükümlünün talebi olmalıdır. Kasten işlenen suçlarda toplam bir yıl altı ay, taksirle öldürme suçu hariç olmak üzere taksirle işlenen suçlarda ise toplam üç yıl veya daha az süreli hapis cezasının infazı söz konusu olmalıdır.

Hafta Sonu İnfazı: Ceza infaz kurumuna her hafta cuma günleri saat 19.00'da girilmeli ve pazar günleri aynı saatte çıkılmalıdır.Hafta sonu infazda geçirilen her hafta sonu iki gün sayılır. İnfaz Hâkimliğince mahkûmun toplamda hafta sonları ceza infaz kurumunda geçirdiği süre hesaplanarak infazı gerçekleştirilmiş sayılır.

Gece İnfazı: Hafta sonları hariç, her gün saat 19.00'da girmek ve ertesi gün saat 07.00'de çıkmak suretiyle geceleri ceza infaz kurumlarında geçirilebilir. Gece infazda, ceza infaz kurumunda geçirilen her gece bir gün sayılmaktadır.

Konutta İnfaz: Mahkûmiyete konu suç nedeniyle doğmuş zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesine dair hukuki sorumluluklar yerine getirilmiş olmalıdır. Kadın, çocuk veya altmış beş yaşını bitirmiş kişiler mahkûm oldukları toplam bir yıl süreli hapis cezalarını konutlarında geçirilebilirler. Yetmiş yaşını bitirmiş kişiler mahkûm oldukları toplam iki yıl süreli hapis cezalarını konutlarında geçirilebilirler. Yetmiş beş yaşını bitirmiş kişiler mahkûm oldukları toplam dört yıl veya daha az süreli hapis cezalarını konutlarında geçirebilirler. Toplam beş yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlülerin maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyeceği tespit edilenlerin cezasının konutunda çektirilmesine infaz hâkimi tarafından karar verilebilir. Ayrıca; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre verilen "Tazyik Hapsi ve Hapsen Tazyik" kararları, 6284 sayılı Ailenin Korunması Kanunu gereği verilen "Zorlama Hapsi", duruşmanın düzen ve disiplinini bozanlar hakkında mahkeme hâkimince verilen (CMK, madde 203/3) 4 güne kadar "Disiplin Hapsi" özel hapis türleridir. Bu cezalar, diğer cezalarla birleştirilemez ve şartlı tahliye uygulanmaz. "Tazyik Hapsi" ve "Hapsen Tazyik" açık infaz kurumunda, diğer "Zorlama Hapsi" ve düzeni bozanlar hakkında verilen "Disiplin Hapsi" kapalı infaz kurumunda infaz edilir.

2.3.1.4. Hapis ve Adli Para Cezaları

Hapis cezası (Görsel 2.20) yanında para cezasının birlikte olduğu mahkeme kararlarıdır.

Örnek: Sanıklar A... ve B... birlikte dolandırıcılık suçunu işlemişler, ceza olarak 4 yıl hapis cezası ve 5.000 TL adli para cezası almışlardır. Ceza kesinleşmiştir. Her iki sanık için ayrı ayrı;

1. 4 Yıl Hapis Cezası ilamı,
2. TCK 53.md. gereği verilen Hak Yoksunluğu ilamı,
3. 4.000 TL Adli Para Cezası ilamı,

İnfaz Cumhuriyet Savcılığına bu üç ilam, toplamda altı ilam gönderilecektir.

Görsel 2.20 : Hapis cezası (temsili)

Görsel 2.21 : İzmir F Tipi Cezaevi

2.3.2. İnfazı Engelleyen Nedenler

İnfazın ertelenmesi ile cezanın ertelenmesi karıştırılmamalıdır. Ceza erteleme, sanığın cezasını cezaevi dışında denetimli bir şekilde infaz etmesidir. Ceza erteleme kurumunun yargılanan kişiye cezanın ertelenmesinin uygulanıp uygulanmayacağına yargılamayı yapan mahkeme tarafından karar verilir. İnfazın ertelenmesi ise kesinleşen hapis cezasının cezaevinde infaz edileceği tarihin ertelenmesidir. İnfazın ertelenmesi kurumu, hükümlünün bazı şahsi nedenlerle cezaevine giriş tarihini erteleyerek cezanın infazı için hazırlık yapmasını temin etmektedir. İnfazın ertelenmesine İnfaz Savcılığı tarafından karar verilmektedir.

İnfazı engelleyen nedenleri 4 ana başlıkta sıralamak mümkündür.

- Hükümlünün İstemiyle Cezanın İnfazının Ertelenmesi
- Askerlik Nedeni ile İnfazın Ertelenmesi
- Hapis Cezası İnfazının Ertelenemeyeceği Durumlar
- İnfazı Sona Erdiren Hâller

2.3.2.1. Hükümlünün İstemiyle Cezanın İnfazının Ertelenmesi

Hükmün İnfazına Başlanmadan İsteğe Bağlı Erteleme

İnfazdan önce isteğe bağlı yapılan erteleme özellikleri:

- Hükümlünün isteği üzerine Cumhuriyet Başsavcılığınca infaz ertelenebilir. Erteleme istemi mutlaka hükümlünün kendisi ya da vekili tarafından yapılmalıdır. Erteleme süresi konusunda Cumhuriyet savcısı hükümlünün talep ettiği süreye göre karar verir.
- Ertelenmesi istenen hapis cezaları kasten işlenen suçlarda 3 yıldan az, taksirle işlenen suçlarda ise 5 yıl daha az süreli bir ceza olmalıdır.
- İşlenen suça karşılık verilen ceza, hürriyeti bağlayıcı ceza olmalıdır.

- Hükümlünün cezasının infazına başlanılmamış olmalıdır.
- Erteleme kararı mutlaka hükümlüye tebliğ edilmelidir.

İnfaz başlamadan yapılacak bu erteleme her defasında bir yılı geçmemek üzere en fazla iki kez uygulanabilir. Hükümlü infazı ertelenmişken kasıtlı bir suç davasına muhatap olursa erteleme kararı kaldırılarak cezanın infazı gerçekleştirilir.

Hükümün İnfazına Başlandıktan Sonra Zorunlu ve İvedi Hâllerde İnfaza Ara Verilmesi (Cezanın Bölünerek İnfazı)

Hükümlünün isteği ile belli şartlarda hükümün infazına başlandıktan sonra da infazın ertelenmesi mümkündür. Cezanın bölünerek infazı da denilen bu hâller şunlardır:

- Hükümlünün yükseköğrenimini bitirebilmesi
- Ana, baba, eş veya çocuklarının ölümü veya bu kişilerin sürekli hastalık veya malullükleri nedeniyle ailenin ticari faaliyetlerinin yürütülebilmesinin veya tarım topraklarının işlenebilmesinin imkânsız hâle gelmesi
- Hükümlünün eş veya çocuklarının sürekli hastalık veya malullükleri nedeniyle bakıma muhtaç olmaları
- Hükümlünün hastalığının sürekli bir tedaviyi gerektirmesi gibi zorunlu ve çok ivedi hâllerde Cumhuriyet Başsavcılığınca bir yılı geçmeyen sürelerle hapis cezasının infazına ara verilebilir. Ancak bu ara verme iki defadan fazla olamaz.

Hapis Cezası İnfazının Akıl Hastalığı Nedeniyle Ertelenmesi

İnfaz Hukuku'nda akıl hastaları ve diğer ruhsal rahatsızlıkları olan hükümlüler için ayrı düzenlemeler mevcuttur. "Fiili işlediği sırada akıl hastası olan kişi hakkında, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları, yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastası, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca düzenlenen raporda toplum açısından tehlikeliliğinin ortadan kalktığı veya önemli ölçüde azaldığının belirtilmesi üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilir (TCK Madde 57/1,2)." Hükümlünün yüksek güvenlikli sağlık kurumunda geçirdiği süreler ceza infaz kurumunda geçirmiş gibi kabul edilir. Akıl hastalığı dışında hükümlüde başka ruhsal rahatsızlıklar, hapsedilme ve diğer nedenlerden kaynaklanan akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlıkları bulunup da ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde tutulmaları gerekli görülmeyerek infaz kurumlarına geri gönderilenlerin cezaları, belirlenen infaz kurumlarının mahsus bölümlerinde infaz edilir. Bu mahkûmlar sağlık kurumlarına gönderilmez. Bu hükümlülerin cezalarının infazı için belirlenen infaz kurumlarının ihtiyaç duyduğu uzman ve diğer tıp görevlileri Sağlık Bakanlığınca karşılanır.

Hapis Cezası İnfazının Diğer Hastalıklar Nedeniyle Ertelenmesi

Mahkûmun sağlık durumuna bakılarak verilen sağlık raporuna göre belirtilen süreler için resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde Cumhuriyet başsavcısının kararıyla cezanın infazına devam edilebilir. Mahkûmun sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca veya onun istemi üzerine bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yere Cumhuriyet Başsavcılığınca sağlık raporunda belirtilen sürelerle, bir süre bulunmadığı takdirde üçer aylık dönemlere göre incelettilir.

İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine mahkûmun izlenmesine yönelik tedbirler, bildirim yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Hükümlünün yükümlülüklerine aykırı hareket etmesi hâlinde geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet Başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir.

“Suç işleyen alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı kişilerin, güvenlik tedbiri olarak, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılarına özgü sağlık kuruluşunda tedavi altına alınmasına karar verilir. Bu kişilerin tedavisi, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığından kurtulmalarına kadar devam eder. Bu kişiler, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca bu yönde düzenlenecek rapor üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilir (TCK 57/7).”

Gebelik ve Doğum Nedeniyle İnfazın Ertelenmesi

“Hapis cezasının infazı, hamile olan veya doğurduğu tarihten itibaren bir yıl altı ayı geçmemiş bulunan kadınlar için infazın ertelenmesi mümkündür. Çocuk ölmüş veya anasından başka birine verilmiş olursa, doğumdan itibaren iki ay geçince ceza infaz olunur (5275 Sayılı İnfaz Kanunu: Madde 16/4).” Kapalı ceza infaz kurumuna girdikten sonra gebe kalanlardan koşullu saliverilmesine altı yıldan fazla süre kalanlar ile eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli sayılanlar için İnfaz Kanunu’nun bu fıkrası uygulanmaz. Bu kişilere uygulanacak infazın ertelenmesi için öngörülen süreyi hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kendileri için düzenlenen uygun yerlerde geçirmeleri gerekir.

2.3.2.2. Askerlik Nedeni ile İnfazın Ertelenmesi

“Askerlik çağına giren, hâlen silâh altında bulunan kişilerin ceza infaz kurumlarına alınmalarında, başka kuruma nakillerinde veya kurumda iken askerlik çağına girmeleri veya saliverilmeleri hâlinde durum, kayıtlı buldukları askerlik şubesine bildirilir (5275 Sayılı İnfaz Kanunu Madde 22/3).” Hâlen askerlik görevini ifa ederken bir yıldan fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya

hükmedilenlerin askerlik görevleri ertelenir. Mensup oldukları askerî makamlarca cezalarının infazı için Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilirler. Bu kişiler cezalarının infazı bittiğinde askerlik hizmetlerini tamamlamaları için en yakın askerlik şubesine teslim edilirler.

Askerlikleri sırasında bir yıl ve daha az süreli hürriyeti bağlayıcı ceza alan hükümlülerin işledikleri suçların cezalarının infazı ise askerlik sonuna bırakılır. Askerlik sonunda Cumhuriyet Başsavcılıklarına teslim edilirler. Bu erteleme/infazın geri bırakılması nedeniyle hükümlü için zaman aşımı işlemez. Örneğin Türk Ceza Kanunu'nun 50.maddesinin C bendinde kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar arasında sayılan “En az iki yıl süreyle, bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etme” yaptırımı ve F bendindeki “Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ve gönüllü olmak koşuluyla kamuya yararlı bir işte çalıştırılma” yaptırımları için infazın ertelenmesi söz konusu olmaz.

2.3.2.3. Hapis Cezası İnfazının Ertelenemeyeceği Durumlar

İsteğe bağlı Cumhuriyet Başsavcısı tarafından verilecek cezanın infazının ertelenmesi kararından faydalanabilmek için işlenen suça göre aşağıdaki üç grup hükümlüler arasında bulunmamak gerekir. Bu hükümlüler, cezalarının infazının ertelenmesi imkânından yararlanamazlar.

- Terör suçları, örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanların
- Mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanmasına karar verilenlerin
- Disiplin veya tazyik hapsine mahkûm olanların cezalarının infazı ertelenemez.

Görsel 2.22 : İstanbul Cezaevi kurum girişi

2.3.2.4. İnfazı Sona Erdiren Hâller

İnfazı engelleyen ve sona erdiren nedenler:

Cezanın İnfazının Tamamlanması

Hükümlü, mahkûm olarak aldığı hürriyeti bağlayıcı cezanın gereği olarak mahkûmiyet süresini tamamlamasıyla birlikte ceza infaz kurumundan tahliye edilir (Görsel 2.22).

Sanığın veya Hükümlünün Ölümü

“Sanığın ölümü halinde kamu davasının düşürülmesine karar verilir. Ancak, niteliği itibarıyla müsadereye tabi eşya ve maddi menfaatler hakkında davaya devam olunarak bunların müsaderesine hükmolunabilir. Hükümlünün ölümü, hapis ve henüz infaz edilmemiş adli para cezalarını ortadan kaldırır. Ancak, müsadereye ve yargılama giderlerine ilişkin olup ölümden önce kesinleşmiş bulunan hüküm, infaz olunur (5237 Sayılı TCK Madde: 64).”

Genel veya Özel Af

Genel af kamu davasının düşmesini veya mahkûmiyetin tüm sonuçları ile ortadan kalkmasını ifade eder. Özel af ise infazı kesinleşen hapis cezalarının kaldırılması, sürenin azaltılması veya para cezasına dönüştürülmesidir. “Genel af halinde, kamu davası düşer, hükmolunan cezalar bütün neticeleri ile birlikte ortadan kalkar. Özel af ile hapis cezasının infaz kurumunda çektirilmesine son verilebilir veya infaz kurumunda çektirilecek süresi kısaltılabilir ya da adli para cezasına çevrilebilir. Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunlukları, özel affa rağmen etkisini devam ettirir (5237 Sayılı TCK Madde: 65).”

Dava Zaman Aşımı

“Kanunda başka türlü yazılmış olan haller dışında kamu davası;

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl,
- Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi beş yıl,
- Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl,
- Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda on beş yıl,
- Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl, geçmesiyle düşer (5237 Sayılı TCK Madde: 66).”

Ceza Zaman Aşımı

“Kanunda başka türlü yazılmış olan hâller dışında kamu davası;

- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarında kırk yıl.
- Müebbet hapis cezalarında otuz yıl.
- Yirmi yıl ve daha fazla süreli hapis cezalarında yirmi dört yıl.
- Beş yıldan fazla hapis cezalarında yirmi yıl.

- Beş yıla kadar hapis ve adli para cezalarında on yıl geçmesiyle ceza infaz edilmez (5237 Sayılı TCK Madde: 68/1).”

Şikâyetten vazgeçme ile bir davanın düşmesi için takibi şikâyete bağlı bir suç söz konusu olmalıdır. Ayrıca şikâyetten vazgeçme işleminin iddianame yazıldıktan kovuşturma aşamasının sonuna kadar yapılması gerekir. Hükümün kesinleşmesinden sonraki vazgeçme, cezanın infazına engel olmayacaktır (Görsel 2.23). Şikâyet hakkı bulunanlar hüküm kesinleşinceye kadar şikâyetten vazgeçmezlerse, hüküm kesinleştikten sonraki aşamada şikâyetten vazgeçseler bile bu durum herhangi bir etki yaratmayacak ve kesinleşen mahkûmiyet kararı infaz edilecektir. “Kovuşturma yapılabilmesi şikâyete bağlı suçlarda kanunda aksi yazılı olmadıkça suçtan zarar gören kişinin vazgeçmesi davayı düşürür ve hükümün kesinleşmesinden sonraki vazgeçme cezanın infazına engel olmaz (TCK Madde: 73/4).”

Görsel 2.23 : Şikâyet (temsili)

2.3.3. İnfazın Muhakemesi ile Denetlenmesi İşlemleri

Hükümlüye yüklenen cezaların hesaplandığı ve bu cezaların hangi esaslara göre infaz edileceğini değerlendiren süreç infaz muhakemesi şeklinde adlandırılmaktadır. Bu süreçte gerçekleştirilen işlemler, birden fazla suç nedeniyle hürriyeti bağlayıcı cezaların olması durumunda bu cezaların toplanması ve infaz rejiminin değerlendirilmesidir.

İnfaz süreçlerinin takibi bir denetim organı olan İnfaz Hâkimliği tarafından gerçekleştirilmektedir. İnfaz Hâkimliği Kurumu tutuklu ve hükümlülerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması açısından önemlidir. Ayrıca dış denetim mekanizması olarak da izleme kurulları bulunmaktadır. İzleme kurulları hükümlü ve tutukluların taleplerini, sıkıntılarını veya beklentilerini ilgili kurumlara iletmek ve infazın amacına ulaşmasını sağlamakla görevlidirler.

2.3.3.1. İnfazın Muhakemesi

“Mahkûmiyet Hükümünün Yorumunda veya Çektirilecek Cezanın Hesabında Duraksama” olarak mahkemenin verdiği son karara göre mahkûm için mahkûmiyet hükmü verilen bu karar infaz makamlarınca net olarak anlaşılmazsa ya da verilen mahkûmiyet süresinin hesabında tereddüde düşülürse hükmü veren mahkemeden ya da İnfaz Hâkimliğinden tereddüdün giderilmesi için yeni bir karar istenebilir. Bu durum 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu’nun infaz ile ilgili kararları “Mahkûmiyet Hükümünün Yorumunda veya Çektirilecek Cezanın Hesabında Duraksama” başlığı altında kanunlaştırılmıştır.

Mahkûmiyet hükmünün yorumunda duraksama olursa veya sonradan yürürlüğe giren kanun hükmünün Türk Ceza Kanunu’nun 7. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekirse hükmü veren mahkemeden, “Çektirilecek cezanın hesabında duraksama olursa ya da cezanın kısmen veya tamamen yerine getirilip getirilemeyeceği ileri sürülürse, infaz hâkimliğinden, duraksamanın giderilmesi veya yerine getirilecek cezanın belirlenmesi için karar istenir (5275 Sayılı İnfaz Kanunu Madde: 98).”

Birden Fazla Hükümdeki Cezaların Toplanması

Cezaların toplanması (maddi içtima), bir kişi hakkında işlediği her suç için ayrı ayrı hükmedilen şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaların veya adli para cezalarının toplanmasıdır. Bir kişi hakkında hükmolunan her bir ceza diğerinden bağımsızdır, varlıklarını ayrı ayrı korurlar. Ancak, bir kişi hakkında başka başka kesinleşmiş hükümler bulunur ise kişinin koşullu salıvermeden faydalanması yönünde İnfaz Hâkimliğinden bir toplama kararı istenir.

İnfaz Hâkimliğinden istenecek toplama kararını infaz savcısı veya hükümlü isteyebilir. Adli para cezasından çevrilen ve ceza infaz kurumundan infaz edilme aşamasına gelen hapis cezaları da toplama kararına dâhil edilir.

Hakkında verilmiş olan hürriyeti bağlayıcı cezanın kanunda belirlenen bölümü infaz edilmiş olan hükümlünün infaz süresince iyi hâlli olması şartıyla, mahkûmiyet süresini tamamlamadan cezaevinden salıverilmesi, hükümlüye ceza infaz kurumundan erken tahliye imkânı verdiği için hükümlü üzerinde ıslah edici bir etkiye sahiptir. Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için hükümlünün cezasının üçte ikisini infaz kurumunda çekmesi ve mahkûmun kurumdaki infaz süresini iyi hâlli olarak geçirmesi gerekir.

Koşullu salıvermeden yararlanan mahkûm, koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için ceza infaz kurumunda geçirmesi gereken sürenin yarısı kadar denetim süresine tabi tutulur. Denetim süresi boyunca hapis cezası gerektiren kasıtlı bir suç işlemediği ve kendisine yüklenen

yükümlülüklerle uyduğu görülürse cezasını tamamlamış sayılır. Hükümlü koşullu salıverme süresince hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlerse koşullu salıverilme kararı geri alınır.

“Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur (5275 sayılı infaz kanunu Madde: 89/1).”

Hastanede Geçen Sürenin Cezadan İndirilmesi

“Cezanın infazına başlandıktan sonra hastalık nedeniyle hükümlünün ceza infaz kurumundan hastaneye kaldırılması hâlinde burada geçirdiği süre cezadan indirilir. Ancak cezanın infazını durdurmak için hükümlü, hastalığına kasten neden olmuşsa bu hükümden yararlanamaz. Bu hâlde Cumhuriyet Savcısı mahkemeden bir karar verilmesini ister (5275 sayılı infaz kanunu Madde: 100).”

İnfaz Sırasında Verilecek Kararların Mercii ve Usulü

“Cezanın infazı sırasında, mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama ve hastanede geçen sürenin cezadan indirilmesi maddeleri gereğince mahkemeden veya infaz hâkimliğinden alınması gereken kararlar duruşma yapılmaksızın verilir.

Karar verilmeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmeleri istenebilir.” Mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama olursa “cezaların toplanması gerektiğinde bu hususta hüküm verme yetkisi, en fazla cezaya hükmetmiş bulunan mahkemenin bulunduğu yer infaz hâkimliğine, bu durumda birden çok infaz hâkimliği yetkili ise son hükmü vermiş olan mahkemenin bulunduğu yer infaz hâkimliğine aittir. En fazla cezanın;

- Yargıtay tarafından ilk derece mahkemesi sıfatıyla verilmesi hâlinde Ankara infaz hâkimliğince,
- Bölge adliye mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesi sıfatıyla verilmesi hâlinde bölge adliye mahkemesinin bulunduğu il infaz hâkimliğince,
- Bölge adliye mahkemesi tarafından duruşma açmak suretiyle verilmesi hâlinde ise hükmü kaldırılan ilk derece mahkemesinin bulunduğu yer infaz hâkimliğince, bu hususta karar verilir. Bu madde uyarınca verilen kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir (5275 sayılı infaz kanunu Madde 101).”

2.3.3.2. İnfazın Denetlenmesi

Haklarında infazı gereken bir hüküm nedeniyle mahkûmiyet kararı verilmiş, ceza infaz kurumuna yerleştirilmiş mahkûmların infazlarının denetimi:

Yargısal Denetim

İnfaz hâkimliği tarafından ve izleme kurulları tarafından yapılan denetim, yargısal denetimdir.

İnfaz Hâkimliği Tarafından Yapılan Denetim

İnfaz Hâkimliği bir şikâyet makamıdır. İnfaz Hâkimliğiyle ilgili hususlar 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nda yer almaktadır. "Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek, karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz Hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar (4675 Sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu Madde 1)."

İnfaz Hâkimliklerinin görevleri arasında sayılan hususlar, aynı zamanda Ceza İnfaz Kurumlarının denetlenmesini sağlayan hususlardır. İnfaz Hâkimlikleri ceza infaz kurumlarının denetimini daha çok şikâyetleri incelemek suretiyle yerine getirir. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4.maddesinde anlatılan İnfaz Hâkimliklerinin görevleri İnfaz Hâkimliklerinin ceza infaz kurumlarının denetimle ilgili görevlerini kapsamaktadır. İnfaz Hâkimliğinin görevleri ve şikâyet usulü önceki bölümlerde anlatılmıştır.

İzleme Kurulları Tarafından Yapılan Denetim

İzleme kurullarının yapısı, oluşumu ve görevleri kanunla düzenlenmiştir.

İzleme Kurullarının Oluşumu

"Bulunduğu yargı çevresinde ceza infaz kurumu veya tutukevi olan her adli yargı adalet komisyonunca bir izleme kurulu kurulur. İzleme kurulu, başkanla birlikte beş asil ve üç yedek üyeden oluşur. Asil üyelerden en az birinin kadınlardan seçilmesi zorunludur. Üyeler dört yıl için seçilir. Süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

İzleme kurulunun yetki alanı, adli yargı adalet komisyonunun bulunduğu yargı çevresi ile sınırlıdır. Yargı çevresinde müdürlük teşkilâtı olan birden çok ceza infaz kurumu ve tutukevi bulunması halinde buna uygun sayıda izleme kurulu kurulabilir. Bu durumda her izleme kurulunun yetki alanı, adli yargı adalet komisyonunca belirlenir (Görsel 2.24). İzleme kuruluna çalışmaları için ilgili adli yargı adalet komisyonunun bulunduğu binada bir yer ayrılır. İzleme kurulunun sekreteryaya hizmetleri, aynı adli yargı adalet komisyonunun bürosu tarafından yürütülür (4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu Madde: 2)."

Görsel 2.24 : İzleme kurulları (temsili)

İzleme Kurullarının Görev ve Yükümlülükleri

- “Ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki infaz ve ıslah uygulamalarına ilişkin işlem ve faaliyetleri yerinde görmek, incelemek, yönetici ve görevlilerden bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek.
- Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde infaz ve ıslah, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile ilgili olarak gördükleri aksaklık ve eksiklikleri yetkili mercilere bildirmek.
- Ceza infaz kurumları ve tutukevleri ile ilgili tespitlerini ve aldıkları bilgileri değerlendirerek en az dört ayda bir rapor düzenlemek, raporun bir örneğini Adalet Bakanlığına, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına, izleme kurulunun bulunduğu yargı çevresindeki Cumhuriyet başsavcılığına ve görev alanına giren bir şikâyet konusu bulunduğu takdirde infaz hâkimliğine göndermek.
- Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.
- İzleme kurulu üyeleri, görevleri sırasında edindikleri bilgileri ve düzenlenen raporları yetkili mercilerin izni olmaksızın açıklayamazlar.
- Adalet Bakanlığı, cezaevi güvenliğine ilişkin hususlar müstesna olmak üzere, her yıl bir önceki yıla ait izleme kurullarınca düzenlenen raporların sayısını, konularını, yerine getirilen ve getirilmeyen önerileri ve gerekçelerini bir rapor ile kamuoyuna açıklar(4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu Madde: 6).”

İdari denetim: İstem olmadan kendiliğinden hiyerarşik olarak yönetim makamları tarafından yapılan iç denetim ve dış denetim olarak adlandırılan başka bir kamu kurumu tarafından yapılan denetime de vesayet denetimi (devlet kurumlarının merkez ve taşra teşkilatları arasındaki denetim mekanizması) denilmektedir.

Yasama denetimi: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerince ve bu meclisin oluşturduğu ve yetkilendirdiği İnsan Hakları ve Kamu Hizmetleri Komisyonu gibi komisyonlar eliyle yapılan denetimdir.

Sivil toplum denetimi: Başta insan hakları örgütleri olmak üzere sivil toplum örgütlerinin denetimidir.

Uluslararası denetim: Devletin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle yetkisi kabul edilen kurum ve kuruluşların temsilcileri tarafından yapılan denetimdir.

2.4. CEZA İNFAZ KURUMLARI VE İŞ YURTLARININ BELGE VE DEFTERLERİNE AİT İŞLEMLER

Bilgi Notu

Bu konu başlığı altında mevzuattan derlenerek yazılan belge ve defterlerin büyük bir kısmının ceza infaz kurumlarında UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) ortamında düzenlendiği unutulmamalıdır.

2.4.1. Ceza İnfaz Kurumlarında Tutulması Gereken Defterler (Kayıtlar)

Denetleme Defteri: Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini denetleme defterine yazar, gerekli gördüğü durumlarda Bakanlığa bilgi verir (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 4/2-a).

Karar Defteri: Kurullar tarafından verilen kararlar, ilgili kurulların karar defterine yazılır, üyeler tarafından imzalanır ve teftişe hazır hâlde tutulur (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 27/1).

İnfaz Defteri: Mahkemece Cumhuriyet başsavcılığına gönderilen ilâm, infaz defterine kaydedilerek infaza başlama ve bitiş tarihleri yazılır (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 47/2-a).

Hükümlü Kayıt Defteri: Kuruma alınan hükümlülerin adı ve soyadı, işledikleri suç, cezalarının türü ve süresi, mahkûmiyet ilâmının tarih ve numarası ve infaza başlandığı gün hükümlü kayıt defterine kayıt olunur. Bu defterdeki sıra numarası, hükümlünün numarasını oluşturur (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 55/2).

Hükümlü Telefon Görüşme Defteri: Hükümlünün “Telefon Görüşme İstek Formu”nda belirttiği bilgiler ve varsa değişiklikler deftere veya sisteme kaydedilir. Bu deftere veya sisteme, ayrıca telefon görüşmesi yapmak isteyen hükümlünün haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası olup olmadığı ve varsa hücreye koyma cezasının infazına başlanıp başlanmadığı yazılır. Defter, bu işle görevlendirilmiş ikinci müdürün kontrolünde güvenlik ve gözetim servisi tarafından tutulur. Defterin sayfaları numaralanır ve mühürlenir, kaç sayfadan ibaret olduğu kurum müdürü tarafından tasdik olunur. Defterler, her an denetime hazır hâlde bulundurulur (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 74/2-m).

Hediye Kayıt Defteri: Bu defterde;

- Hediye olarak gönderilen eşyanın nitelikleri ve miktarı,
- Hediye kuruma gönderiliş, geliş ve hükümlüye teslim tarihleri,
- Hediye gönderenin, alıcının veya getirenin kimlik bilgileri, posta veya kargo yoluyla gelmediyse getirenin imzası,
- Hediye hükümlü tarafından teslim alındığına ve teslim edildiğine dair hükümlü ve görevli memurun imzası bulunur (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 77/1-ç).

Hükümlü Salıverilme Defteri: Hükümlüler, salıverildiklerinde, bu durum “Hükümlü Kayıt Defteri”nin ilgili bölümüne kaydedilir. Bu kayıta;

- Salıverilme, bir mahkeme kararına dayanıyor ise mahkeme kararının tarih, esas ve karar numaraları,
- Salıverilme mahkeme kararı dışında hükümlünün salıverilmesi sonucunu doğuran 5237 sayılı Kanun’da veya diğer kanunlarda belirtilen herhangi bir karar veya işleme dayanıyor ise bunların tarih ve numaraları bulunur.
- Salıverilen hükümlüler, deftere kaydedilmelerini müteakip mevcuttan düşürülür (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 132).

8.UYGULAMA

Yukarıda ceza infaz kurumlarında tutulması gereken defterler açıklanmıştır. 12. Sınıfta ceza infaz kurumunda staj yapan arkadaşlarınızdan yardım alarak bu defterlerin UYAP üzerinden kaydının nasıl yapıldığını öğreniniz. Öğrendiğiniz işlem basamaklarını aşağıda boş bırakılan alana yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.4.2. İş Yurtlarına Ait Belge ve Defterler

İş yurtlarında mevzuat gereği düzenlenmesi gereken belge ve tutulması zorunlu defterlere değinilmeden önce iş yurtları hakkında bilgi verilecektir.

2.4.2.1. İş Yurtlarının Kuruluş Amacı

İş Yurtları Kurumu ile iş yurtlarının temel amacı, hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarının korunup geliştirilmesi veya bir meslek ve sanat öğrenmelerini sağlamaktır (Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş yurtları Kurumu ve İş yurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği, madde 4).

2.4.2.2. İş Yurtları Organları

İş yurtları kurumunun organları; İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu ile Daire Başkanlığı ve iş yurtlarıdır (Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, madde 76).

a) İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu

İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu; Bakan'ın görevlendireceği bakan yardımcısının başkanlığında, Bakan'ın belirleyeceği toplam 5 üyeden oluşur. Bakan, gerekli gördüğü hâllerde İş Yurtları Kurumu Yüksek Kuruluna başkanlık eder. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur. İş Yurtları Kurumunu, İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu Başkanı temsil eder. Lüzum görülen yerlerde İş Yurtları Kurumu, iş yurtları kurabilir. Yüksek Kurulu'nun, genel olarak faaliyetleri gözden geçirmek ve gündemindeki konuları görüşmek üzere en az üç üyenin katılımı ile haftada bir kere toplanması zorunludur. Ancak, lüzum görülmesi hâlinde her zaman toplanabilir. Kararlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. Kararlar, karar defterine veya bu maksatla tutulan noter tasdikli bilgisayar sürekli formlarına kaydedilir. İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu'nun görevleri şunlardır:

- İş yurtlarının genel amaçlarını belirlemek
- İş Yurtları Kurumunun Genel Müdürlükçe hazırlanacak bütçesini onaylamak
- İş yurtlarının kurulmasına veya kaldırılmasına karar vermek
- Hükümlü ve tutukluların çalıştırılma usul ve esaslarını belirlemek
- İş yurtları yönetim kurullarının önerisi üzerine 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre iş yurtlarında istihdam edilecek işçilerin niteliklerine, çalıştırılmasına, ücretlerinin belirlenmesine ve bunların işten çıkarılmasına karar vermek
- Yüksek iş performansıyla iş yurduna yararlı olan personel ve hükümlülere prim ödenmesinin usul ve esaslarını belirlemek; yıllık bilançolarında tahakkuk edecek kârdan personel işçi ve hükümlülere kanunda belirtilen kâr payı ödenmesine ilişkin iş yurdu yönetim kurullarının önerilerini karara bağlamak

- Bakanlığın denetim programlarına ek olarak, iş yurtlarının faaliyetlerinin adalet müfettişleri tarafından denetlenmesini Bakan'a önermek
- İş Yurtları Kurumu ile iş yurtlarının paralarının yatırılacağı bankaları belirlemek
- Ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeline İş Yurtları Kurumu ve iş yurtlarının hesaplarını tutturmak ve bu hesapları ilgilendiren işleri yaptırmak
- İş yurtlarının yıllık iş program ve projelerini, bütçelerini, ek bütçelerini, faaliyet raporu ve netice hesaplarını onaylamak veya reddetmek
- Genel Müdür'ün önerisiyle iş yurtlarına işletme ihtiyaçları için kaynak tahsisi yapmak ve gerektiğinde birinden diğerine kaynak aktarması yapılmasına karar vermek
- Genel bütçeden aylık alan kadrolu personelin iş yurdunda çalıştırılmasına ilişkin Genel Müdür'ün önerilerini karara bağlamak

b) Daire Başkanlığı

Daire Başkanlığı; bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur. Daire başkanı, iş yurtlarının işleyişi ile ilgili olarak yüksek kurul başkanvekilinin gözetim ve denetimi altında olup görevleri aşağıdaki gibidir:

- İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu kararlarını yerine getirmek
- İş yurtlarını yönetmek, denetlemek ve hesap işlerini izlemek
- Hükümlü ve tutukluların çalıştırılmalarıyla ilgili her türlü işlemi yürütmek, küçüklerin çalışma şartları bakımından ilgili Bakanlık ve kamu kuruluşları ile iş birliği yapmak
- İş yurtlarının yıllık iş program ve projelerini, bütçelerini, ek bütçelerini, faaliyet raporu ve netice hesaplarını İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu'na sunmak
- İş yurtlarında, İş Kanunu hükümlerine göre çalıştırılacak işçilere ilişkin iş yurdu yönetim kurullarının önerilerini İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu'na sunmak
- İş yurtları Kurumu Yüksek Kurulu'nun sekretarya hizmetlerini yürütmek
- Görev alanına giren konularda mevzuat yetersizliğine ve aksaklığına ilişkin inceleme ve araştırma yaparak İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu'na öneride bulunmak, yönetmelik taslaklarını hazırlamak ve izlemek, görüş bildirmek, genelge düzenlemek
- Kanunlarda ve bu bölümde gösterilen ve Bakanlıkça verilen diğer görevleri yapmak

İş Yurtları

İş yurtları, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde aşağıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerdir:

- Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarını koruyup geliştirmek
- Hükümlü ve tutuklulara bir meslek ve sanat öğretmek
- Ünitelerde üretilen ekonomik değerleri pazarlamak

2.4.2.3. İş Yurtlarının Teşkilat ve İdaresi

İş yurdu yönetim kurulu; iş yurdu müdürünün başkanlığında, iş yurdunda görevli ikinci müdür (müdür yardımcısı), muhasebe yetkilisi ile iş yurdunda görevli idare memuru, ambar memuru ve kâtipten oluşur. Teknik işler, malzeme alımları ve taahhüt işleri ile ilgili hususların görüşülmesinde iş yurdu yönetim kuruluna, işin mahiyetine göre yeteri kadar teknik personel veya atölye şefi de katılır. İş yurdu yönetim kurulu, üye sayısının salt çoğunluğuyla her hafta bir defa toplanır. İş yurdu yönetim kurulu, gerektiğinde her zaman toplanabilir. İş yurdu yönetim kurulu, kararlarını toplantıya katılanların çoğunluğuyla alır. Oylarda eşitlik olduğu takdirde, başkanın iştirak ettiği taraf tercih olunur. Kararlara muhalif olanlar muhalefet gerekçelerini kararda belirterek imzalar. İş yurdu yönetim kurulu kararları, tarih ve numara sırasıyla yazılır ve toplantıya katılanlar tarafından imzalanır. Kararlar, her yıl için ayrı bir dosya içerisinde saklanır ve denetime hazır tutulur.

İş yurdu yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- İş yurdunun geliştirilmesine ve genel gidişine ait her türlü faaliyetlere yön vermek
- Hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi kalkınmalarına katkıda bulunacak eğitim, öğretim, sosyal, kültürel ve sportif program ve çalışmaları uygulamak
- 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre ücretleri iş yurdundan ödenecek işçilerin kurum işlerinde çalıştırılmasını, ücretlerinin belirlenmesini ve bunların işten çıkarılmasını Daire Başkanlığına önermek
- Kurumda üretilip satışa arz edilen mamûllerin satış fiyatını belirlemek
- İş yurdunda yapılacak fazla çalışma önerilerini karara bağlamak
- Bakanlık, Yüksek Kurul, Genel Müdürlük veya Daire Başkanlığının onayını gerektiren işlemlere ilişkin kararları düzenleyerek onaya sunmak
- Daire Başkanlığının onayı alınarak, iş yurdunda görevli personeli diğer mahallerde geçici olarak görevlendirmek
- Daire Başkanlığınca verilen diğer görevleri yerine getirmek

2.4.2.4. İş Yurdu Personeli

İş yurdu personeli; iş yurdu müdürü, görevlendirilen ikinci müdür (müdür yardımcısı), idare memuru, muhasebe yetkilisi, veteriner, ziraat mühendisi, ambar memuru, muhasebe yetkilisi mutemedi, kantin memuru, veznedar, tahsildar, atölye şefi, iş gözetmeni, ustabaşı, teknik eleman ve diğer personelden oluşur.

İş Yurdu Müdürü: Ceza infaz kurumu müdürü aynı zamanda iş yurdu müdürüdür. İş yurdu müdürü, iş yurdunun amiri olup birinci derecede imza yetkisine haizdir. İş yurdu müdürü, iş yurduyla ilgili işlemlerin mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesinden, iş

yurdunun gelişmesinden, iş yurduna ait alacakların zamanında tahsilinden, ödenmeyen alacaklarla ilgili kanuni takibatın yapılmasından, iş yurdu yönetim kurulunun düzenli toplanmasından, alınan kararların tatbikinden, muhasebe ve ayniyat hesaplarının doğru tutulmasından ve yokluğunda yerine bakacak iş yurdunda görevli olan ikinci müdürlerden birini belirleyerek Daire Başkanlığına bildirilmesinden sorumludur.

İş Yurdu İkinci Müdürü: İş yurdu müdürünün yardımcısıdır. İş yurdu müdürü mevzuatın kendisine yüklediği işlerden bir kısmını ikinci müdüre devredebilir.

İdare Memuru: Asli görevlerinin yanında iş yurdu müdürü tarafından kendisine verilen iş yurduyla ilgili görevleri de yerine getirmekle yükümlüdür.

Muhasebe Yetkilisi: Gelirlerin tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm mali işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması gibi muhasebe hizmetlerinin yürütülmesinden ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumludur.

Muhasebe Yetkilisi Mutemedi: Muhasebe yetkilisi adına ve hesabına para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almaya, vermeye ve göndermeye yetkili olanlar muhasebe yetkilisi mutemetleridir. Muhasebe yetkilisi mutemetler doğrudan muhasebe yetkilisine karşı sorumludurlar.

Veznedar: İş yurdu namına yapılacak tahsilat ve ödeme ile kasa defterinin tutulmasından, her gün muhasebe yetkilisi ile birlikte kasadaki mevcut paranın sayılmasından ve Yüksek Kurulca belirlenen miktarı aşan para mevcudunun vaktinde bankaya yatırılmasından ve ortaya çıkacak kasa farkından sorumludur.

Tahsildar: İş yurdunun alacaklarını tahsil etmekle görevlidir.

İş Gözetmeni: İş yurdu müdürü tarafından iş yurduyla ilgili verilen görevden başka, hükümlü ve tutukluların çalışmasını kontrol ve temin etmek ve puantaj defterlerini tutmakla mükelleftir.

Taşınır Kayıt ve Kontrol Yetkilisi, Ambar ve Kantin Memurları ile Atölye Şefleri: Kendilerine teslim edilen eşya ve malzemenin korunması, teslim alınması ve dağıtılmasından; kayıtların usul ve mevzuata uygun şekilde tutulmasından; muhasebe ile her ay sonunda mutabakat sağlanmasından, altı ayda bir yapılacak genel sayımlara hazırlık olmak üzere ellerindeki eşya

ve ayniyatın bir listesini sayım gününden önce hazırlamaktan sorumludurlar. Bu memurlar, muhasebe servisine bağılı olup, muhasebe yetkilisi tarafından istenecek her türlü hesap ve bilgiyi vermekle yükümlüdürler.

Ustabaşı, Teknik Elemanlar ve Diğer Personel: Kendi bilgi ve uzmanlıkları dâhilinde çalışmak, hükümlüleri yetiştirmek ve kendilerine emanet edilen araç ve gereçlerin korunmasından sorumludurlar.

9.ETKİNLİK

İş yurtları teşkilatı ve personelini hiyerarşik şekilde gösterebileceğiniz bir kavram ağı çiziniz.

A large rectangular area with a white background and a dark green border, containing horizontal dotted lines for drawing or writing.

HÜKÜMLÜLER SAĞLIK KURUMLARI İÇİN AYDA 1,5 MİLYON MASKE ÜRETİYOR

Adalet Bakanlığı ceza infaz kurumlarında ayda 1,5 milyon tek kullanımlık yüz maskesi üretilerek hastanelerin ihtiyacı karşılanıyor. Ayrıca hükümlülerin imal ettiği ameliyat önlüğünden sedye örtüsüne, temizlik malzemelerinden göz pamuğuna 393 bin 751 parça hastane tekstil ve tek kullanımlık ürün de, başta devlet ve üniversite hastaneleri olmak üzere 35 farklı kuruma teslim edildi.

Kaynak: <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/30420201613462016-seslenis.pdf>

T.C. ADALET BAKANLIĞI
İŞYURTLARI
KURUMU

Görsel 2.25 : İş yurtları çalışma atölyesi

2.4.2.5. İş Yurtlarında Uygulanacak Güvenlik Tedbirleri

Hükümlüler, kurumların içinde veya dışında iş yurduna ait atölye, tesis ve benzeri üniteler ile kurum dışındaki başka iş yerlerinde çalıştırılabilirler. Bu çalışmalarına karşılık hükümlülere, İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulunca belirlenen ücret ödenir. Açık kurumlardaki hükümlülerden iş temin edildiği hâlde çalışmayanlar, işi savaştıranlar, boykot edenler, sürekli hastalığı sebebiyle çalışamayacak durumda olanlar ve iş düzenine uyum sağlayamayanlar, iş yurdu yönetim kurulu kararı ve İnfaz Hâkimi'nin onayı ile kapalı kurumlara iade edilirler (Görsel 2.25).

Hükümlüler kurum dışında kendi iş yerlerinde veya üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarına ait iş yerlerinde çalıştırılmazlar. Bu tür iş yerlerinde çalıştığı tespit edilen hükümlüler birinci fıkra hükümlerine göre kapalı kuruma iade edilir. Gerekli özeni göstermeyen idareciler hakkında da yasal işlem yapılır. Kurum dışında çalıştırılma işveren veya temsilcisi ile iş yurdu bulunan kurumlarda iş yurdu müdürü, iş yurdu bulunmayan kurumlarda ise mahallî Cumhuriyet Başsavcısı'nın imzaları ile düzenlenen protokol çerçevesinde gerçekleştirilir. Protokolde ücret, çalışma saatleri, ulaşım, iâşe, güvenlik, protokolün süresi ve diğer hususlar düzenlenir. Protokol kapsamında çalıştırmada hükümlüler için iş yurduna ödenecek ücret, on altı yaşından büyükler için uygulanan asgari ücretten aşağı olamaz. Protokol, onay için Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumuna gönderilir.

Hükümlüler en az iki kişiden oluşan ekipler hâlinde çalıştırılır. Kurum dışında çalışan hükümlülerin çalışma güvenliği işverence sağlanır. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının yasal yükümlülüğünden işveren sorumludur. Kurum dışında çalıştırılan hükümlülerin, çalıştıkları iş yerlerinde gece barındırılmalarına izin verilmez. Çalışılan yer kurumlarına yakınsa, geceleri kurumlarına dönmeleri zorunludur. Kurumların bulunduğu yerin dışında bir iş yerinde çalıştırılan hükümlülerin gece barındırılmaları, çalıştıkları yere en yakın açık kurumda, bulunmadığı takdirde kapalı kurumun hükümlü ve tutuklularla irtibatı olmayan bir bölümünde sağlanır (Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 83).

2.4.2.6. Hükümlü ve Tutukluların Çalıştırılmalarının Genel Esasları ile Ücretleri

Hükümlü ve tutukluların çalıştırılma esasları:

- Kurum hekimi tarafından ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olduğu belirlenen meslek sahibi olmayan hükümlüler ile meslek sahibi olan istekli hükümlüler, kurum imkânları ölçüsünde belirlenen ücret karşılığında atölye veya iş yurtlarında çalıştırılabilirler.
- Tutuklulardan çalışmaları istenebilir; ancak buna mecbur tutulamazlar.
- Çocuk hükümlülerin çalıştırılması yalnızca meslek eğitime yönelik olur. Öğretim kurumlarına veya örgün eğitime devam eden çocuklar ile genç hükümlüler öğretim yılı içinde atölye ve iş yerlerinde çalıştırılmazlar. Bunların çalıştırılmalarında 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun 5275 sayılı Kanun'a aykırı olmayan hükümleri uygulanır.
- Ceza infaz kurumu içinde veya dışında; hükümlü, tutuklu ve hükmen tutukluların iş yurduna bağlı yerlerde çalışmaları Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu ve İş Yurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği hükümlerine, iş yurduna bağlı olmayan yerlerde ise Ceza İnfaz Kurumu İç Yönetmeliği hükümlerine tâbidir.
- Hükümlüler, buldukları ceza infaz kurumlarının içinde veya dışında iş yurduna ait atölye ve iş kollarında veyahut kurum dışında kamu veya özel sektöre ait iş yerlerinde; tutuklular ile hükmen tutuklular ise ceza infaz kurumu içindeki atölye ve iş kollarında çalıştırılırlar.
- Hükümlüler, kendilerine veya ortaklarına ait iş yerleri ile üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarına ait işyerlerinde çalıştırılmazlar. Bu tür işyerlerinde çalıştığı tespit edilen hükümlüler kapalı ceza infaz kurumuna iade edilir. Gerekli hassasiyeti göstermeyen idareciler hakkında da yasal işlem yapılır.
- Ceza infaz kurumu dışında çalıştırılan hükümlülerin çalıştıkları iş yerinde yatmalarına izin verilmez. Çalışılan yer kendi ceza infaz kurumlarına yakınsa geceleri kurumlarına dönmeleri zorunludur. Kendi kurumlarının bulunduğu mahallin dışında bir iş yerinde çalıştırılan hükümlülerin geceleri, çalıştıkları mahalle en yakın açık ceza infaz kurumunda, açık ceza infaz kurumu bulunmadığı takdirde kapalı ceza infaz kurumunun hükümlü ve tutuklularla irtibatı olmayacak bir bölümünde barındırılır.
- Açık ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerden; iş temin edildiği hâlde çalışmayanlar, işi savsaklayanlar, boykot edenler, sürekli hastalığı sebebiyle çalışamayacak durumda olanlar ve iş düzenine intibak edemeyenler kapalı ceza infaz kurumuna iade edilirler.
- Bakanlık; tarım, deniz ve su ürünleri avcılığı, inşaat, yol, maden ve orman gibi iş alanlarında çalışma ekipleri kurabilir. Bu ekip çalışmalarına, açık ceza infaz kurumu hükümlüleri ile kapalı ceza infaz kurumlarında hükümlülük süresinin en az dörtte birini iyi hâlde geçiren hükümlüler katılırlar.

- Çalışma zorunluluğunun uygulanmasına elverişli ceza infaz kurumları yapıncaya kadar; açık ceza infaz kurumu hükümlüleri, çocuk eğitimevi hükümlüleri, açık ceza infaz kurumuna seçilme hakkını kazanmış olup da kapasite yetersizliği nedeniyle bu ceza infaz kurumuna gönderilemeyen ve ilçe kapalı ceza infaz kurumuna nakledilen hükümlüler, kapalı ceza infaz kurumu hükümlülerinden şartla salıverilmelerine en çok iki yıl kalanlardan; ilgili mevzuatta düzenlenen şartları haiz olup açık ceza infaz kurumuna ayrılmış olanlar, kamu veya özel iş yerlerinde, gruplar hâlinde, ceza infaz kurumu personelinin gözetimi ve koruması altında çalıştırılabilirler.
- Kapalı ceza infaz kurumlarındaki ekip ve grup çalışmalarına katılan hükümlüler dışında kalan hükümlüler, infaz kurumu dışındaki iş alanlarında güvenlik tedbirleri ve jandarma koruması altında çalıştırılabilirler.
- Kurum dışındaki iş alanlarında; açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler, kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya hak kazanmış hükümlüler, çocuk eğitim evinde bulunan hükümlüler çalıştırılabilir.
- Çalışamayacağı tabip raporu ile anlaşılan hükümlü ve tutuklular çalıştırılmazlar.
- Çalışma süresi, 4857 sayılı İş Kanunu ve hükümlülerin iyileştirilmesi ve eğitim çalışmaları için ayrılan süre göz önünde tutularak günde bir saatten az ve yedi buçuk saatten çok olmamak üzere, Ceza İnfaz Kurumu İç Yönetmeliği'nde belirtilir. Bu süre haftada en çok kırk beş saattir.
- Fazla çalışma süresi, günde üç saati geçmeyeceği gibi fazla çalışma yapılacak günlerin toplamı da bir yılda doksan iş gününden veya iki yüz yetmiş saatten fazla olamaz. Ancak kamu yararı, işin niteliği veya üretimin artırılması gibi sebeplerle fazla çalışma yaptırılabilir.
- Çalışan hükümlüler; çırak, kalfa ve usta olmak üzere üçe ayrılır.
- Ceza infaz kurumuna yeni gelen hükümlü ve tutuklulardan, kurumda icra edilen sanatları bilmeyenler, kapalı ve açık ayırımı yapılmaksızın 6 aya kadar staja tâbi tutulurlar. Staja tâbi tutulanlara, Yüksek Kurulca belirlenen ücret ödenir.
- Ceza infaz kurum mevcudunun %10'unu geçmemek üzere, bazı hükümlü ve tutuklular, liyakat durumları da göz önüne alınarak berberlik, temizlik, yemek işleri ile bunlara benzer işlerde görevlendirilebilirler. Bu şekilde çalıştırılan hükümlülere, genel bütçede ödenek olmaması durumunda genel bütçe tarafından belirlenen gündelik ücret, iş yurdu bütçesinden ödenebilir. Bu hükümlü ve tutuklular iş yurdunda çalışan hükümlü ve tutuklu kapsamında değerlendirilmezler.
- Hükümlü ve tutuklulara ödenecek ücretler ile ilgili esaslar:
- Hükümlülerin veya tutukluların iş yurduna ait atölye, tesis ve benzeri ünitelerde çalıştırılması hâlinde, bunlara Yüksek Kurulca belirlenen gündelik ödenir.
- İş yurdu bütçesinden hükümlülere ödenecek ücretler, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 23'üncü maddesine göre gelir vergisinden istisna edilir. İlgili mevzuatta belirlenen esasların

dışına çıkılarak veya iş yurdu bütçesi dışında yapılan ücret ödemeleri vergiye tâbi tutulur.

- Hükümlülere tahakkuk ettirilen ücret tutarı üzerinden damga vergisi kesintisi yapılır.
- Ceza infaz kurumu bünyesinde yer alan iş yurtları dışındaki iş yerlerinde çalıştırılan hükümlülere yapılacak ücret tahakkuku üzerinden sigorta primi kesintisi yapılır.
- Hükümlülerin sosyal hak ve yardımlardan yararlandırılması, kamu veya özel sektöre ait işverenin yasal durumu da göz önünde bulundurularak tespit edilir.
- Çalışan hükümlü ve tutuklulara verilecek gündelikler; çırak, kalfa ve ustalar için ayrı ayrı olmak üzere yapılan işin niteliğine ve iş kollarına göre Yüksek Kurulca belirlenir. Çalışılmayan günler için gündelik tahakkuk ettirilmez.
- Hükümlülere ve tutuklulara ödenecek gündelikler, aylık dönem sonunda bordro düzenlenmek suretiyle tahakkuk ettirilir. Bu tahakkukta, iş gözetmeninin düzenlediği puantaj cetveli esas alınır. Bordrolarda iase bedeli kesilmez, diğer yasal kesintiler düşüldükten sonra kalan tutar kendilerine ödenmek üzere Hükümlü Emanet Para Hesabına aktarılır.
- İş kapasitesinin üzerinde hükümlü bulunduran açık ceza infaz kurumlarında iş temin edilememesi nedeniyle çalıştırılmayan hükümlülere gündelik tahakkuk ettirilmez.
- Hükümlü ve tutuklulara daha verimli çalışmalarını sağlamak ve ekonomik yönden katkıda bulunmak amacıyla prim verilebilir.
- İş yurdunda görevli personel ve işçiler ile hükümlü ve tutuklular fazla çalışma yapabilirler. Hükümlü ve tutuklulara ödenecek fazla çalışma ücreti Yüksek Kurulca belirlenir.

2.4.2.7. İhale ve Muhasebe İşlemlerine Dair Usul ve Esaslar

İş Yurtları Kurumu ile iş yurtlarının;

- Mal veya hizmet alımları ile yapım işleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve bu kanunlara göre yayımlanan alt düzenleyici işlemlere,
- Satım, kiraya verme, trampa ve gelir sağlayıcı nitelikteki işler Döner Sermayeli Kuruluşlar İhale Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülür.
- 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve Döner Sermayeli Kuruluşlar İhale Yönetmeliği uyarınca ilgili mevzuatında belirlenen limitler uygulanır.

2.4.2.8. İş Yurtları Kurumu Bütçesinden Yapılacak Harcamalar

İş Yurtları Kurumu bütçesinden, Yüksek Kurulca belirlenen miktar ve esaslar dâhilinde; kurumun hizmet ve çalışmalarının yürütülmesi ile ilgili döşeme, demirbaş, makine, teçhizat, kara, hava ve deniz taşıtları alım, bakımı, onarımı, işletilmesi ve diğer tüm giderleri ile Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşlarının arsa, bina alımı, inşaat, onarım, demirbaş, araç gereç ve sair her türlü ihtiyaçları için harcama yapılabilir. Harcanmayan kısımlar İş Yurtları Kurumunun ertesi yıl bütçesine devredilir.

Ceza infaz kurumu iş yurdu bütçelerinden, iş yurdu hizmet ve çalışmalarının yürütülmesi ile ilgili her türlü döşeme, demirbaş, makine, teçhizat, kara, hava ve deniz taşıtları alım, bakım, onarım ve işletilmesiyle iş yurtlarına ait tüm giderler için harcama yapılabilir.

2.4.2.9. İş Yurtlarında Kullanılan Fiş ve Makbuzlar

İş Yurtları Kurumu ve iş yurtlarında aşağıda belirtilen belgeler düzenlenir:

- Satılan mamullere ait ambar ihraç müzekkeresi
- Satış yerlerine ihraç müzekkeresi (Belge 2.8)
- Satış yerlerinden yapılan satışlara ait icmal cetveli
- Maliyet pusulası
- Sipariş pusulası
- Alacak senedi
- Eşya sevk pusulası
- Alacaklar döküm cetveli
- Borçlar döküm cetveli
- Sermaye müfredat cetveli
- Gelirler döküm cetveli
- Giderler döküm cetveli
- Ayrıntılı gelir tablosu
- Satışların maliyeti tablosu
- İş kollarının maliyet durumunu gösterir cetvel
- İş kollarının gelir durumunu gösterir cetvel
- Halı atölyesi çalışma cetveli
- Özel halı sipariş cetveli
- Halı atölyesinde çalıştırılanlara ait prim cetveli
- Hükümlü ve tutuklu gündelik bordrosu
- Fatura
- Perakende satış fişi
- Gider pusulası
- Puantaj cetveli

Yukarıda sayılan bütün belgeler düzenlenirken üzerlerindeki bilgiler eksiksiz bir şekilde doldurulur ve fişleri düzenleyenler ile imzası alınması gerekenler tarafından imzalanır. Bu belgelerden fatura, perakende satış fişi, gider pusulası ve puantaj cetveli hakkında aşağıdaki gibi kısaca bilgi verilebilir.

Fatura ile perakende satış fiş, satılan emtia ve yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı veya nakit olarak ödediği miktarlar için dört nüsha olarak düzenlenir. Birinci nüshası müşteriye verilir, ikinci ve üçüncü nüshaları kayıtlara esas olan belgelere eklenirken bir nüshası dip koçanında saklanır. Gider pusulası, vergiden muaf esnafa yaptırılan işler veya onlardan satın alınan emtia için tanzim olunur. İşi yapana veya emtiayı satana adı-soyadı ve adresi de belirtilmek suretiyle imza ettirilir. Birinci nüshası müşteriye verilir, ikinci ve üçüncü nüshaları kayıtlara esas olan belgelere eklenirken bir nüshası dip koçanında saklanır. Puantaj cetveli, iş yurdu faaliyetlerinde çalıştırılan hükümlü ve tutukluların çalıştıkları günleri tespit etmek için sorumlu görevliler tarafından tutulur. Hükümlü ve tutukluların ücretleri bu cetveldeki bilgilere göre tahakkuk ettirilir.

2.4.2.10. İş Yurtlarında Tutulması Zorunlu Olan Defterler

İş yurduca işletilen her depo ve garaj için Depo ve Garaj Emanet Defteri, Muhabere Defteri, Zimmet Defteri'nin tutulması zorunludur.

Depo ve Garaj Emanet Defteri: Depo ve garajda muhafaza edilmek üzere icra memurluklarınca teslim edilen mahcuz (haciz edilen) malların kaydının yapıldığı defterdir. Bu defter; sıra numarası, icra ve iflas dairesi esas numarası, alacaklı ve borçlunun adı, soyadı ve ikametgâhı, giriş ve çıkışta malı teslim eden ve teslim alan görevlinin adı, soyadı ve imzası, malın cinsi, miktarı, adedi, teslim tarihindeki evsafı, taşıtlarda ekspertiz raporu, modeli, marka, tipi, icra memurluğunca takdir edilen değeri, malın depoya giriş ve çıkış tarihi, kalma süresi, alınan ücret ve düşünceler sütunlarını ihtiva eder.

Muhabere Defteri: Depo ve garaj faaliyetleri için yazılan ya da bu işle ilgili gelen her türlü evrak ve yazıların kaydına mahsustur. Bu defter; sıra numarası, evrakın tarih ve numarası, gönderilen veya gönderen daire, geliş veya sevk tarihi, evrakın özeti ve düşünceler sütunlarını ihtiva eder. İş kolundan gönderilen yazıya gelen cevap deftere kaydedilmez. Yalnız cevap teşkil ettiği memurluğun ilk yazısının deftere alındığı numaranın mahsus sütununa işaret olunur.

Zimmet Defteri: Depo ve garajın işletildiği iş kolundan muhtelif mercilere gönderilen evrakın kaydına mahsustur. Bu defter; sıra ve evrak numarası, gönderildiği yer, alındığı tarih, alanın adı ve soyadı ile imza yeri sütunlarını ihtiva eder. Depo ve garajın işletildiği iş kolunca tutulacak defterlerinin her sahifesine kullanılmadan önce sıra ile numara verilir ve sahifelerin birleştiği yerin üst kısmına iş yurduna ait mühür basılır. Defterlerin son sahifelerinde kaç sayfadan ibaret olduğu Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yazı ile belirtilir ve imzalanır. Bir defter dolmadan yenisi kullanılmaz. Defterde kazıntı ve silinti yapılamaz. Yanlış yazılan kelime ve rakamların üzerleri okunabilecek şekilde çizildikten sonra doğrusu yazılır ve imzalanır.

T.C.			
ADALET BAKANLIĞI		Cilt :.....	
..... İşyurdu Müdürlüğü		Sayfa :.....	
SATILAN MAMULLERE AİT AMBAR İHRAÇ MÜZEKKERESİ			
CİNSİ	MİKTARI	FİYATI	TUTARI
TOPLAM			
Yukarıda cins ve miktarı yazılı;			
.....TL.....krş.Eşyanın bedeli peşin olarak alınmıştır.			
Teslim Ediniz			...../...../.....
İşyurdu Müdürü			Muhasebe Yetkilisi
(Adı, Soyadı, İmza)			(Adı, Soyadı, İmza)
Yukarıda yazılı eşyayı teslim aldım.			Teslim edilmiştir.
			...../...../.....
Adı Soyadı :		Taşınır Kayıt ve Kontrol Yetkilisi	
Adresi :		(Adı, Soyadı, İmza)	

Belge 2.8: İhraç müzekkeresi

2.4.2.11. İş Yurtlarında Kapasite ve Duruma Göre Tutulması Gerekli Defterler

İş Yurtları Kurumu ve iş yurtlarında; muhasebe kayıtlarına esas olmak üzere Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde sayılan defterlerin yanı sıra maliyet hesaplarının tutulmasında yardımcı defterler kullanılır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde Sayılan Defterler

Yevmiye Defteri: Kayda geçirilmesi gereken işlemlerin, yevmiye tarih ve müteselsil numara sırasıyla, maddeler hâlinde düzenli olarak kaydedildiği defterdir. Açılış kaydı yapıldıktan sonra, günlük işlemler muhasebeleştirme belgelerine dayanılarak bu deftere kaydedilir.

Büyük Defter: Yevmiye defterinde kayda geçirilmiş olan işlemleri usulüne göre ilgili hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan defterdir. İşlemler yevmiye tarih ve numara sırasına göre yevmiye defterine kaydedildikten sonra, aynı yevmiye tarih ve numarası ile her bir hesap için açılan büyük defterin ilgili sayfalarına tasnifli olarak kaydedilir.

Kasa Defteri: Büyük defterin kasa işlemlerine ait bölümünde yer alan bilgilere ilaveten günlük kasa sayımına ilişkin bilgiler ile muhasebe yetkilisi ve veznedar tarafından durumun tespitine ilişkin açıklamaları ihtiva edecek şekilde düzenlendiği defterdir.

Yardımcı Hesap Defterleri: Hesap planını oluşturan hesaplara ait bilgilerin ayrıntı bazında kaydına mahsus olarak tutulan defterlerdir.

Yardımcı Defterler

Gelirler Defteri: Bu defter, 600- Gelirler Hesabı'nda yer alan alt hesap gruplarında bulunan gelir çeşitleri için ve her iş koluna ayrı bölüm açılmak suretiyle kullanılır ve birbirini takip eden tek sayfalardan oluşur. Elde edilen gelirler bu defterin alacak tarafına, her ne suretle olursa olsun gelirlerden tenzili gereken tutar da borç tarafına kaydedilir. Yıl sonlarında bu defterde yer alan rakamların büyük defterdeki rakamlarla mutabakatı sağlandıktan sonra 690-Faaliyet Sonuçları Hesabı'na aktarılarak tasfiyeleri gerçekleştirilir.

Giderler Defteri: Bu defter, 610-İndirim, İade ve İskontolar Hesabı, 630-Giderler Hesabı için ayrı bölümler açılmak ve her iş kolu da ayrı sayfalarda takip edilmek suretiyle kullanılır. Birbirini takip eden tek sayfalardan oluşan bu defterin borç tarafına gider hesaplarına intikal eden tutarlar, alacak tarafına ise düzeltme kayıtları ile yıl sonlarındaki kapanış kayıtları kaydedilir. Yıl sonlarında bu defterde yer alan rakamların, büyük defterdeki rakamlarla mutabakatı görüldükten sonra 690-Faaliyet Sonuçları Hesabı'na aktarılarak tasfiyeleri gerçekleştirilir.

Masraflar Defteri: Bu defter, tahsis olan ödenek ile tediye olunan ödeneğin takibi için hazırlanmış birbirini takip eden tek sayfalardan oluşur. Bütçenin gider tertibine konulan ödenek türlerine göre ayrılan sayfalara Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri Hesabı, Direkt İşçilik Giderleri Hesabı, Genel Üretim Giderleri Hesabı, Hizmet Üretim Maliyeti Hesabı, Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı, Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri Hesabı, Genel Yönetim Giderleri Hesabı, Finansman Giderleri Hesabı ile ilgili gerçekleşen giderler dağıtılarak kaydedilir. Defterde, bütçede yer alan her ödenek ekonomik kod ve tür itibarıyla ayrı bir sayfada kayıt olunur. Bu defter bütçe giderleri ile ödenek hesapları içinde tutulur.

Atölye ve Üretim Yerleri Yevmiye Defteri: Bu defter, birden fazla atölyesi veya üretim yeri bulunan iş yurtlarında kullanılır. İlk madde ve malzeme stoklarından, Atölyelere Verilen İlk Madde ve Malzemeler Hesabı'na verilen ham maddelerin toplam rakamlarını takip edebilmek için her atölye veya üretim yeri için ayrı ayrı defter tutulmak veya aynı defterde bölümler açılmak suretiyle düzenlenir.

Defter birbirini takip eden tek sayfalardan oluşur ve ilk madde ve malzeme stoklarından, atölyeye veya üretim yerlerine ihraç edilen ham madde tutarları defterin borç tarafına, üretimde kullanılan veya sair surette çıkışı yapılan ham madde tutarları alacak tarafına kaydedilir. Defterde yer alan atölye veya üretim yerlerinin borç bakiyeleri toplamı, büyük defterdeki atölyeler hesabının borç bakiyesi ile eşittir.

Atölye ve Üretim Yerleri Esas Defteri: Bu defter, karşılıklı iki sayfadan oluşur ve üretimde kullanılmak üzere verilen ham maddelerin giriş ve çıkışlarının takip edilebilmesi için kullanılır. Her atölye veya üretim yeri için defterde ayrı bir bölüm açılır ve her cins ham madde ayrı sayfalara kaydedilir. Bu defterde yer alan ham madde bakiyelerinin maliyet tutarları toplamı, atölye yevmiye ve üretim yerleri defterindeki ilgili atölye ve üretim yerleri borç bakiyesi ile eşit olur.

Atölye ve Üretim Yerleri İcmal ve Maliyet Defteri: Bu defter, birbirini takip eden tek sayfalardan oluşur. Her atölye ve üretim yeri için ayrı bölüm açılmak suretiyle kullanılır. Defterdeki ilgili sütunlara, üretimde kullanılan ve 710-780 numaralı hesaplarda gösterilen giderlere ait maliyet cetvelleri muhteviyatı yazılır. Defterin toplam sütunuyla, Mamuller Hesabı'na girişi yapılan mamullerin kontrolü yapılır. Bu defter 151-Yarı Mamuller Üretim Hesabı içinde tutulur.

Sipariş Defteri: Bu defter, birbirini takip eden tek sayfalardan oluşur ve alınan siparişlerle ilgili olarak düzenlenen sipariş pusulaları tarih sırasıyla kaydedilir. Siparişlerin zamanında ve sipariş sırasına uygun olarak imal edilip edilmedikleri bu defterden kontrol edilir.

Alacaklar Defteri: Bu deftere, Gelirlerden Alacaklar, Gelirlerden Takipli Alacaklar, Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar, Verilen Depozito ve Teminatlar, Diğer Faaliyet Alacakları, Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar, Takipteki Kurum Alacakları, Diğer Kurum Alacakları, Kişilerden Alacaklar, Gelirlerden Alacaklar, Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar, Diğer Faaliyet Alacakları, Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar, Diğer Kurum Alacakları hesaplarına borç yazılan tutarlarla bu alacaklardan yapılan tahsilatlar ile hesaplardan mahsuben yapılan çıkışlar kaydedilir. Kullanılan her alacak hesabı için ayrı bir defter tutulabileceği gibi aynı defterde ayrı bölüm açılmak suretiyle de kayıt yapılabilir.

Birbirini takip eden tek sayfalardan oluşan ve alacak hesaplarının takibi için tutulan defterde, her alacak için ayrı bir sayfa açılması asıldır. Ancak, herhangi bir alacak kapandıktan sonra bir daha çalışmayacaksa ve sayfada da yer varsa aynı sayfanın alt bölümüne başka bir alacak kaydedilebilir. Dönem içinde tahsil edilemeyen alacaklarla ilgili bakiyeler ertesi yıla ait deftere aynen aktarılır. Bu defterde kayıtlı alacaklar için gerektiğinde kanuni yollara başvurularak alacağın hükmen tahsili yönüne gidilebileceğinden, her alacağın dayandığı belge, borçlular itibarıyla oluşturulacak özel dosyalarda düzenli olarak tasnif edilir ve saklanır. Bu şekilde açılacak her dosyanın üzerine dayandığı belgenin türü, tarihi ve numarası ile defterdeki sıra numarası ve alacak yazıldığı tarih not edilir. Alacak senede bağlı ise senetler defterdeki sıra numarasına göre bir klasörde düzenli bir şekilde muhafaza edilir.

Katma Değer Vergisi Defteri: Bu defter, birbirini takip eden tek sayfalardan oluşur ve Devreden Katma Değer Vergisi, İndirilecek Katma Değer Vergisi ve Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesapları için ayrı ayrı kullanılmak veya aynı defterde bölümler açılmak suretiyle tutulur.

Borçlar Defteri: Bu defter, birbirini takip eden tek sayfalardan oluşur ve Kamu İdarelerine Mali Borçlar, Kısa Vadeli İç Mali Borçlar, Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar, Bütçe Emanetleri, Bütçeleştirilecek Borçlar, Diğer Çeşitli Borçlar, Alınan Depozito ve Teminatlar, Emanetler, Alınan Sipariş Avansları, Alınan Diğer Avanslar, Ödenecek Vergi ve Fonlar, Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri, Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat, Kamu İdareleri Payları, Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler, Kıdem Tazminatı Karşılığı, Gelecek Aylara Ait Gelirler, Gider Tahakkukları, Sayım Fazlaları, Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar, Kamu İdarelerine Mali Borçlar, Uzun Vadeli Diğer İç Mali Borçlar, Dış Mali Borçlar, Diğer Faaliyet Borçları, Alınan Depozito ve Teminatlar, Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar, Diğer Çeşitli Borçlar, Alınan Sipariş Avansları, Alınan Diğer Avanslar, Kıdem Tazminatı Karşılığı, Diğer Borç ve Gider Karşılıkları, Gelecek Yıllara Ait Gelirler, Gider Tahakkukları, Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar hesaplarından İş Yurtları Kurumu ve iş yurtlarında kullanılanlar için tutulur.

Her hesap için ayrı bir defter tutulabileceği gibi, aynı defterde bölümler açmak suretiyle de kayıt yapılabilir. Her ne şekilde olursa olsun kişiler ve kuruluşlar adına gerçekleşecek borçlar bu defterin ilgili bölümünün alacak tarafına, kayıtlı borçlulara karşılık nakden veya mahsuben yapılan ödemeler borç tarafına bütün sütunlar eksiksiz şekilde doldurulmak suretiyle yazılır. Bu defterde de alacaklar defterinde olduğu gibi her borç için ayrı bir sayfa açılması asıldır. Ancak, bir borç kapandıktan sonra bir daha çalışmayacaksa ve sayfada yer varsa aynı sayfanın alt bölümüne başka bir borç da kaydedilebilir. Yıl sonlarında defterin her bölümündeki ödenmemiş bulunan tutarlar ayrıntıları ile yeni dönem defterinde ait olduğu bölümlere devredilir ve toplamalarının devreden ilgili büyük defter hesaplarının alacak kalanlarıyla eşit olması gerekir.

Satış Yerleri Yevmiye Defteri: Bu defter, birden fazla satış yeri bulunan iş yurtlarında ve her satış yeri için ayrı düzenlenmek suretiyle kullanılır. Ticari mallar stoklarında kayıtlı emtiadan, satış yerlerine verilen ve daha sonra buradan çıkan emtianın takibi amacıyla tutulur. Ticari mallar stoklarından satış yerlerine ihraç edilen emtia tutarları defterin borç tarafına, satılan veya sair suretle çıkan emtia tutarları alacak tarafına kaydedilir. Satış yerlerinin borç bakiyelerini gösterir defterlerin toplamı, büyük defterdeki ticari mallar hesabının satış yerleri ayrıntı kodu borç bakiyesine eşittir.

Satış Yerleri Esas Defteri: Bu defter, satılmak üzere ticari mallar deposundan satış yerlerine ihraç edilen emtianın kaydı için kullanılır ve her satış yeri için ayrı ayrı olmak üzere düzenlenir. Karşılıklı iki sayfadan oluşan defterde, her cins emtiaya ayrı sayfalar açılır. Katma değer vergisi hariç birim fiyatlarla satış yerlerine ihraç edilen emtia defterin borç tarafına, katma değer vergisi dâhil olarak satışı yapılan veya sair surette çıkışı gerçekleştirilen emtia da ay sonlarında yapılacak sayım neticesini gösterir icmal cetveline istinaden defterin alacak tarafına kaydedilir. Defterde yer alan emtia bakiyelerinin maliyet fiyatları toplamı, büyük defterdeki ticari mallar hesabının satış yerleri ayrıntı kodu bakiyesi ile eşittir.

İş Yurtları Kurumu ve iş yurtlarında tutulması zorunlu olan defterler, yılbaşında kullanılmadan önce sayılıp mühürlenmek ve son sayfasına defterlerin kaç sayfadan ibaret olduğu yazılarak onaylanmak suretiyle, İş Yurtları Kurumunda Daire Başkanınca, iş yurtlarında ise iş yurdu müdürünce tasdik edildikten sonra kullanılır. Yukarıda sözü edilen defter ve belgeler, istenilen bilgiler eksiksiz olmak kaydıyla ve Daire Başkanlığından izin alınmak suretiyle bilgisayarla da düzenlenebilir. Bu takdirde, yevmiye defteri ve kasa defteri kayıtları, bilgisayar çıktıları önceden tasdik edilmiş sürekli formlara kaydedilerek muhafaza edilir. Diğer defterlerin çıkışlarının alınmasına gerek duyulduğunda, İş Yurtları Kurumunda daire başkanı ve muhasebe yetkilisince, iş yurtlarında ise iş yurdu müdürü ile muhasebe yetkilisince kayıtlara uygunluğu

tasdik edilerek saklanır. Bütün belgelerin defterlere günlük olarak kaydedilmesi asıldır. Zorunlu hâllerde en fazla üç günlük belgenin kayıtlara alınması ertelenebilir. Kasa defterine ait kayıtlar mutlaka günlük olarak yapılır. Bu defterin kayıtları hiç bir sebep ve mazeretle geciktirilemez.

Bilgi Notu

Muhasebe işlemlerinde kullanılan defterler ile ilgili kayıtların yer aldığı sistem olan Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi Projesi'ne ulaşmak için <https://muhasebat.hmb.gov.tr/> adresine başvurabilirsiniz.

10.UYGULAMA

Gerekli resmî izinleri alarak ilinizdeki ceza infaz kurumu bünyesindeki iş yurduna eğitsel gezi düzenleyiniz (Görsel 2.26). Yetkililerin izin ve rehberliğinde, bu konu başlığı altında öğrendiğiniz belge ve defterlerin UYAP ortamında düzenlenmelerini inceleyiniz.

UYGULAMA BİLGİSİ

Eğitsel amaçları gerçekleştirmek için eğitim kurumu tarafından organize edilen geziye ilişkin etkinliklerin tümü eğitsel gezinin kapsamına girer. Bu yöntem, öğrenenlere gerçek dünyayı görme olanağı tanır. Eğitsel gezi, öğrenenin ön hazırlığını ve incelemesini gerektirir. Öğrenenlere ilk elden deneyim sağlar ve kurum-çevre ilişkisini geliştirir. Öğrencilerin somut yaşantılarla bilgi edinmesine yardımcı olur. Öğrencilere kişilerin sorunlarını kavrama, eleştirel düşünme yeteneğini geliştirme, sorumluluk, iş birliği ve bağlılık gibi davranışlar kazandırır.

Görsel 2.26 : İş yurtları matbaa atölyesi

ÖZ DEĞERLENDİRME

“İnfaz Hukuku Uygulamaları” öğrenme birimi sonunda neleri ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için “Evet” “Hayır” şeklinde derecelendirilen seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz. Değerlendirme sonucunda “Hayır” cevaplarınız çoğunluktaysa öğrenme birimini tekrar gözden geçirmelisiniz.

ÖLÇÜTLER	DERECELER	
	EVET	HAYIR
İnfaz Hukuku'nun temel kavramlarını bilirim.		
İnfaz Hukuku'nun temel ilkelerini açıklarım.		
İnfaz sistemleri uygulamalarını bilirim.		
İnfazın konusunu ve koşulunu açıklarım.		
İnfaz Hâkimliği işlemlerini bilirim.		
İnfaz kurumlarının türlerini bilirim.		
Ceza infaz kurumlarının idaresini ve görevlerini açıklarım.		
İnfaz türlerini açıklarım.		
İnfazı engelleyen nedenleri bilirim.		
İnfazın muhakemesi ve denetlenmesi işlemlerini açıklarım.		
Genel idare ve infaz defterlerini bilirim.		
İş yurtlarına ait belge ve defterleri bilirim.		

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A Aşağıda verilen soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi merkezi yönetim içerisinde ceza infaz kurumlarının doğrudan bağlı olduğu kurumdur?

- A) İçişleri Bakanlığı
- B) Vali
- C) Cumhuriyet başsavcısı
- D) Adalet Bakanlığı
- E) Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

2. Aşağıdakilerden hangisi ceza infaz kurumlarının denetim ve gözetiminden sorumludur?

- A) İnfaz savcısı
- B) Cumhuriyet başsavcısı
- C) İnfaz hâkimi
- D) Vali
- E) Adalet Bakanı

3. Ceza infaz kurumları ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kadın kapalı ceza infaz kurumları, kadın hükümlülerin hapis cezalarının infaz edildiği iç güvenlik görevlileri kadınlardan oluşturulan kurumlardır.
- B) Çocuk kapalı ceza infaz kurumları; firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, eğitim ve öğretime dayalı kurumlardır.
- C) Gençlik kapalı ceza infaz kurumları; cezanın infazına başlandığı tarihte on sekiz yaşını bitirmiş olup da yirmi bir yaşını doldurmamış genç hükümlülerin cezalarını çektikleri kurumlardır.
- D) Açık ceza infaz kurumları; firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır.
- E) Kapalı ceza infaz kurumları; yarı açık, kapalı ve yüksek güvenlikli ceza infaz kurumları olarak üçe ayrılır.

4. Aşağıdakilerden hangisi ceza infaz kurumunda infaz koruma memurlarının çalıştığı servisi doğru olarak tanımlar?

- A) Yönetim servisi
- B) Güvenlik ve gözetim servisi
- C) Yardımcı hizmetler servisi
- D) İdari hizmetler servisi
- E) Sağlık servisi

5. İnfaz koruma görevlilerin görevleri ve çalışma şartları ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) İnfaz koruma görevlilerin en önemli görevleri sayım ve nöbetidir.
- B) Kurum müdürü tarafından seçilen bir infaz ve koruma başmemuru "sorumlu infaz ve koruma baş memuru" olarak görev yapar.
- C) İnfaz koruma görevlileri vardiyada ya da vardiya dışında iyileştirme çalışmalarında ve kurslarda görevlendirilemezler.
- D) İnfaz ve koruma memurları, zorunlu hâller dışında günde sekiz saat çalışırlar.
- E) İnfaz ve koruma memurlarının haftada iki gün tatil yapmaları esastır.

6. Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre hüküm niteliğinde verilen aşağıdaki kararlardan hangileri infaz edilmez?

- A) Beraat
- B) Davanın düşmesi
- C) Davanın reddi
- D) Ceza verilmesine yer olmadığı
- E) Hepsisi

- I. Adli para cezası
- II. Hapis cezaları
- III. Hapis ve adli para cezaları
- IV. Davanın düşmesi

7. Yukarıda verilen mahkeme kararlarından hangileri bir mahkûmiyet kararı değildir?

- A) Yalnız I
- B) I ve IV
- C) Yalnız IV
- D) I, III ve IV
- E) Yalnız III

- I. Hafta Sonu İnfazı
- II. Gece İnfazı
- III. Konutta İnfaz

8. Yukarıda verilen infaz şekillerinden hangileri özel infaz şeklidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

9. Aşağıdakilerden hangisi ya da hangileri mahkûmların ceza infazlarının ertelenmesi imkânından yararlanabilirler?

- A) Terör suçları, örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçları işleyenler
- B) Yirmi aylık bebeği olan anne
- C) Mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanmasına karar verilenler
- D) Disiplin veya tazyik hapsine mahkûm olanlar
- E) Hakkında taksirli suçtan dolayı 4 yıl hüküm verilen kişi

10. Aşağıdakilerden hangisi infazı sona erdiren nedenlerden biri değildir?

- A) Cezanın infazının tamamlanması
- B) Etkin pişmanlık
- C) Genel veya özel af
- D) Dava zaman aşımı
- E) Ceza zaman aşımı

11. Hakkında mahkûmiyet kararı alınmış hükümlünün çektirilecek cezasının hesabında duraksama olursa ya da cezasının kısmen veya tamamen yerine getirilip getirilemeyeceği ileri sürülürse bu konudaki tereddütün giderilmesi hangi kurumdan istenir?

- A) Ceza infaz kurumu müdürü
- B) Cumhuriyet başsavcısı
- C) İnfaz savcısı
- D) İnfaz bürosu
- E) İnfaz Hâkimliği

12. Hükümlüler; ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere hangi süreler içerisinde değerlendirilir?

- A) En az haftada bir
- B) En az 15 günde bir
- C) En az ayda bir
- D) En az üç ayda bir
- E) En az altı ayda bir

13. Aşağıdakilerden hangisi haklarında infazı gereken bir hüküm nedeniyle mahkûmiyet kararı verilmiş, ceza infaz kurumuna yerleştirilmiş mahkûmların infazlarının denetim şekillerinden biri değildir?

- A) Yargısal denetim
- B) İdari denetim
- C) İnfaz memuru denetimi
- D) Sivil toplum denetimi
- E) Uluslararası denetim

“Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini bu deftere yazar, gerekli gördüğü durumlarda Bakanlığa bilgi verir.”

14. Yukarıda sözü edilen defter aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Denetleme defteri
- B) Karar defteri
- C) İnfaz defteri
- D) Hükümlü kayıt defteri
- E) Hediye kayıt defteri

15. İş yurtlarının kuruluş temel amacı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Hükümlü ve tutukluların çalışmalarını sağlamaktır.
- B) Hükümlü ve tutukluların cezalarının infazını sağlamaktır.
- C) Hükümlü ve tutukluların boş kalmalarını engellemektir.
- D) Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarının korunup geliştirilmesi veya bir meslek ve sanat öğrenmelerini sağlamaktır.
- E) Hükümlü ve tutukluların olası disiplin olaylarının önüne geçmektir.

16. Aşağıdakilerden hangisi iş yurdu yönetim kurulu üyelerinden biri değildir?

- A) İkinci müdür
- B) Muhasebe yetkilisi
- C) İdare memuru
- D) Ambar memuru
- E) İnfaz ve koruma memuru

17. İş yurtlarıyla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Ceza infaz kurumu müdürü aynı zamanda iş yurdu müdürüdür.
- B) İş yurtları kurumunun organları; İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu, Daire Başkanlığı ve iş yurtlarıdır.
- C) İş yurdu yönetim kurulu başkanı, ceza infaz kurumunun bağlı bulunduğu Cumhuriyet başsavcısıdır.
- D) Tutuklulardan çalışmaları istenebilir ancak tutuklular buna mecbur tutulamazlar.
- E) Hükümlüler en az iki kişiden oluşan ekipler hâlinde çalıştırılır.

B Aşağıdaki soruların cevaplarını ilgili alana yazınız.

18. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenen genel ve özel önleme amacını açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. "Hüküm" ve "kesin hüküm" kavramları arasındaki farkı açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20. İnfaz Hukuku kuralları neden derhâl uygulanmaktadır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

1.ÖĞRENME BİRİMİ

1. A	2. B	3. E	4. D	5. A	6. B	7. E	8. B	9. E	10. C
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

2.ÖĞRENME BİRİMİ

1. E	2. B	3. E	4. B	5. C	6. E	7. C	8. E	9. E	10. B
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

11. E	12. E	13. C	14. A	15. D	16. E	17. C
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

SÖZLÜK

boykot: Bir işi, bir davranışı yapmama kararı alma.

denetçi: Denetlemeyle görevli kimse, kontrolör.

emtia: Eşya, mallar

erk: Bir işi yapabilme gücü, kudret, iktidar.

ekspertiz: Bilirkişi tarafından yapılan inceleme.

fail: Hukuki sonuç doğuracak bir suç işleyen kimse.

farazi: Varsayımsal.

hasım: Bir oyun, dava veya yarışta karşı taraf.

iaşe: Yedirip içirme, besleme, bakma.

icmal: Gösterge,özet.

içtima: Toplanma, toplantı.

ihtilal: Bir ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını veya yönetim düzenini değiştirmek amacıyla kanunlara uymaksızın cebir ve kuvvet kullanarak yapılan geniş halk hareketi, devrim.

iskonto: İndirim.

ifa: Bir işi yapma, yerine getirme.

ikame: Yerine koyma, yerine kullanma.

ilam: Bildirme. Bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmî belge.

izole: Yalıtılmış.

kalebent: Kale dışına çıkmamaya hüküm giyen suçlu.

kavim: Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu, budun.

koğuş: Kışla, okul, tutukevi, hastane vb. kalabalık yerlerde, içinde birçok kimsenin yattığı veya barındığı büyük oda.

kriminoloji: Suç bilimi.

karine: Belirti.Karışık bir iş veya sorunun anlaşılmasına, çözümlenmesine yarayan durum, ipucu.

kıta sahanlığı: Ülke kıyılarına bitişik olan ve 200 metre derinliğe veya bu sınırın ötesindeki su derinliğinin doğal kaynaklarının işletilmesine elverişli olduğu noktaya kadar kara sularının dışında

kalan deniz altı bölgelerinin deniz yatağı ve toprak altı kesiminin bütünü.

koçan: Defter biçimindeki makbuz ve biletlerin zimbali bölümü koparıldıktan sonra cilde bağlı kalan parçası.

kusur: Bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmama.

kıyas: Bir tutma, denk sayma.

mahsup: Hesap edilmiş, hesaba geçirilmiş.

malul: Sakat, hasta (kimse).

maruz: Bir olayın, bir durumun etkisinde veya karşısında bulunan.

mağdur: Haksızlığa uğramış (kimse).

meblağ: Para miktarı, tutar.

meşakkat: Güçlük

muaf: Ayrı tutulmuş, ayrıcalık tanınmış.

muhtelif: Çeşit çeşit, çeşitli.

muhakeme: Yargılama

müebbet: Yaşadıkça süren, ömür boyunca olan.

müeyyide: Yaptırım.

mülkilik: Bir ülkeyle ilgili olan.

münhasır: Bir kimse veya bir şey için ayrılmış, mahsus.

müsadere: Zor alım.

müşterek: Ortaklaşa, el birliğiyle yapılan veya hazırlanan.

norm: Yargılama ve değerlendirmenin kendisine göre yapıldığı ölçüt, uyulması gereken kural.

pedagog: Eğitim bilimci.

psikiyatri: Ruh ve sinir hastalıklarıyla, kişide görülen önemli uyumsuzlukları önleme, teşhis ve tedavi etmeyle uğraşan uzmanlık dalı.

psikolog: Ruh bilimci.

puantaj: Bir şeyin denetlendiğini veya görüldüğünü belirtmek için işaretleme, işaret koyma. Bir etkinliğin puanla değerlendirilmesi.

resen: Kendi başına, kendiliğinden. Bağımsız olarak, kimseye bağlı olmaksızın.

revir: Okul, kışla, cezaevi vb. yerlerde hastalar için ayrılmış bölüm.

safahat: Evreler, safhalar.

semantik: Anlam bilimi. Anlam bilimsel.

sivil toplum: Devletin denetimi altında olmayan, kararlarını bağımsız olarak vererek toplumsal etkinliklerde bulunan bireyler topluluğu.

şerh: Bir anlatım açıklama, yorumlama.

tacir: Ticaretle uğraşan kimse, tüccar.

tahakkuk: Gerçekleşme, yerine gelme.

tekerrür etmek: Tekrarlanmak

tevkifhane: Tutukevi

yapısalcılık: Bilimin her dalında yapıdan yola çıkarak sonuçlara ulaşma yöntemi, strüktüralizm.

yürürlük: Gereğinin yapılır olması durumu.

zimmet: Üstünde olan şey, kurum ve kuruluşlarda çalışanlara veya para işleri ile uğraşan görevliye imza karşılığı teslim edilen para veya eşya, bir kimsenin yasal olmayan yollardan üzerine geçirip ödemeye zorunlu olduğu para.

zümre: Topluluk, takım, grup.

KAYNAKÇA

- Acun, N. (2019). Ceza infaz kurumu idaresi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmelik (2012, 2 Eylül). Resmî Gazete (Sayı: 28399). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16564&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden 10 Mart 2021 tarihinde erişildi. 11.18.
- Adalet alanı çerçeve öğretim programı, Ankara, 2020.
- Alacakaptan, U. (1970). Suçun unsurları. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Arık, F. Ş. (1995). Eski Türk Ceza Hukuku'na dair notlar, I. suçlar ve cezalar. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi, cilt.17, sayı. 28. 08.04.2021 tarihinde <http://kaynakca.hacettepe.edu.tr/eser/199650> adresinden erişildi. 21.20.
- Artuk, M. E. (2008). Güvenlik tedbirleri. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, cilt. 13, 1-2. 07.02.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 15.32.
- Artuk, M. E. Alşahin, M. E. (2015). Hapis cezalarının ve cezaevlerinin tarihi gelişimi. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, cilt.21, s.2, 297-337. 24.03.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 12.14.
- Artuk, M. E. (2018). Kriminolojinin Tanımı. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, cilt.5, s.2. 16.03.2021 tarihinde <https://www.medipol.edu.tr/universite/yayinlar> adresinden erişildi. 13.19.
- Ateş Öncü, T. G. (2020). Türk Ceza Hukuku'nda temel cezanın belirlenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 4). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.4.pdf> adresinden 15.03.2021 tarihinde erişildi. 18.38.
- Merkezî Yönetim Muhasebe Yönetmeliği <https://www.mevzuat.gov.tr/File/>
- Beccaria, C. (2016). Suçlar ve cezalar hakkında. (çev. Sami Selçuk). Ankara: İmge Kitabevi.
- Bekâr, E. (2017). Ceza muhakemesinde hüküm çeşitleri. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, cilt. LXXV, no.1, 15-60. 16.03.2021 tarihinde <https://avesis.istanbul.edu.tr/> adresinden erişildi. 17.10.
- Boga, B. (2018). Türk Ceza Kanununun siyasi haklardan yoksunluğa ilişkin düzenlemesinin iptali. Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, cilt.1, s.1. 23.02.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 14.30.
- Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanun (2001, 21 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 24439). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4681.pdf> adresinden 10. 03. 2021 tarihinde erişildi. 17.22.
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında

- Tüzük. (2006,6 Nisan). Resmi Gazete (Sayı: 26131). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.5.200610218.pdf> adresinden 15. 03. 2021 tarihinde erişildi. 15.12.
- Ceza Muhakemesi Kanun. (2004, 17 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: 25673). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> adresinden 10. 03. 2021 tarihinde erişildi. 15.36.
  - Devlet Memurları Kanun (1965, 23 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 12056). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657-20140206.pdf> adresinden 10. 03. 2021 tarihinde erişildi. 11.34.
  - Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. (2004, 13 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: 25685). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5275.pdf> adresinden 09. 04. 2021 tarihinde erişildi. 15.20.
  - Ceza İnfaz Kurumları İstatistikleri <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/istatistik/istatistik-2.pdf> adresinden 20. 03. 2021 tarihinde erişildi. 16.10.
  - Ceza İnfaz Kurumları Tipleri <https://cte.adalet.gov.tr/Home/haritaliste> adresinden 24. 04. 2021 tarihinde erişildi. 20.01.
  - Ceza İnfaz Kurumlarının Kapasitesi <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi> adresinden 9. 04. 2021 tarihinde erişildi. 09.36.
  - Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik. (2020, 29 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 31083). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.2324.pdf> adresinden 15. 03. 2021 tarihinde erişildi. 13.22.
  - Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş yurtları Kurumu ve İş yurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği <https://iydb.adalet.gov.tr/Home/BilgiBankasiDetay/Mevzuat> adresinden 11.04.2021 tarihinde erişildi. 01.47.
  - Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik <https://iydb.adalet.gov.tr/Home/BilgiBankasiDetay/Mevzuat> adresinden 11.04.2021 tarihinde erişildi. 01.47.
  - Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş yurtları Kurumu 14/01/2010 Tarihli 137/3 no'lu Genelge <https://iydb.adalet.gov.tr/Home/BilgiBankasiDetay/Mevzuat> adresinden 11.04.2021 tarihinde erişildi. 01.47.
  - 1961 tarihli diplomatik işler hakkında viyana sözleşmesi https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc068/kanuntbmmc068/kanuntbmmc06803042.pdf adresinden 13.02.2021 tarihinde erişildi. 09.35.
  - Doğan, F. K. (2011). Türk Ceza Hukuku'nda cezaların içtimai kurumunun düzenlenmesi gerektiği üzerine. Ankara Barosu Dergisi, s.3. 21.02.2021 tarihinde <http://www.ankarabarusu.org.tr/> adresinden erişildi. 14.40.
  - Feyzioğlu, M. Güngör, D. (2007). Cezaların toplanması ve koşullu salıverilme ilişkisi. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.69. 21.02.2021 tarihinde <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/> adresinden erişildi. 14.37.

- Foucault, M. (2017). Hapishanenin doğuşu. (çev. Mehmet Ali Kılıçbay). Ankara: İmge Kitabevi.
- Göktürk, N. Özgenç, İ. Üzülmüş, İ. (2012). Ceza hukukuna giriş. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Gözler, K. (2014). Kısa anayasa hukuku. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Gürühan, C. Topaç, T. H. Kanat, A. S. H. (2016). Yargıtay'ın Türk Ceza Kanunu'nda yer alan değer azlığı kavramına yönelik yaklaşımı. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, cilt.5, s.8. 13.02.2021 tarihinde <https://dergi.uyusmazlik.gov.tr/> adresinden erişildi. 12.15.
- Hafizoğulları, Z. Güngör, D. (2007). Türk Ceza Hukuku'nda suçların tasnifi. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.69. 20.02.2021 tarihinde <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/> adresinden erişildi. 12.55.
- İçli, T. G. (2004). Kriminoloji. Ankara: Martı Kitabevi.
- İnfaz Hâkimliği Kanun (2001, 23 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 24410). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4675.pdf> adresinden 8. 04. 2021 tarihinde erişildi. 18.24
- İş yurtları Kurumu ve İş yurtlarında Kullanılan Maliyet Hesapları ile Tutulacak Defter ve Belgelerin Düzenlenmesine Dair Yönerge https://iydb.adalet.gov.tr/Resimler/BilgiBankasi/ISYURLARINDA_TUTULACAK_DEFTER_VE_BELGELER_28.03.2007_YONERGE.pdf adresinden 07.03.2021 tarihinde erişildi. 22.10.
- İş yurtları Kurumu ve İş yurtlarında Kullanılan Maliyet Hesapları ile Tutulacak Defter ve Belgelerin Düzenlenmesine Dair Yönerge Ekleri <https://iydb.adalet.gov.tr/Home/BilgiBankasiDetay/Mevzuat> adresinden 07.03.2021 tarihinde erişildi. 22.18.
- Karakaş Doğan, F. (2013). Ceza infaz hukuku. İstanbul: On iki Levha Yayıncılık.
- Karakuş, M. (2002). Filisid olgularında ebeveynin ceza ehliyeti ve kişilik problemi. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Katırcıgil, B. E. (2017). Cesare Beccaria'nın suç ve ceza felsefesi. Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, cilt.13, s.1. 09.04.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi.13.09.
- Kaya, B. (2020). Uluslararası sözleşmelerde mülk ilkesi. İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi, cilt.2, s.1, 31-59. 05.03.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 14.07.
- Kızmaz, Z. (2006). Kriminolojide yeni yönelimler: bütünleşik suç kuramları II. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, cilt.16, s.1, 305-335. 28.02.2021 tarihinde <https://cte-ds.adalet.gov.tr/> adresinden erişildi. 16.29.
- Koç, N. (2005). Türk Medeni Kanunu'ndaki düzenlemeler ışığında vesayet hukukuna genel bir bakış. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, cilt.7, özel sayı. 05.03.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 17.12.

- Kutluay, H. (2016). Mutlakiyet nedir. <https://www.makaleler.com/mutlakiyet-nedir> adresinden 11.02.2021 tarihinde erişildi. 12.33.
- Küçüktaşdemir, Ö. (2014). Aydınlanma ve ceza hukuku. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 113. 07.02.2021 tarihinde <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/> adresinden erişildi. 12.44.
- Küpeliöğlü, B. (2020). Ceza hukuku bağlamında suçta ve cezada kanunilik ilkesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Marshall, G. (2005). Sosyoloji sözlüğü. (çev: Osman Akınhay, Derya Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Özbudun, E. (2005). Yasama sorumsuzluğu ve yasama dokunulmazlığı: hukuki mahiyetleri ve farkları. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.59. 14.02.2021 tarihinde <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/> adresinden erişildi. 13.40.
- Özen, M. (2007). Ceza Hukuku'nda fikri içtima. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.73. 01.07.2021 tarihinde <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/> adresinden erişildi. 11.12.
- Özgenç, İ. Şahin, C. (2020). İnfaz hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Raico, R. (2011). Klasik liberalizm nedir? (çev. Atilla Yayla). Liberal Düşünce Dergisi, s.64. 02.03.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 23.07.
- Sağlam, M. Y. (1995). İnfaz ve infaz hukuku kavramları üzerine bir inceleme. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.4. 08.02.2021 tarihinde <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/> adresinden erişildi. 12.30.
- Sancar, T. Y. (2019). Ceza hukuku-politika ilişkisi ve TCK'nın 301. Maddesi bağlamında düşünce özgürlüğü sorunu. Hukuk Felsefe ve Sosyoloji Arkivi 15, İstanbul Barosu Yayınları. 08.02.2021 tarihinde <http://hfsa-sempozyum.com/> adresinden erişildi. 10.25.
- Selçuk, S. (2015). Eski çağlarda suç hukuku. Prof. Dr. Nevzat Toroslu 'ya Armağan Ankara Üniversitesi Yayınları, cilt.2, no.459. 20.03.2021 tarihinde <http://kitaplar.ankara.edu.tr/> adresinden erişildi. 16.54.
- Senemoğlu, O. (2017). Locke ve Rousseau'nun insan doğası ve toplum düşüncesi. İnsan ve Toplum Dergisi, cilt.7, s.1. 07.02.2021 tarihinde <https://insanvetoplum.org/> adresinden erişildi. 14.57.
- Sözüer, A. (2019). Türk Ceza Hukuku reformu dünü bugünü ve yarını. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, cilt. 21, 3031-3050. 07.02.2021 tarihinde <https://avesis.istanbul.edu.tr/> adresinden erişildi. 12.42.
- Şahin F. (2002). Kavram haritalarının değerlendirme aracı olarak kullanılması ile ilgili bir araştırma. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, s.11. 02.03.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 19.27.
- Tulay, M. E. (2016). Kanunilik ilkesi ışığında ceza hukuku kurallarının zaman bakımından uygulanması ve delil elde etme yöntemlerinde zaman bakımından uygulanma sorunu. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, cilt.22, s.3. 24.02.2021

tarihinde <https://avesis.sdu.edu.tr/> adresinden erişildi. 17.15.

- Tüfekçi, E. (2008). Cezaların belirlenmesi ve bireyselleştirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Türk Ceza Kanun (2004, 12 Ekim). Resmi Gazete (Sayı: 25611). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> adresinden 10. 03. 2021 tarihinde erişildi. 11.25.
- Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, 11. Baskı, Ankara, 2011. <https://www.tdk.gov.tr/>
- Uslu, A. G. (2014). Türk Ceza Hukuku'nda somut cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Ünlü, T. (2009). Eşitlik ilkesi ve pozitif ayrımcılık. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Veldet, H. (1940). Cezai sosyoloji, cezaların şahsileştirilmesi ve Enrico Ferri. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, cilt. 6, s.1, 23-35. 23.02.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/> adresinden erişildi. 16.01.
- Yazım Kılavuzu, Türk Dil Kurumu Yayınları, 27. Baskı, Ankara, 2012.
- Yaşar, Y. Diken, N. M. G. (2018). Karar incelemesi-bilinçli taksir ve olası kast farkının değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, cilt.7, s.1. 27.02.2021 tarihinde <https://avesis.marmara.edu.tr/> adresinden erişildi. 14.28.
- Yılmaz, Ş. (2019). Türk Ceza Hukuku'nda cezalar, cezaların hesaplanması ve infazı. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kanun ve Yönetmelikler
- 15.07.2005 tarihli ve 25876 sayılı Çocuk Koruma Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf> adresinden 21.03.2021 tarihinde erişildi. 12.25.
- 5395 Sayılı, 2005 Tarihli Çocuk Koruma Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/> adresinden 27.06.2021 tarihinde erişildi. 18.15.
- <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mahkeme/gorev-ve-yetkileri/yuce-divan-yargilamalari> adresinden 27.06.2021 tarihinde erişildi. 13.48.

GÖRSEL KAYNAKÇASI

